

GİRİŞ

Meslek eğitimi , bir toplumda yaşayan birey ve yaşantıların sağlanmasında zorunlu olan belirli bir mesleğin gerektirdiği bilgi, beceri ve pratik uygulama yeteneklerini kazandırma suretiyle birey kabiliyetlerini fiziksel,duygusal,sosyal ve ekonomik yönden geliştirme sürecidir. Ülkemizde meslek eğitimini veren bir çok kurum bulunmaktadır. Meslek liseleri de bu kurumlardan biridir. Günümüzde sektöre ara eleman yetiştiren meslek liselerindeki öğrencilerin ve ailelerinin meslek lisesini seçerken bu konuya yaklaşımları genellikle iki şekilde olmaktadır bunlardan biri öğrenci istek ve yeteneklerini göz önünde bulundurarak yapılan seçimler diğeri ise sektörün ihtiyacı olan yani öğrencinin mezun olduğunda kolay iş bulabileceği alanların seçimidir.

Gelişen teknolojiyle birlikte sektörün istek ve ihtiyaçları göz önünde bulundurularak meslek liselerinde yeni bölümler açılmış ve megep projesi kapsamında öğrencilere okudukları bu bölümler içerisinde de istek ve yeteneklerine bağlı olmak koşuluyla farklı alanlar seçtirilerek bu alanlarda uzmanlaşmaları sağlanmaya çalışılmaktadır. Bu yöntemle zaman içerisinde kendi alanında nitelikli bireylerin yetiştirilmesi amaçlanmaktadır.

Öğrenciler okudukları alanlarla ilgili çeşitli işletmelerde uygulamalı olarak meslek eğitimi almakta ve bu da mesleki gelişimlerine katkıda bulunmaktadır. Ülkemizin gelişmesi ve çağa ayak uydurmasında gerekli olan en önemli etkenlerden biri de alanında uzman kişilerin yapacağı kaliteli üretimdir. Meslek liselerinde amaçlanan insan ilişkilerinde iyi,yaratıcı,üretken , işinin gereklerini bilen ve uygulama becerisine sahip nitelikli ara elemanların yetiştirilmesidir.

Meslek liselerine devam eden öğrencilerin başarılarına etki eden faktörlerle ilgili olarak yapılan bu araştırma iki bölümden oluşmaktadır.1.bölümde ergenlik dönemi gelişim özellikleri,okulun ve öğretmenin eğitime etkisi,ailenin eğitime etkisi ve kişisel özelliklerin eğitime etkisinden bahsedilmektedir. Araştırmada ayrıca meslek seçimini etkileyen faktörler ve sınıf öğretmenin bu konuda yapabileceği katkılardan bahsedilmektedir. Bu konuda daha önceden yapılmış olan araştırmaların sonuçlarına da yer verilmektedir.

Bu araştırma da yapılan anket çalışması farklı sosyo-ekonomik düzeylerde olan öğrencilerin devam etmekte olduğu iki meslek lisesindeki son sınıf öğrencilerine uygulanmıştır. Ankette öğrencilerin başarılarını etkilediği düşünülen durumlara yönelik otuz bir adet soru yer almaktadır. Bu sorular yedi farklı değişken (Orta öğretim başarı puanı,cinsiyet, annenin eğitim durumu ,babanın eğitim durumu, ailenin gelir düzeyi, kardeş sayısı, üniversiteye devam etmeyi isteme durumu) göz önünde bulundurularak değerlendirilmiştir. Bu değerlendirmeye araştırmanın 2. bölümünde yer verilmiştir. Öğrencilerin anket sorularına verdikleri cevaplardan elde edilen bulgular daha önceden yine bu konuyla ilgili yapılmış olan araştırmaların sonuçlarına bakılarak karşılaştırılmıştır.

Bu araştırmada meslek lisesine devam eden öğrencilerin başarılarını etkileyen faktörler dört başlık altında incelenmiş (aile,öğretmen,okul,kişisel özellikler ve arkadaşlık ilişkileri) bu bölümlerle ilgili sorulardan oluşan bir anket hazırlanmıştır.Bu anket iki farklı sosyo-ekonomik düzeydeki semtte bulunan meslek lisesinde toplam 150 öğrenciye uygulanmıştır. Anketlerin değerlendirilmesinde derecelendirme ölçeği kullanılmıştır. Katılımcılardan her bir maddeyi (1) Kesinlikle Katılmıyorum, (2) Katılmıyorum, (3) Kararsızım, (4) Katılıyorum, (5) Kesinlikle Katılıyorum seçeneklerinden birini kullanarak değerlendirmeleri istenmiştir. Bu çerçevede anketten alınan puan yükseldikçe öğrencilerin ilgili görüşü daha çok destekledikleri düşünülmektedir. Bu araştırmada meslek liselerine devam eden öğrencilerin başarılarını etkileyen faktörlere ışık tutmak amaçlanmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

ERGENLİK DÖNEMİ GELİŞİM ÖZELLİKLERİ VE EĞİTİM BAŞARISINI ETKİLEYEN FAKTÖRLER

1.ERGENLİKTE GELİŞİM ÖZELLİKLERİ

Gençler, ergenlik dönemine kadar ve bu dönem içerisinde bedensel, sosyal, duygusal ve zihinsel yönden bir çok değişme ve gelişme gösterirler. Ergen, organizmasının ve buna bağlı olarak benlik ve kimlik geliştirme süreci içinde, çok çeşitli olarak uyum sorunları yaşar. Bir diğeri toplumsal süreçte karşılaştığı uyum sorunlarıdır. “Kimlik ve benlikle ilgili gelişim sorunları, uyum sorunlarını da ortaya çıkarır. Kimliğini ve benliğini geliştirememiş bir ergen toplumsal ilişkilerde zorlanacaktır. Kendini ortaya koymada, duygu ve düşüncelerini ifade etmede güçlükler yaşayacaktır”¹. Ergen kafasında geliştirdiği dünya ile gerçekte var olan dünya arasında çatışma yaşayacaktır.

İnsan yaşamının en zor dönemlerinde biri olan ergenlik, yaşama hazırlık dönemidir. “Orta öğretim yıllarına denk gelen ergenlik çağında gençler, kimlik arama ve kimliklerini geliştirme de rol kargaşası içindedirler”². Bu rol kargaşası içerisinde ergenler kendi rolünü bulma çabası içerisinde.

Ergenlik döneminde öğrencinin ders başarısı üzerinde etkili olan pek çok etken vardır. Bu değişkenler fizyolojik, psikolojik ve toplumsal durum ve koşullarla ilgilidir. “Öğrencinin sağlıklı bir bedensel yapıya ve uygun konsantre olma gücüne sahip olması; derslerine ilgi, merak ve isteği, iyi bir fiziksel ve psikolojik ortam ve verimli çalışma alışkanlığının bulunması gibi özellikler onun öğrenmesini kolaylaştırıp başarısını artırır”³. Birey duygusal ve sosyal açıdan öğrenmeye hazır olmalıdır. “Bireyin öğrenmeye hazır olması, sadece öğrenme konusu için gerekli olgunluğa sahip olması değil, o konuyu öğrenmeye istekli olmasını da kapsamaktadır”⁴. Öğrenmeye hazır olma bireyin öğrenmesini etkileyerek yaşama hazırlanmasında kolaylık sağlayacaktır.

¹ Ülgen, G., Eğitim Psikolojisi, İstanbul, 1997, s.48.

² Bruner, J., Bir Öğretim Kuramına Doğru (Çev. F. Varış-T. Gürkan), Ankara, 1991, 2.104.

³ Topses, G., Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi, Ankara, 2003, s.54

⁴ Büyükkaragöz, S., Eğitime Giriş, 1997, s.116.

1.1.Gelişim İlkeleri

Gelişme evrenseldir. Gelişmenin sınırları genetik olarak belirlenmiştir. Uygun çevre koşullarında, birey genetik olarak belirlenen gelişim sınırlarına ulaşabilir. Çevre koşulları uygun olmazsa, bireyin gelişimi geri kalır. Gelişme bir süreçtir. Davranışlar birbirine dayalı olarak gelişir. Bireyin oluşumundan ölünceye kadar devam eder.

Birey gelişimi ve gelişim hızı farklı yaşlarda farklı özellik gösterir. Çocukluk yıllarının, gençlik yıllarının ve yaşlılık yıllarının özellikleri birbirinden farklıdır. Gelişme yaşamın ilk yıllarında hızlıdır. Yaş ilerledikçe bu hız yavaşlar. Gelişme basitten karmaşığa doğru bir yol izler. İlk yıllarda basit ve somut işlemleri yapabilen çocuk, yaş ilerledikçe soyut ve daha teleri yapar duruma gelir. Gelişme dinamiktir. Etkileşim ortamında birey hem çevresinden etkilenecek, hem de çevresini etkileyerek gelişimini sürdürür.

Bireyin belli öğrenme görevleri vardır: Okuma yazma öğrenme, kendi kendine karar vermeyi öğrenme; kendi sorumluluğunu taşımayı öğrenme, meslek edinme, yaşamında karşılaştığı problemleri çözme gibi. Bunları yapabilmesi bireyin olgunlaşma ve tecrübe açısından hazır olmalarını gerektirir.

Bireyin öğrenme görevlerini gerçekleştirmesi, onun hazır bulunuşluk düzeyi ile ilgilidir. Hazır bulunuşluk, belli bir öğrenme faaliyetini, gerçekleştirmek için, gerekli olan ön koşul davranışların kazanılmış olması anlamına gelir. Bu davranışlar, bireyin gereği kadar büyümesine, olgunlaşmasına ve öğrenme tecrübesine dayalıdır. Başka bir deyişle, çocuk büyür, olgunlaşır, olgunlaşan kaslarını kullanarak çevresiyle etkileşir ve öğrenir. Örneğin, parmak kasları kalem tutacak kadar büyüyen ve olgunlaşan, aşağı-yukarı-sağ-sol gibi kavramları öğrenen, belli bir süre evinden ayrı okulda kalabilen çocuk, okula gitmeye, okuma yazma öğrenmeye hazırdır.

Gelişme bir davranış örüntüsüdür. Ama bireylerin gelişimi kendilerine özgüdür “Bütün insanlar algılama-düşünme, hissetme ve ifade etme kapasitelerini kullanarak, çevrelerindeki semboller, sembol sistemlerini inceler, çeşitli alanlardaki zeka düzeylerini ve öğrenme becerilerini, yaratıcılıklarını geliştirirler. Çevrelerindeki obje ve olaylara yönelik tutumlar oluştururlar. Ben kavramını oluşturur, kişiliklerini geliştirir, kendilerini gerçekleştirebilirler. Yaşamlarını başarıyla sürdürmek için, bilgi ve beceriler

kazanır, problem çözmeyi öğrenirler. İçinde bulundukları toplumun kurallarını öğrenirler, değer yargıları geliştirirler ve grubun bir üyesi olarak yaşamayı öğrenirler; sosyalleşirler”⁵. Ancak bireylerin gelişim hızları, yetenek düzeyleri, bilme ve öğrenme biçimleri, yaratıcılıkları, ihtiyaçları ve güdülenmişlik düzeyleri, tutumları, özetle kişilik özellikleri birbirinden farklıdır. Farklı bileşenler, farklı örüntüler oluştururlar. Bu nedenle, her öğrenci kendine özgüdür.

1.2. Ergenlikte Gelişim Görevleri

Yeşilyaprak ergenlikte gelişim görevlerini şu şekilde sınıflamıştır;

- “ • Bedensel özelliklerini kabul etmek ve bedenini etkili biçimde kullanmak
- Eril ya da dişi bir toplumsal rolü gerçekleştirmek
 - Her iki cinsten yaşlılarıyla yeni ve daha olgun ilişkiler kurmak
 - Ana babadan ve diğer yetişkinlerden duygusal bağımsızlığını gerçekleştirmek
 - Ekonomik bir mesleğe hazırlanmak
 - Evliliğe ve aile yaşamına hazırlanma
 - Toplumsal bakımdan sorumlu bir davranışı istemek ve gerçekleştirmek
 - Davranışın rehberi olarak bir dizi değer ve bir ahlaki sistemi kazanmak, bir ideolojiyi gerçekleştirmek”⁶

Bu gelişim görevlerinin ergenlikte gerçekleştirilmesi beklenir.

⁵. Ulusoy,A.- Güngör,A., Gelişim ve Öğrenme, 2004,s.42.

⁶ Yeşilyaprak,B.,Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi,2004,s.72

1.3 Zihinsel Gelişim

Bedensel ve cinsel değişimlerle birlikte ergenler zihinsel yeteneklerde de değişimler yaşarlar. “Bilişsel gelişim olarak bilinen olgu, ergenlerin yalnız kendilerini, ailelerini, yaşlılarını, arkadaşlarını ve öğretmenlerini değil, dünyalarını görme biçimi üzerinde uzun süreli etkiler taşır. Ergenlerin tüm düşünme süreçleri değişir; gittikçe artan biçimde geleceğe yönelik ve düşüncelerle ilgili olurlar”⁷. İdealizm kazanır ve cinsellik, ahlak, din gibi konularla ilgili gerçekten kendilerine ait bir takımı edinirler

Lise çağında zihinsel gelişme doruk noktasındadır. Olayları bütün yönleriyle düşünme, muhtemel ve gerçeği ayırma, hipotez kurma, olasılıklı düşünme ve problem çözmede ustalık kazanma bu dönemin zihinsel yönden en belirgin özelliklerindendir. “Jean Piaget’ye göre zihinsel gelişim birbirini izleyen dört dönem içinde ortaya çıkmaktadır. Son dönem soyut izlenimler dönemi olarak tanımlanmıştır. Bu dönem 12 yaş ve sonrasında başlayarak yetişkinlik yıllarına kadar uzanmaktadır. Soyut işlemler dönemi, düşünmenin yetişkinler düzeyine ulaştığı dönemlerdir. Dönemin başlangıcı ergenlik yıllarına denk gelir. Böylece ergenlik döneminde hızlı bedensel gelişmeye paralel olarak zihinsel gelişme de hızlanır. Soyut işlemler döneminde çocukluk çağına has düşünme biçimi, yetişkinlik dönemindeki düşünce biçimine dönüşmekle, bu dönüşüm birdenbire olmaz”⁸. Ergenlik dönemi içinde yetişkin düşüncesinin özelliklerini tümüyle içermeyen, ergenlik dönemine has olarak kabul edilebilecek bir düşünce biçimi kendini gösterir.

Zihinsel gelişim büyük ölçüde dıştan içe doğru gelişmeye dayanır. “Zihinsel gelişim dönemlere ayrılmış olmasına rağmen Piaget’ye göre düşünmenin gelişimi kesik kesik değil sürekli. Önemli olan dönemlerin erişildiği yaş değil, dönemlerin sırasıdır. Bir dönemden diğerine geçiş yavaştır. Geçilen dönemden tamamen kopma söz konusu da değildir”⁹. Çocukların kendi kendilerine deneyimi de çoğaldıkça ve zenginleştikçe zihinsel gelişme de hızlanır.

⁷ Gander, M.J.-Gardiner, H.W., Çocuk ve Ergen Gelişimi (Çev. A.Dönmez-N.Çelen-B.Onur), Ankara, 2001, s.136

⁸ Fidan, N.- Erden, M., Eğitime Giriş, İstanbul, 1999, s.101

⁹ Bruner, a.g.k., s.133.

1.4.Sosyal ve Duygusal Gelişim

İnsan, tek başına değil, belli bir zaman ve yerde, birtakım sosyal ve kültürel geleneklerin egemen olduğu bir ortamda yaşar. “İnsan fiziksel çevresi ile olduğu gibi toplumsal çevresi ile de sürekli bir etkileşim, karşılıklı alışveriş halindedir. Bunun doğal bir sonucu olarak bireyin, davranışları üzerinde ilişkide bulunduğu insanların, içinde yaşadığı toplumun ve bu toplumdaki gelenek ve göreneklerin etkisi olur”.¹⁰

Çocuklar büyüdükçe diğer insanlarla karşılaşır ve onlarla olumlu ilişkiler kurarlar. “Bu durum sosyal gelişimin kaçınılmaz ve devamlı bir kuralıdır. Sosyal gelişimin diğer önemli bir yönü de neyin doğru ve neyin yanlış olduğunu inceleyen ahlâki gelişimdir. Ahlâki düşüncelerin gelişimi başkalarına nasıl davranacağımızı tayin etmede önemli bir rol oynar”¹¹. Ahlâki gelişim, bilişsel gelişimle paralel ilerler ve bazen bilişsel gelişimin bir parçası olarak düşünülür

Bireyin bütün etkinlikleri, duyguları ile birlikte bulunur. “Birey, çevresiyle etkileşimi sırasında, az ya da çok, haz ve elem yönünde bir duygunun içindedir. Sağlıklı bir duygusal gelişimin sonucu, duygusal olgunluğa ulaşmaktır. Duygusal olgunluk, yetişkinlik çağında ulaşılmaması gereken bir sonuç değil, çocuğun yaşına bağlantılı olarak ulaşılabilecek bir sonuçtur. Bu anlamda duygusal olgunluk, öğrencinin yaşına göre geliştirdiği beğenilen duygusal davranışlardır”¹². Orta öğretim yıllarına rastlayan ergenlik çağı içinde ben-merkezciliği diye adlandırılan bir düşünce biçimi ortaya çıkar. Bu durum, soyut işlemler dönemi ile ergenlik dönemine girişin, aşağı yukarı aynı zamanlara rastlamasıyla açıklanabilir. Düşünceyle oynamaktan hoşlanan genç, değişik alanlarda kendine has kurallar geliştirerek, bunların abartılı savunucusu olur. Kendi düşünce biçiminin en doğru olduğuna inanarak, çevresiyle gereksiz tartışmalara girebilir¹³

¹⁰ Baymur,F.,Genel Psikoloj,İstanbul,1996, s.136.

¹¹ Cale,L,-Morgan,J.B.,Çocuklar ve Gençlik Psikolojisi (Çev. B. Vassat) ,İstanbul, 2001, s.157

¹² Erden,M.- Akman,Y.,Eğitim Psikolojisi,İstanbul,1996, s.123.

¹³ Gander,Gardiner, a.g.k , s.184

1.5. Bedensel Gelişim

Bedensel gelişim ergenlik döneminde en hızlı değişen durumlardan biridir. “Devinsel gelişimin eğitim açısından önemi, yalnız çocuğun gelişmesini bir bütün olarak etkilemesinden değil, bazı durumlarda kişilik gelişmesinde ya da meslek edinmede tek başına önemli bir rol oynayabileceği düşüncesinden kaynaklanmaktadır”¹⁴. Örneğin bazı çocuklar zihinsel alanda başarılı olamadıkları halde, devinsel etkinliklerde yetenekli olabilirler

Ergenlik dönemi, büyümenin yeniden hızlandığı biyolojik değişim ve olgunlaşmasının tamamlanarak çocuğun erişkin görünüşüne girdiği bir dönemdir. “Ergenlik çağındaki değişiklikler cinsel salgı bezlerinin kana bol miktarda salgı bırakmalarıyla başlar”.¹⁵ Bedensel gelişim, bedenin ağırlıkça artması ve boyca uzamasının yanı sıra bedeni oluşturan tüm alt sistemlerin de büyüme ve olgunlaşmasını da içerir. “Bireyin sağlıklı olması tüm alt sistemleri ile birlikte bedenin sağlıklı gelişmesine ve işlevlerini gereğince yapmasına bağlıdır”.¹⁶

Erkek ve kız çocukları farklı atılımlar gösterir “Çocukluk döneminde ortalama olarak erkek çocuklardan daha kısa olan kız çocukları ilk büyüme atılımına başlarlar ve bu noktada genellikle daha uzun ve daha ağırdırlar. Bu atılım çoğu zaman 10-12 yaşlar arasında ortaya çıkar ve bu süre boyunca kızların çoğu yılda 5-10 cm büyür. Daha yavaş bir büyüme ortalama bir kızın maksimum boya 16-17 yaş dolaylarında ulaşmasına kadar sürer”.¹⁷ Gelişimin bir çok alanında tipik olarak kızların 2 yıl gerisinde olan erkek çocuklar kendi büyüme atılımlarına genellikle 10-16 yaşlar arasında ortalama her yıl 7.5-12 cm büyürler¹⁸. Daha sonra büyüme maksimum boya 18-20 yaşlar arasında ulaşılmasına kadar yavaşlayarak sürer.

Büyüme atılımı sırasında eller ve ayaklar çoğu zaman bedenin diğer bölümlerinden daha çabuk gelişir; bu da geçici bir sakarlığa ve beceriksizliğe yol açar. Ağırlık boyla birlikte artar. Erinliğin ilk evrelerinde yaklaşık 14 yaşına kadar kızlar genellikle erkeklerden daha fazla kilo alırlar sonra erkekler onları geçerler.

¹⁴ Yeşilyaprak, a.g.k, s.69

¹⁵ Erden, Akman,a.g.k, s.35

¹⁶ Başaran,İ.E., Eğitimin Psikolojik Temelleri,Ankara,1997, s.186.

¹⁷ Altıncıöprü,T., Genç Kız Psikolojisi ve Cinselliği,İstanbul,2002, s.26.

¹⁸ Madaras,L-Madaras,A., Vücutuma Neler Oluyor (Çev. P.Öcal) , İstanbul,2004, s.18,20.

Erinlik sırasında ergen dramatik biçimde boy ve kilo kazanırken cinsel olgunlaşmanın başladığı işaretini veren aynı derecede önemli diğer değişimler ortaya çıkar. Bunlar birincil cinsiyet özellikleri (erkeklerde penis ve testisler,kızlarda yumurtalıklar klitoris,vajina ve rahim) ve ikincil cinsiyet özellikleri (kadınlarda göğüslerin gelişimi ,erkeklerde ses değişimi ve yüz kılları,her iki cinsten apışarası kılları) Bu özelliklerin ortaya çıktığı yaşlar bireyler arasında büyük ölçüde değişmektedir.Kızlarda cinsel olgunlaşmanın ilk görünür belirtisi göğüslerin gelişimidir. Göğüsler gelişmeye başladığında ayhelinin başlangıcı olan ilk ayheline hazırlanmak için rahimde ve vajinada özellikle büyüklüğün artması biçiminde önemli değişimler ortaya çıkar.

Erkek çocuklarda birincil ve ikincil cinsiyet özelliklerinin gelişimi kızlarınkinden yaklaşık 2 yıl daha uzun sürer. “Yaklaşan cinsel olgunluğun ilk belirtileri genellikle 11 yaş dolaylarında ortaya çıkar. Sperm salgılayan bezler olan erbezleri ile erbezlerini içeren kese olan erbezi torbasının büyümesi söz konusudur. Üreme organlarının olgunlaşmasıyla erkek çocuklar gece boşalmalarını yaşarlar”¹⁹ . Ergenler bedensel görünümüleriyle ve başkaları üzerindeki etkileriyle gittikçe artan biçimde ilgilendiklerinde çoğu kendini son derece tatsız bir sorunla karşı karşıya bulur. “Özellikle yüzdeki yağ bezlerinin tıkanması ve iltihaplanması ile oluşan bir deri hastalığı olan sivilcelerden ergen son derece rahatsız olur”.²⁰

Olumlu beden imgesine sahip ergenler olumlu benlik kavramı geliştirmeye daha uygundur. “Bir insanın beden imgesi birbiriyle etkileşen pek çok etkenin sonucudur.Bunların içinde bir insanın nasıl görüldüğü hakkındaki fantezileri,düşünceleri en önemlisi de yaşlılarından daha erken ya da geç olgunlaşmış olması gibi etkenler vardır”²¹. Bu konu bir ergenin ergenliğin başka bir gelişim göreviyle karşılaşmasındaki başarısını ya da başarısızlığını etkileyecektir. Bu her iki cinsten yaşlılarıyla yeni ve daha olgun ilişkiler kurma görevidir

¹⁹ www.psikoloji.gen.tr/modules (15.03.2007)

²⁰ Gander,Gardiner,a.g.k, s.407.

²¹ Gander,Gardiner,a.g.k, s.402

1.6.Kişilik ve Ahlak Gelişimi

1.6.1 Kişiliğin Tanımı

Kişiliğin tanımını, onu meydana getiren temel özelliklerine göre ele almak doğru olur. Nitekim zamanımız psikologları ve eğitimcileri de kişiliği temel özellikleri yönünden ele alarak betimlemeye ve tanımlamaya çalışmışlardır. Hemen hemen bütün tanımlarda, kişiliği meydana getiren biyolojik, sosyal, fizik, psikolojik etmenler göz önünde bulundurulmaktadır. Buna göre kişilik bir doğal ve sosyal ortamda yaşayan bireyin doğuştan getirdiği, kalıtsal nitelikte olan psikolojik, biyolojik, fizik yapısının gerektirdiği tepki şekillerinin çevre etkilerine göre geliştirilmiş ahenkli ve organik bir bütündür²². “Kişilik (şahsiyet) bireyin psikolojik ve sosyal tepkilerinin tümüdür Bir başka ifade ile şahsiyet; insanın kendi varlığının şuurunda olmasını ve yine idrak ve iradesiyle fillerini hâkim olmasını ifade etmektedir veya Kişilik, geniş olarak ele alındığında bir insanı diğer insanlardan ayıran yerleşik özelliklerinin tümüdür. Veya bu anlamda Karakter, kişilerde görülen sabit tepki arzıdır denilebilir”²³. Bir davranış tarzı bir insanda sürekli görülüyorsa, bu tür davranış artık o kimseyi başkalarından ayıran yerleşik bir özellik olmakta ve onun kişilik yapısını göstermektedir

Kişiliği oluşturan faktörlerin başında soya çekim (kalıtım) gelir. “Bilime göre her canlı ecdadından (sülalesinden) genler vasıtasıyla bazı özellikler taşımaktadır. Fizyolojik ve psikolojik yönden yeni nesil mutlaka sülalesine ait bazı özellikler taşısa da ayrıca kendine has özellikler de taşır. Meselâ bir çocuk ebeveynine ait bazı özellikler taşısa da, onların tıpkısı değildir. Ayrı bir şahsiyettir veya ayrı bir şahsiyet olacaktır. Onun için çocuğa ben diyemeyiz, benim evladım deriz. Dikkat edilirse, bu cümlemizle farkına varmadan onun ayrı bir şahsiyet olduğunu ifade ediyoruz. Ama çok zaman bu ifademizin farkına varmıyor ve çocuğumuzu tamamen kendi kalıbımıza sokmaya çalışıyoruz ve farkına varmadan kendi ifadelerimizle çelişkiye düşmüş oluyoruz”²⁴. Bu tür davranış aslında olması gereken istediğimiz düşünceye aykırı düşmektedir

²² Özalp,A., Çocuk Ruh Sağlığı , İstanbul, 2005, s.140.

²³ Çelikkaya,H., Öğretmenlik Mesleğine Giriş,Ankara,1999, s.68,69.

²⁴ Milliyet, “Bana Neler Oluyor”, 13.07.2006

Kişiliği oluşturan ikinci faktör çevredir. Çevre fizikî çevre ve sosyal çevre diye ikiye ayrılabilir. Eğitim açısından birinci planda önemli olan sosyal çevredir. Yani aile, arkadaş, komşu ve okuldur.

1.6.2. Zaman

Kişi eğitim sürecinde ne kadar uzun süre kalırsa eğitimden o kadar etkilenir. Doğru bilgi, doğru inanç ve doğru davranışların en yüksek seviyeye ulaşabilmesi için, insanların eğitim seviyelerinin daima yükselmesini isteriz. .

Benlik kavramı bireyin kişisel özelliklerini, sınırlılıklarını, hoşlandığı veya hoşlanmadığını fark etmesiyle belirir. Çocuğun sağlığı ve bedensel durumu benlik kavramının bütünlüğü üzerinde çok önemli rol oynar.²⁵

Birey tepkilerinin belli şekillerde geliştirilmesinde doğal ve sosyal çevrelerin etkilerini gözden kaçırmamak gerekir. “Kişiliği meydana getiren farklı yapıdaki elemanlar, sosyal ve doğal çevrelerin etkisine göre birleşerek bir biçim ve bütünlük kazanırlar”²⁶. Buna göre, farklı çevrelerde yetişmiş, farklı kişilik yapılarına sahip olan bireyler, aynı uyarıcılar karşısında farklı tepkiler gösterirler

Delikanlılık dönemi kimlik gelişimi açısından en önemli evrelerden biridir. Bu gelişimin ruhsal yönlerini yalnızca bireysel açıdan ele almak yetmez. Konunun toplumsal yönünü de incelemek gerekir. “Kimi ilkel topluluklarda delikanlı bir takım törenlerle sınavdan geçer ve kısa sürede çocukluktan çıkar; yetişkinler arasına katılır. Başlatma törenleri diye bilinen bu törenlerde delikanlıya ağır sınavlar, hatta işkenceler uygulanır. Örneğin kendi kendini sünnet etmesi, günlerce bir kulübeye kapatılarak öldüğüne ve yeniden dirildiğine inandırılması gibi. Bu törenlerden geçen delikanlı artık yetişkinler dünyasına girer; bir avcı, bir savaşçı olur, eş bulur. Uygar topluluklarda çocukluktan yetişkinliğe bu geçiş döneminde genel olarak böyle törenler yoktur. Delikanlı uzun bir hazırlık dönemi içinde yıllarca çabalar, bocalar ve kimliğini iyi kötü bulur”²⁷. Bu

²⁵ Navaro,L., Gerçekten Beni Duyuyor musun?, İstanbul,2001, s.34,35 .

²⁶ Öztabağ,L.,Psikolojide İlk adım, İstanbul, 1990, s.15.

²⁷ Öztürk,O., Ruhsal ve Davranışsal Bozukluklar Sınıflandırması, Ankara, 1993, s.147.

döneme özgü benlik (ego) ve kimlik gelişimi sorunlarını en tutarlı biçimde Erik Erikson açıklamıştır.

Ergenlik yaşamının çocuklukla yetişkinlik arasındaki dönemine verilen isimdir . “Her bireyde farklı olmakla birlikte ergenlik 12-22 yaş arasını kapsar. Ergenlik dönemi, kişilik gelişimi açısından bir dönüm noktası oluşturur. Bu dönemde birey, hem hızla gelişen bedenindeki fizyolojik değişimlere uyum sağlamak, hem toplumun değişen bakış açısı ve beklentilerine cevap verebilmek, hem de yeni ve bütünleşmiş bir kimlik duygusu ile çeşitli rolleri kabul edebilmek zorundadır”²⁸.

Bu dönemde birey artık çocuk değildir ama henüz yetişkin de değildir. Bu geçiş döneminde yapması gereken şey, kendisini yetişkin hayatına hazırlayacak ve yetişkinler dünyasında bir yer edinmesin sağlayacak bir kimlik bulmaktır. Ergenin uğraştığı esas sorun, Ben Kimim? sorusuna bir yanıt bulmaktır. Bu yanıt bulma çabası kolay değildir. Gelişim dönemleri içinde en zorlu dönemin ergenlik olarak görülmesi, en zorlu gelişim görevinin bu döneme denk gelmesinden dolayıdır. Aynı bir mağazada üstüne uyan giysiyi bulmak için birçok giysiyi denemek gibi, gen bu dönemde kendisine uygun bir kimliği edinebilmek için birçok kimlik ve rolü dener. Arkadaş grupları, öğrenci faaliyetleri, çeşitli kurumların gençlik kolları bu kimlik denemeleri için uygun durumlardır.

Kimlik bunalımı, ergenlik çağındaki her gencin kendi kimlik duygusunu kazanabilmek için sağlıklı gelişimin bir parçası olarak verdiği bir savaşımdır. Kimlik bunalımının ergenlik çağında yaşanmasının sebebi, geçmiş ile geleceğin sentezini yapma gereksiniminden doğar. “Bedendeki hızlı gelişme, değişen istekler ve toplumun değişen beklentileri karşısında doğan bu ihtiyaç kimlik bunalımını başlatır. Bu bunalım bazı ergenlerde daha sessiz, bazılarında daha fırtınalı yaşanır ama sonuç olarak her insan değişik şekillerde olsa bile bunu yaşar. Kimlik kargaşası ise, bir bunalımın ağırlaşması, geçici de olsa uyumun oldukça ağır bir biçimde bozulmasıdır. Böyle bir durumda bocalayan genç, aşırı uçlara sapabilir, ağır cinsel kuşkulara, yetersizlik duygularına kapılabilir; bunalıya, panik durumlarına gelebilir”²⁹ . Ergenlik çağındaki genç, hem çocuklukta edindiği temel güven, özerklik, girişimcilik gibi özelliklerini yetişkin hayatına uygun şekle getirmek hem de yetişkinlikte sahip olması gereken rolleri, bu rollere ilişkin becerileri denemek zorundadır.

²⁸ www.sosyalhizmetuzmani.org/ergenpsikolojisi.htm (12.06.2007)

²⁹ Glifford, T.M, Psikolojiye Giriş.(Çev.E.Aksu), İstanbul, 1997, s.24

1.6.3 Benlik ve Öz Kimliğin Oluşumu

Ergen, başlangıç döneminde benmerkezcidir. Benliğin oluşma sürecinin doğal özelliğidir bu durum. “Benmerkezcilik, kimlik geliştirmenin ilk adımıdır. Aslında benlik oluşumunun ilk kökleri, 2-4 yaşlarında filizlenmektedir. Ergenlik döneminde ise, yeni fizyolojik ve bilişsel yapıya bağlı olarak, yeni bir benlik ve kimliğin sarsıntıları devreye girecektir. Kimlik geliştirme, ergen için en önemli bir sorun olma niteliğini sürdürmektedir. Toplumlaşmayla birlikte, benlik saygısı ve değeri de gelişecektir. Ergenin kendisini algılamasıyla, başkalarının ergeni algılaması arasındaki sürtüşmeler, kimi zaman ortak bir anlaşma noktasında birleşecektir”³⁰. O kendisi olmak istemektedir, kendi gizil güçlerini ortaya çıkararak, öz kimliğine ulaşmak istemektedir. Buna bağlı olarak bağımsızlık ve özerklik duygusu, buna bağlı olarak gelişmektedir.

Kimlik edinme süreci ve ergenin kendi kimliğine ilişkin olarak sorduğu sorular, başkaldıracı bir tepkiyle ortaya çıkan süreci de başlatacaktır. “Ergen için, yetke (otorite), eski niteliğinde değildir artık; yetkeye edilgen bir bağımlılık içinde de değildir. Artık onun, kendisinin, oluşmakta olan kimliği baskındır”³¹.

Bu dönemde, ergenin en çok yakındığı konuların başında, başkalarının anlayışsızlığı gelmektedir. “Ergen kimsenin onu anlayamadığından yakınıp durmaktadır. Bu süreç içinde, kendine yönelik, başkalarının eleştirileri ve yargılarıyla, ergenin kendisine karşı geliştirdiği eleştiri ve yargılarının düzeyi ya da şiddeti, onun kendisini kabullenmesinde ve buna bağlı özgün kimliğinin gelişmesinde önemli rol oynamaktadır. Akran grupları, çeteler ya da çeşitli ergen grupları bireyin kendini tanımasında, kendini özgürce anlatabilmesinde etkili olmakta, kendi yalnızlığıyla grup içindeki bireysel özelliği arasında gidip gelmektedir”³².

³⁰ www.ttb.org.tr/sted/sted1000/6.html (03.04.2007)

³¹ Topses, a.g.k , s.320.

³² Topses, a.g.k , s.320.

Ergenlik döneminde, ahlaki gelişimde görülen bazı değişmelerin nedeni olarak, soyut işlemler döneminin başlaması ve yeni bir kişilik ve benlik duygusunun gelişmeye başlamış olması gösterilmektedir.³³

2. EĞİTİM BAŞARISINI ETKİLEYEN FAKTÖRLER

2.1. Okulun Etkisi

2.1.1. Okul Yönetimi

Okul yönetiminin görevi, okuldaki tüm insan ve madde kaynaklarını en verimli bir biçimde kullanarak, okulu amaçlarına uygun olarak yaşatmaktır . Bir okulda yönetim, amaçlarına uygun olarak yapıldığına göre, değerlendirmede de yine amaçlar esas alınır. Böylece amaçlara göre yönetim ve yine amaçlara göre değerlendirme yöntemi uygulanır

Bütün dünyada, gençlerin eğitiminin büyük bir kısmını okullar üstlenmiştir. Hem uluslar arasında hem de belli bir ulus içinde okulun amacı bakımında bazı farklar görülmekle birlikte okulda yer alan öğretme-öğrenme süreci bunların hepsinde de hemen hemen aynı kalmaktadır. Hemen hemen her okul, öğretmenlerle eğitim araçlarından yararlanarak sayıları değişen öğrenci gruplarını öğretmek üzere örgütlemiştir. Okullardaki eğitimin büyük bir kısmı planlı etkinliklerden oluşmaktadır; nitekim belli bir okul döneminde ya da yılında gerçekleştirilecek öğrenmeler, daha sonraki bir dönem ya da yılda gerçekleştirilecek olanların önşartlarını yani temelini oluşturan öğrenmelerdir.

³³ Büyükgebiz,A., Ergenlik Dönemi ve Sorunları, İstanbul, 2006, s.111.

2.1.2. Okulun Özellikleri

Okul bilindiği üzere açık bir sistemdir. Okulun toplumsal açık bir sistem olarak özellikleri şunlardır:

- “• Okulun bağımlı olduğu bir çevresi vardır. Bu çevre okula girdi veren ve onun çıktılarını alan diğer sistemlerdir.
- Okul girdiler alarak hayatını sürdürür. Bu girdiler, işlediği hammadde olan öğrenci, eğitim hizmetini verecek öğretmen, uzman ve iş görenler, eğitim hizmetini üretmek için gerekli araç-gereç, fiziksel ortam için aydınlatma, ısınma, temizlik, işletme ve eğitim teknolojisidir.
- Okul, milli eğitimin amaçlarına uygun olarak öğrencileri eğitim sürecinden geçirir.
- Okulun çıktısı, yetiştirdiği öğrencilerde oluşturduğu davranışlardır.
- Çıktılar toplumca beğenildiğinde, elde edilen değer yeniden okulun girdisi olur.
- Zamanla okul daha çok girdi almak zorundadır. Çünkü okulun gelişip yenileşmesi için girdilerin yeterli düzeye çıkarılması gereklidir.
- Okul kusurlarını tanıyıp, yetiştirdiği öğrencilerin yeterli düzeyde olduğunu anlamak için bilgi toplamalıdır.
- Okul, çevresi ile sürekli etkileşim içindedir. Bundan dolayı okulun yönetimi, sürekli bir sorun çözme sürecidir.
- Her sistemde olduğu gibi okulun da alt sistemleri vardır. Alt sistemler de sistem özelliği gösterirler. Bunlar, üretim, alışveriş, uyarılma, yaşatma ve yönetim alt sistemleridir”³⁴.

Aile, din ve kitle iletişim araçları gibi toplumsal kurumların ve toplum içinde olmanın insana kazandırdığı çeşitli yaşantıların (tecrübelerin) ürünü olarak da bir eğitimden söz edilebilirse de hemen hemen her toplumda planlı eğitim okulun görevidir.

Okulda öğrenme bakımından bireyler arasında büyük ayrılıklar bulunduğu, bu yüzyılın başından beri, anne-baba ve öğretmenlerce bilinmekte ve öğrenme ürünleriyle uğraşmakta olan hemen hemen bütün araştırmalarda savunulmaktadır. Öğrenmedeki bireysel ayrılıkların, hazırlık olsun ya da olmasın bütün gözlemcilerce kolayca görülebilmesi bunu herkesçe tartışmasız kabul edilen bir gerçek haline getirmiştir.

³⁴ Çelik, V., Okul Kültürü ve Yönetimi, Ankara, 2002, s.97.

A.B.D.’de ve diğer ülkelerde geliştirilen yüksek geçerlilik ve güvenilirliğe sahip ve ayrıntılı bilgi verme gücünde ölçme ve yöntemleriyle gözler önüne serilen farklar da bu inancı iyice pekiştirmiştir.

Öğrencinin öğrenmeyle ilgili özgeçmişi ve öğretim hizmeti niteliğinde yapılacak olan belli değişiklikler, öğrenciler arasında bu tür farkları önemli derecede azaltabilmekte ve öğrencilerin öğrenme düzeyleri öğrenme için harcanan zaman ve çabayla ilgili verimlerinin önemli derecede artırabilmektedir. Aile ve okuldaki öğrenme koşullarının ideale yaklaşması ile öğrenmedeki bireysel ayrılıkların da yok olma noktasına yaklaşacağına inanılmaktadır³⁵.

Hem aile hem de okuldaki öğrenme süreçleri büyük miktarlara ulaşan hatalarla yüklüdür. Hâlbuki öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun etkili bir şekilde ve yüksek bir doyumla(tatminle) öğrenebilmeleri ise ancak en az hata ile işleyen bir düzende olanaklıdır. Öğrenme düzeyi, öğrenmedeki bireysel ayrılıklar ve öğrencilerin hem kendi öğrenmelerinden hem de bireysel olarak kendi kişiliklerinden duydukları doyumun derecesi bakımından öğrenciler arasında gözlenen farklar, öğretim sürecinin böyle en az hata ile işleyen bir düzene ne derecede yaklaşmakta olduğunun başlıca göstergeleridir³⁶

“Okul ortamı ve eğitim süreci çocuğu çevreleyen sosyoekonomik şartlardan büsbütün ayrı düşünülemez. Bir yanda bir türlü çözüme kavuşturulamamış ülke sorunları dururken diğer yanda sorunsuz bir eğitim süreci oluşturulamaz. Gençler okulda başarılı olabilmek için oraya aksetmiş sorunlarla da boğuşmak zorunda kalmaktadırlar”³⁷

Bazı düşük sosyokültürel çevre okullarındaki çocuklar için okul gerçekten de düşman bir çevre olabilir. Tüm çabalara karşın, genelde okullar büyük ölçüde orta sınıf kurumlardır. Bunun anlamı şudur: Orta sınıftan gelen çocuğun okul ve ev çevresi birbirleriyle çok benzerlik gösterir, özellikle de değer sistemleri ve dilin kullanılışı

³⁵ Büyükkaragöz, a.g.k, s.36

³⁶ Bloom,B.S., İnsan Nitelikleri ve Okulda Öğrenme(Çev. D.Öztürk) , İstanbul, 1996, s.145.

³⁷ Apuhan,R.Ş., Ergenlerle İletişim, İstanbul, 2006, s.48.

³⁸ Kılıçcı,Y., Okulda Ruh Sağlığı , Ankara, 2000, s.138

açısından. Yetersiz çevre koşullarından gelen çocuklar için ise okul ve aile yaşantıları arasındaki farklılıklar, onları öğrenme sürecinden uzaklaştıran faktörlerdir

Şanssız çevreden gelen çocuklarla, okul arasındaki uçurum öğrenciler kadar aileleri ve öğretmenleri de etkilemektedir. Aile, okulun amaç ve metotlarını anlamakta güçlük çekebilmektedir. Benzer şekilde, öğretmenler de genellikle şanssız çevre çocuğunun ev şartlarını ve çevresini anlamakta güçlük çekerler.

Evde edindikleri düşünme ve davranış biçimleri, okulun değer ve ödül sisteminden farklılık gösterdiği ölçüde başarı yolunda yönlendirilme olasılığı azalmaktadır. Ne yazık ki, öğretmenlerde “kültürel açıdan dezavantajlı olarak nitelendirdikleri çocuklardan daha az şey bekleme eğilimi vardır. Bu eğilim, öğretmenin dikkatinin büyük ölçüde diğer öğrencilerde yoğunlaşmasına yol açmaktadır. Beklentinin olumsuz olması bu çocuklarda akademik başarı için güdülenme oluşturulmasında engelleyici etki yapmaktadır. Yine bilinmektedir ki, öğretmen, öğrencileri övüp ödüllendirdiği ölçüde çocuklarda başarılı olmak için daha çok çaba sarf etme isteği doğmaktadır”³⁸.

2.2. Öğretmenin Etkisi

2.2.1. Öğretmen Kimdir

Öğretmen geniş anlamda, “öğrenciyi/öğrencileri grup içinde birey olarak tanımlayabilen, onun öğrenmesini etkileyen faktörlerle ilişkisini yorumlayan ve hangi performansı/yeterliliği en az riskle kazanabileceğini yorumlayabilen ve bu anlamda geliştirdiği planı başarıyla uygulayabilen kişidir. Öğretmenin kimliğini, fonksiyonları belirler”³⁹. Öğretimin hangi düzeyde olursa olsun, öğretmenin fonksiyonunun, öğretimin etkinliğini artırma olduğu görüşü tüm eğitimcilerce benimsenmiş bir ifadedir.

“Gage öğretimin etkinliğini öğrenci başarısı ile ölçer, öğrenci başarısızlığını azaltmada en önemli faktörün, öğretmenin bilimsel yöntemi ve araştırma sonuçlarını kullanabilmesi ile ilgili olduğu görüşündedir. Gage'e göre, öğretmen kaynakları

³⁹ Çelik, a.g.k., s.97.

kullanmada eleştirip pratik düşünebilen ve yaratıcı olmalıdır. Eleştirme özelliği kazanan bir öğretmen, araştırma bulgularını eleştirici bir gözle okur. Değerlendirmeyi bir bütünlük içinde ele araştırma bulgularında ifade edilmeyen, ama araştırmanın bulgularıyla ilgili olan diğer değişkenleri göz ardı etmez. Delillerin ne derece güçlü olduğunu inceler; kabul edilenlerin zayıflığını ve/veya sınırlılığını dikkate alır. Pratik düşünebilen öğretmen, öğrencinin başarısızlıkları ile ilgili sorun çözmede kullanılabilecek yolları, karşılaştırır. En ucuz ve etki yolu seçer.

Yaratıcı düşünme özeliği kazanan öğretmen, bilinen detay ötesinde, sezgisel olarak hareket edebilir. Kendi tecrübelerinden yararlanarak öğrenci başarısını arttırmada yeni yollar geliştirir”⁴⁰

Öğretmen-öğrenci ilişkilerinde saygı, içtenlik ve empati ilkelerinin yer aldığı sınıf ortamlarının öğrenmeyi kolaylaştırma ve öğrencilerde kendini gerçekleştirme sağlayıcı gelişmeler yönünden önemli etkilerinin olduğunu gösteren araştırmalar, hemen her eğitim düzeyinde benzer sonuçlar ortaya koymuş bulunmaktadır. Bu araştırmalardan biri Emmerling (1961) tarafından yapılmıştır. “Emmerling, araştırmasına başlarken High school öğretmenlerine öğrencilerinin gelişmesinde en önemli amaçlarının neler olduğunu sormuştur. bu soruya öğretmenlerden alınan cevaplara göre öğretmenleri öğrenci-merkezli ve öğretim-merkezli öğretmenler olarak iki gruba ayırmıştır. Öğrencilerinde bağımsız düşünme alışkanlığı geliştirme, onların yeni öğrenme yolları keşfetmelerine önem verme, ilgi ve ihtiyaçlarını ifade edebilmelerine yardımcı olma, sınıftaki etkinliklere katılmalarına olanak sağlama ve buna benzer amaçları olanları öğrenci merkezli öğretmenler olarak nitelemiştir. Öğretim merkezli öğretmenler ise genellikle öğrenme isteği olmayan öğrencileri ve yeteneği sınırlı öğrencileri o sınıfın standartlarına ulaştırma, disiplin sağlama ve benzer amaçları olan öğretmenler olarak belirlenmişlerdir”⁴¹

Öğretmenlerin mesleklerinde başarılı olabilmeleri için aşağıdaki bilgilere ihtiyaçları vardır

- “• Eğitim programı bilgisi.

⁴⁰Ülgen, a.g.k., s.20,21.

⁴¹ Kılıçcı, a.g.k., s.141.

- Pedagojik bilgi. Bu sadece sunma becerisini gerektirmez; aksine öğrencilerin nasıl öğrendiklerini anlamayı ve konu alanı bilgisinin farklı yaş, bilişsel aşama ve tecrübeye uygun olacak şekilde dönüştürülmesini gerektirir.
- Psikolojik bilgi, geç öğrenenlerin nasıl çalıştıklarını anlama imkanı verir.
- Okul ve sınıf süreçleri bilgisi, öğretmenlere, öğrenmeyi planlama, öğretmenlerin ihtiyaç duyduğu bilgi ve becerileri yönetmede yardımcı olur.
- Farklı yetenekteki öğrencilere uygun materyal ve bilgi kaynaklarını örgütleme
- Bütünlüğüne zarar vermeden karmaşıklığını açıklığa kavuşturacak tarzda bilgiyi sunma.
- Öğrenci çalışmalarını değerlendirme, gelişmelerini yönetebilme, dönüt verme

Öğretmenler, günlük etkileşimleriyle çocukların içinde yaşadıkları sosyal atmosferin doğasını belirlemektedir. Nitekim çocukların sosyal ve ahlaki deneyimleri, genellikle öğretmenlerin kendileri ile etkileşimleri sonucunda gösterdikleri sayısız davranışları ve tepkilerinden oluşmaktadır. Piaget iki tür öğretmen-öğrenci ilişkisine karşılık gelen iki tür ahlaki anlayışın varlığından söz eder. Bunlardan birisi çocukların ahlaki gelişimlerini desteklerken, diğeri yavaşlatmaktadır. Ahlaki anlayışlarının birinci türü, itaattir; yani, bir çocuğun başkalarının koyduğu ahlaki kuralları sorgulamadan takip etmesidir. Bu düzeydeki bir çocuğun, zorlayıcı bir güce sahip olan bir otoriteye karşı itaat etmesi veya baş eğmesi söz konusudur. Ahlaki anlayışların ikinci türü ise, özerklidir; yani, bir çocuğun kendisinin geliştirdiği ahlaki kuralları takip etmesidir. Bu ahlaki kurallar veya prensipler, bireyin kendisi tarafından konulur ve denetlenir⁴²

Öğrenme için gerekli olan süre, öğrencinin, sözel, bellek ve özel yeteneğine, kendisine sağlanan öğretimin niteliğine ve öğretimi anlama becerisine bağlıdır. Carroll'a göre, öğretimin niteliği, öğretim materyallerinin basitten karmaşığa doğru sunulma sırasına, öğrencilerin hedeften haberdar edilmesine, öğretim materyallerinin niteliğine, öğrenme güçlüklerinin teşhis edilerek eksikliklerin tamamlanmasına bağlıdır⁴³.

Öğretimi anlama yeteneği ise, öğretimin niteliği ile öğrencinin yeteneğinin bir fonksiyonudur. Öğrencilerin yetenekleri yüksek ve öğretim nitelikli ise, öğrencinin öğretimden yararlanma miktarı da çok olacaktır.

⁴² Holt,J., Çocukluktan Kaçış (Çev. S.Yılancı- C.Aksoy) , İstanbul, 2000, s.68.

⁴³ Hesapçıoğlu,M.,Öğretmenlik Mesleğine Giriş, Konya, 2004, s.41.

Carrol'a göre, öğrencilerin öğretim hedeflerine ulaşması için öğretmenin aşağıdaki etkinliklere yer vermesi gerekmektedir .

- “
- Öğrencilerin ne öğreneceğini belirlemek,
 - Öğrencileri öğrenmeye karşı güdülemek,
 - Onlara öğretim materyalleri sağlamak,
 - Bu materyalleri her öğrencinin özelliklerine uygun olarak uygulamak,
 - Öğrencilerin hedefler doğrultusunda ilerlemelerini gözlemek, öğrenme güçlüklerini teşhis etmek ve onlara yardım etmek,
 - Doğru davranışları pekiştirmek ve ödüllendirmek,
 - Öğrenmenin kalıcılığını sağlamak için tekrar ve uygulamalara yer vermektir”⁴⁴.

Ergen bedeninde oluşan değişimleri kabullenme, çocuk rolünden çıkarak yetişkin rolünü edinmeye çalışma, çevresindekilerin değişen beklentilerine ayak uydurma, erken ya da geç olgunlaşmanın beraberinde getirdiği farklı sorunlar, ergenlik dönemindeki öğrencilerin üstesinden gelmeleri gereken durumlardan bazılarıdır. Ergenlik döneminin sarsıntısız atlatılmasında öğretmenlere düşen bazı görevler vardır. Öğretmenlerin öğrencilerin sağlıklı gelişmelerine katkıda bulunmaları için ergenlik döneminin özellikleriyle ilgili bilgi sahibi olmaları önem taşımaktadır. Ergenlik döneminin kendisinden kaynaklanan tutarsızlıklar nedeniyle öğretmenlerin öğrencilere önyargısız, anlayışlı yaklaşımları, onları anlama yaklaşımında bulunmaları yerinde olacaktır. Öğrenciler ergenlik döneminin bedensel ve cinsel gelişimleri konularında bilgilendirilmelidir. Ergen öğrencilerin sadece bedensel algılarıyla ilgilenmek yerine farklı niteliklerini kullanarak kendilerini geliştirmelerine olanak sağlanmalıdır.

2.2.2. Öğretmen Beklentileri

Öğretmen faktörü, öğrenci başarısını etkileyen en önemli etmenlerden biridir. “Öğretmenlerin büyük çoğunluğu, öğrencilerin başarısızlık nedeni olarak çalışma alışkanlığının henüz kazanılmamasını ya da disiplinli bir şekilde çalışılmamasını göstermişlerdir ki bunda çok büyük bir gerçek payı vardır. Öğretmenler ikinci önemli başarısızlık neden olarak da öğrencilerin ev hayatının heyecansal yönden çok yönlü

⁴⁴ Kasatura,İ., Okul Başarısından Hayat Başarısına, İstanbul, 1998, s.88

oluşunu göstermekle okula çok dolu olarak gelen öğrencilerinin derslere ilgisini çekmenin güçlüğüne değinmektedirler”.⁴⁵

Öğrenmek için her öğrenci; öğrenme ve öğretmen sürecine istekli katılmak, öğrenmesinde sorumluluk taşımak ve çalışmak zorundadır. Bu nedenle öğrenme için motivasyonu sağlamak okulun ve öğretmenlerin öncelik taşıyan görevlerindendir. Öğrenmenin çabuk ve kolay olmasında öğrenilecek materyalin türü ve özellikleri çok önemlidir.

Geleneksel disiplin yöntemleri olan itaat, ceza ve ödülün sınıf yönetiminde sıkça kullanılması, uzun vadede, toplumda otoriteye körü körüne bağlı olan veya çıkarıcı insanların yetişmesine sebep olabilmektedir. Bu durumda, örneğin, dersten zayıf not almamak veya öğretmenin kötü söz ve davranışlarına maruz kalmamak için kopya çekmeye başvuran bir çocuk, yetişkin hayatını başkalarına muhtaç olarak geçirmemek için de hayali-ihracatçılığa soyunursa hiç şaşmamak gerekir; çünkü, insanlar almış oldukları eğitimin birer ürünüdür. Diğer bir deyişle, sınıfta kendi geleceğini ilgilendiren önemli kararların alınmasında kendisinin görüşüne başvurulmayan bir öğrenci, ilerideki mesleki hayatında da ya çok itaatkar ya da çok otoriter bir yetişkin rolüne bürünebilir. O halde, sınıflar, çocukların katılımcı demokrasiye hazırlandığı ve, daha önemlisi, katılımcı demokrasinin yaşandığı birer öğrenme-öğretme ortamı haline getirilmelidir.

Katılımcı ve demokratik sınıf ortamlarının oluşturulması öğrenci-merkezli bir öğrenme-öğretme sürecinin uygulanmasını gerektirir. “Öğrencilerin görüşlerine saygının duyulmadığı ve öğrencilerde bir aidiyet, bağlılık duygusunun geliştirilmediği bir sınıf ortamında, problem çözmeye yönelik sınıf-içi toplantıları gerçekleştirmek, örneğin, çok zor ve hatta imkansızdır”⁴⁶. Unutmamak gerekir ki, öğretmenler, öğrencileri için birer rol modelidir; dolayısıyla, öğrenciler için önemli olan husus, öğretmenlerinin sınıfta ne söyledikleri değil, fakat ne yaptıklarıdır

2.3. Ailenin Etkisi

Aileyi dıştan sarsan kimi olaylar, tüm aile üyeleri gibi çocukları da örseler: Ana veya babadan birinin ağır hastalanması, sakatlanması, işsiz kalması, depresyon gibi, su

⁴⁵ Kasatura, İ., Okul Başarısından Hayat Başarısına, İstanbul, 1998, s.88.

⁴⁶ Bakırcıoğlu, R., İlköğretim, Ortaöğretim ve Yükseköğretimde Psikolojik Danışma, Ankara, 2003, s.76

baskını gibi doğal yıkımlar, can güvenliğinin kalmadığı durumlar, zorunlu göçler aile birliğinin bozulmasına ya da farklı sorunların yaşanıp örselenme meydana gelmesine sebep olur.”Çocuklar doğal yetenekleri ve esneklikleriyle pek çok duruma uyum sağlayabilirler. Aileyi en çok bunaltan sorunlardan bile neşeleri kaçmayabilir. Örneğin yoksulluk çocukları büyükler kadar etkilemez. Ne oyunlarını bozar ne de uykularını kaçıırır. Buna karşılık ana baba kavgasından daha çok tedirgin olurlar”⁴⁷Ailenin en bunalımlı döneminde de ana baba desteğini üstünde duyan bir çocuğun direnci artar. Savaş sırasında bile çocukların en korktukları şey ölmek değil ana babadan ayrı düşmektir.

Çocukluktan erişkinliğe giden yol bir çok sorunu içinde barındırır. “İnsanoğlu en uygun koşullarda bile yolun sonuna, yani olgunluğa erişebilmek için pek çok sınavdan geçer. Çocuğun gelişme basamaklarında edindiği tüm olumlu nitelikler birike birike onun kişiliğini, dolayısıyla ruh sağlığını belirler. Ruh sağlığı yerinde bir insan sevip sevilen, çevresiyle iyi ilişkiler kurup sürdürebilen kişidir. Kendi yeteneklerini geliştirip üretken duruma gelen, sorumluluk taşıyabilen, kendine güveni ve özsaygısı olan bir yurttaş, bir meslek adamı veya kadını, iyi bir eş demektir”⁴⁸

2.3.1 Anne Babanın Umut ve Beklentileri

Bazı aileler çocuk doğmadan önce bile çocuklarına ne düzeyde öğrenim yaptıracaklarına, hangi mesleği seçtireceklerine, kendisinden hangi toplumsal ve akademik başarıları göstermesini bekleyeceklerine karar vermiş olurlar. “Birçok aile çocukluğunda yapmak isteyip de yapamadıkları şeyleri çocukları yapsın isterler. Anne babalar kendilerinin sahip olamadıkları olanaklara çocuklarının sahip olmasını isterler.Öğrenciler bunların bir kısmından hoşnutluk duyuyorlarsa da, yeteneklerinin üstünde olan bir başarı beklendiği ve başarılı arkadaşları kendilerine örnek gösterildiği zaman bundan sinirlendiklerini, bazen de anne babalarının umut ve beklentilerini karşılayamadıkları için suçluluk duyduklarını, aşağılık duygusuna kapılarak var olan yeteneklerini de kullanamaz hale gelirler”⁴⁹.

⁴⁷ Yörükoğlu,A., Değişen Toplumda Aile ve Çocuk, İstanbul, 1997, s.75.

⁴⁸ Yavuzer,H.,Ergenlik Çağında Gelişmeyi Etkileyen Güçler, İstanbul, 1994, s.83.

⁴⁹ Saygılı,S., Ergenlik Sorunları:Anne Babalar Gençlere Nasıl Davranmalı?, İstanbul, 2004, s.140.

Sosyoekonomik yönden kısıtlı koşullarda büyüyen çocuklar genellikle kalabalık ailelerde (büyük ebeveyn, hala, teyze, amca beraber) yaşadıkları ve kendi başlarına bir odaya sahip olamadıkları için aile sorunlarını daha çabuk öğrenmekte, sorumluluk (kardeşe bakmak, "derslerine yardım, çalışma gibi) alma daha küçük yaşta olmaktadır. "Kalabalık ailelerde ana babaların eğitim tarzlarına müdahalede bulunan büyük ebeveyn, dayı, hala gibi yakınlarından şikâyet edilmesine karşın, kalabalık aileler tek çocuklu ve her türlü olanağa sahip bir ailenin çocuğuna duyuracağı güvenden daha fazlasını vermektedir. Tek çocukta; genellikle yalnızlık ve güvensizlik duyguları gelişmektedir. Ayrıca fazla himaye gören öğrenci kendisini hayata hazır hissetmemektedir. Oysa ailesi tarafından sorumluluk almaya alıştıran, kendine düşen ve düşebilecek görevleri idrak ettirilen çocuk, daha güvenli ve hayata hazır yetişmektedir. Ne var ki, bu sorumluluklar daha önce belirttiğimiz gibi öğrencinin omuzlarına dışarıda çalışma zorunluluğu tarzında bir maddi sorumluluğu yıkıyorsa, o zaman da okul başarısızlığı sorunu ortaya çıkmaktadır. Ancak başarı güdüsü çok yüksek olan öğrencileri bu durumun dışında tutmak gerekir"⁵⁰. Çünkü stres düzeyleri çok yüksek olan öğrenciler, eğer yetenek ve güdülenme düzeyleri de yüksekse, başarılı olabilmektedirler

Övgü ve yapıcı eleştiriler çocuğun başarı güdüsünü harekete geçirmekte olumlu rol oynarken, kişiliğe yönelen olumsuz eleştiriler, küçümsemeye yatkın olan ifadeler çocukta bunlara karşı tepki oluşturur. "Kişiliğine yönelmiş olumsuz eleştirilerden rahatsız olan, kendini aptal ve beceriksiz hissetmeye itilen bir genç, bu değerlendirmeyi gerçek olarak kabul ederse, kendine güvenini, dolayısıyla da girişimde bulunma, deneme cesaretini yitirir. Sonuçta olaylardan kaçmak için eğer denemezsem başarısızlığa uğramam gibi yanlış bir düşünceye kapılabilir. Örneğin, şişman görünüşünden dolayı çeviklik gerektiren bir uğraşta, Sen mi yapacaksın diye küçümsenen genç, kırgınlık ve öfke duygularını biriktirerek hiçbir sosyal etkinliğe katılma cesaretini göstermeyebilir".⁵¹

"Uyumlu ilişkiler içinde, güvenli bir aile ortamında sevgi ve anlayışla büyüyen çocuk olgunlaşır, kişilik kazanır, kendi kanatlarıyla uçmayı öğrenir. Sevildikçe güven

⁵⁰ Kasatura, a.g.k., s.111.

⁵¹ Navaro, a.g.k., s.34,37.

duygusu pekişir, desteklendikçe özsaygısı artar. Anlayış gördükçe hoşgörülü olmayı, sorumluluk aldıkça bağımsız davranmayı öğrenir”⁵²

2.3.2. Aileden Kaynaklanan Etkenler

Çocukların iyi bir şekilde eğitilmesi, her şeyden önce anne babasıyla kuracağı sağlıklı iletişimle başlar. Çocuk, öğrenme ve başarıma isteğini önce aile ortamında edinir. Anne ve babasından gördüğü sevgi, ilgi ve uyarılma sonucu, doğal öğrenme dürtüsü artar. Ebeveynleri ile iyi ilişkiler içinde olan çocuk, onlar gibi bilgili, güçlü ve becerikli olmaya özenir. Başka bir deyişle çocuk onları model alır. Sorulan yanıtlanan, merakı doyurulan, çocuk daha çok öğrenme isteği duyar. Tersine ilgi ve destekten yoksun, soruları geçiştirilen çocukta öğrenme isteği körelir. Başarıyı etkileyen aileden kaynaklanan etkenler şöyle sıralanabilir:

- “• Ruhsal rahatsızlıklar, duygusal sorunlar: Duygusal şoklar diyebileceğimiz bazı durumlar, çocuğun ruhsal dengesini bozar ve okul başarısını engeller. Örneğin, çocuğun bir yakını kaybetmesi, aile üyelerinden birinin hastalanması, anne veya babasından uzun süre ayrı kalması, anne-babanın ayrılması, ani bir korku ve ergenlik sorunları çocuğu ve genci ruhsal yönden olumsuz olarak etkileyebilir. Bu gibi durumlarda aile, öğretmen ve rehber öğretmenin işbirliği ile, çocuk bu ruhsal sorunlarından kurtarılabilir.
- Aile içi ilişkilerin dengeli ve düzenli olmadığı, yeterli duygusal ve toplumsal etkileşim ortamının bulunmadığı ailelerde, çocuğun veya gencin başarısının olumsuz yönde etkilendiği görülmektedir. Çocuğun yeteri kadar ilgi ve sevgi görmediği bu tür ailelerde aile içi geçimsizlik ve dengesizlikler, çocuğun başarısını olumsuz yönde etkiler.
- Çocuğun veya gencin yeteneklerinin üstünde başarı beklenmesi, okul başarısızlığının diğer bir nedenidir.
- Ailenin çocuk veya gence karşı ilgisizliği de başarısızlığa yol açan etkenler arasındadır. Çocuk veya genç, okul dönüşü evde kendisiyle ilgilenecek, dersleri ve okul yaşantısı hakkında paylaşım yapabileceği kimseyi bulamazsa başarısının önemsenmediğini düşünebilir ve yine ona rehberlik edecek yetişkinlerden mahrum kalır.

⁵² Yörükoğlu, a.g.k., s.116.

- Anne-babanın çok sert, otoriter oluşları da başarısızlığa neden olur. Bu tür evlerde, baskı yoluyla disiplin sağlanır. Çocuğun veya gencin hiçbir başarısızlığı anlayışla karşılanmaz. Çocuk her fırsatta azarlanır, eleştirilir, cezalandırılır veya dövülürse, okula, öğretmenlerine ve arkadaş ortamına uyumda güçlük çeker. Öğretmen, aile ve rehber öğretmenin işbirliği ile bu konuda yardımcı olacaktır”⁵³

2.3.3.Ergenin Aile İçi İlişki ve Sorunları

Ergenin davranışlarına rehberlik edecek değerleri kazanması ve sosyal yönden sorumluluklarını öğrenmesi konusunda yardıma gereksinimi vardır. Bu gereksinimi karşılayan ve ergenin yaşamında etkili olan toplumsal kurum ailedir.

“Ergen yaşadığı toplumda, kendi görev ve statüsü hakkında açık seçik bir fikre sahip değildir. Kendisine yetişkin görev ve sorumluluklarının verilmemesi ve statü belirsizliği, ergeni mutsuz kılar. Horrocks aileyi, «statüyü belirleme aracı» ve «deney tanımlama aracı» işlevlerini yerine getiren bir kurum olarak görüyor. Statüyü belirleme aracı olarak aile, çocuğun toplumsal durumunu (statüsünü) ve toplum içinde o yere gelebilmesi için üstlenmesi gereken rolü saptamaktadır”⁵⁴.

Aile yuvasında gördüklerinin olgunlaşmakta olan ergenin kişilik yapısını biçimlendirmede çok büyük, çok derin etkisi vardır. “Ailenin havası ve ortamı, aile bireyleri arasındaki ilişkiden doğar. Ama babayla çocuk arasındaki belli başlı ilişkiler, güçlünün tutumuyla gücün (otoritenin) türünü ve bunların ergen üzerindeki etkisiyle

gencin bunu algılayışını belirler.Ailenin ruhsal havası tartışılırken otoritenin türü, yaşamsal bir etken olarak ortaya çıkıyor. Davranışların ergenin üzerindeki etkileri, ana babanın, ergene uyguladıkları baskının derecesine bağlıdır. Bu kuvvet gösterisi, sürüp giden güçlü bir ataerkil aile baskısı olabileceği gibi, en az düzeyde bir baba baskısı da olabilir”⁵⁵. Ailede çoğunlukla bu konunun pek sözü edilmez. Oysa ana babayla çocuk arasındaki ilişkilerin, ilk bakışta bir hayli uyumlu olduğu sanılsa da, gerçekte karıra şık ve çok yönlü niteliği gözden uzak tutulmamalıdır

⁵³ Özalp, a.g.k., s.21,23.

⁵⁴ Kulaksızoğlu,A., Ergenlik Psikolojisi, İstanbul, 1985, s.167

⁵⁵ Yavuzer,H., Ana-Baba ve Çocuk, İstanbul, 1993, s.43.

“Ergenlik döneminde anne baba kontrolüne karşı gelişen tepkiye koşut olarak, otorite desteğine olan gereksinim, duygusal gerginliğe neden olur. Başka bir deyişle, ergen isyankâr tavır alışının yanında, anne ve babasının desteğine gereksinin duyar. Bu çift kutupluluk, ergenin iç çatışmasını arttıran bir nedendir. Ergene karşı yetişkinin baskı ve yasaklara dayanan disiplin anlayışı, olumlu ve yapıcı olması gereken bu evreyi çatışmalarla dolu, olumsuz bir döneme dönüştürebilir”⁵⁶.

Ana-Baba davranışlarında destekleyici ve denetleyici boyutları inceleyen Dr. Atakan'a göre ikna ederek denetlemeyi seçen ana-babanın çocuğu, onların duygu, düşünce, değer ve beklentileri hakkında sebepleri ve sonuçları ile birlikte bilgi sahibidir. Anlaşılır ve tutarlı tepkilerin birikimi, hangi davranışın sonuçlarının ne olacağını belirlemiştir. Dolayısıyla genç, hem davranış seçimlerinde kendini özgür görebilir, hem de seçimleri hakkında, kısıtlanacağından çekinmeden ana-babasına danışabilecek bir durumdadır. Başka bir deyişle, ana-baba-ergen ilişkisi yetişkin-yetişkin etkileşimine yaklaşan bir niteliktedir.

Dr. Atakan gencin ana-babaya uyumunu ilişkisi olan ana-baba davranışlarını araştırma bulgularına dayanarak şöyle özetler

- “• Babanın oğluyla arkadaşlık etmesi ile oğlun onun isteklerine uyumu arasında olumlu bir ilişki vardır.
- Ananın oğlunu ikna ederek denetlemesi ile kızının onur isteklerine uyumu arasında olumlu bir ilişki vardır.
- Babanın kızını tehdit ederek denetlemesi ile kızın onur isteklerine uyumu arasında olumsuz bir ilişki vardır.
- Ananın kızını sevgi esirgeyerek denetlemesi ile kızın onun isteklerine uyumu arasında olumsuz bir ilişki vardır”⁵⁷.

2.4. Kişilik Özellikleri ve Arkadaşlık İlişkilerinin Etkisi

Ana babalardan ve diğer yetişkinlerden bağımsızlığın gerçekleştirilmesinden önce de ergen başka bir gelişim göreviyle karşılaşır. Aynı yaşta ve her iki cinsten başkalarıyla yeni ve daha olgun ilişkiler kurma. İlk ergenlikte (12-15 yaşlar) ilişkiler geniş ölçüde aynı cinsten kişilerle olur. İleri ergenlikte (16-20 yaşlar) ilişkiler artan sayıda karşı cinsten ilişkileri içermeye başlar. “En küçük, en kapalı ve en yakın yaşıt grubu

⁵⁶ Söylemez, S., Bu Çocuk Ne Zaman Büyüdü, İstanbul, 2004, s.67.

arkadaşlığa dayanan gruptur. Genellikle 2 ya da 3 kişiden oluşur. Kimin arkadaş olacağını çeşitli etkenler belirler. Çocuklukta ve ilk ergenlikte kişi arkadaşlarını çoğu zaman yakınlarında yaşayan ve birbirini uzun zamandır tanıyan kişilerden seçer. Ancak liseye doğru ilerledikçe genellikle okul değiştirilir ve bu da grubun daha farklı kişilerden oluşmasına neden olur. Arkadaşlık daha fazla benzer ya da tamamlayıcı ilgilere ve kişiliklere dayanmaya başlar⁵⁸.

Yaşıt grupları ilk ergenlikte kızlar arasında yaygın olan iki kişilik arkadaşlıktan , orta ve ileri ergenlikte yaygın olan gitgide daha geniş gruplara doğru farklı boyutlarda yer alır. Türlerden biri aynı ilgileri taşıyan bireylerden kurulan küçük ve tekeli Klik'tir. Genellikle aynı cinsten 3-4 kişiden oluşur ve dostluk ,güvenlik ve becerilerini sınaama olanağı sağlar. Yaşıtlar tarafından değerlendirilen davranışlara sahiptir. Ergenlerin yaklaşık %70-80 inin kliklere mensup olduğu tahmin edilmektedir. Daha geniş,daha kişisel olmayan yaşıt grubu , toplumsal etkinliklerde ortak ilgileri paylaşan genellikle 10-20 üyeden oluşan Yığın'dır. Tek cinsli ve hafta içinde etkin olmaya yönelik kliklerin aksine Yığın'lar karşı cinslidir ve hafta sonları partilerde,danslarda ve spor olaylarında toplanırlar. Üçüncü tür Çete dir . Çete daha çok geniş kent alanlarında bulunur. Çoğunlukla etnik azınlık ve alt sosyo ekonomik düzeyden gelen bireylerde oluşur.

“Ergenlik dönemi boyunca benlik kavramı ve popülerlik bu grup türlerinden birine girmeye kısmen yansır. Coleman popülerliği akademik başarıya değil büyük ölçüde spora katılmaya ve yığının üyesi olmaya bağlı bulur. İleri ergenlikte ve ilk yetişkinlikte bireyler kendilerini kendi kimlikleri içinde daha rahat ve benlik kavramları içinde daha güvende hissetmeye başladıkları için böyle gruplaşmaların önemi azalmaktadır. Üniversitede her ne kadar sporculardan,aynı konuyla uğraşan insanlardan daha geniş gruplar kuruluyorsa da kadın birlikleri ve sınıf dernekleri davranışı hala etkiliyorsa da arkadaşlıklar çoğu zaman karşı cinsten eşlerden ibarettir”.⁵⁹

Ergenlik döneminde bireyler bir gruba mensup olmanın çok önemli olduğunu düşünürler. Bu dönemde bir gruba ait olma ihtiyacı üst düzeydedir. Bir grubun üyesi olmak için bireyler bir çok şeyi gözden çıkarmaya hazırdırlar. Grubun normlarına uymak neyi gerektiriyorsa bunlara uyarlar. Bu dönem çocukların birbirlerinden fazla

⁵⁷ Söylemez, a.g.k., s.87,88.

⁵⁸ Bakırcıoğlu, a.g.k., s.58.

⁵⁹ Durmuş,A., Ergenlik Dönemi, İstanbul, 2005, s.37,38.

etkilendikleri bir dönemdir. Katıldıkları gruplar ve edindikleri arkadaşlar çocukların akademik başarısını olumlu ya da olumsuz yönde etkiler.

2.5. Mesleki Rehberlik

Mesleki rehberlik ve mesleki rehberliği etkileyen faktörleri 6 başlıkta incelemek mümkündür

2.5.1. Meslek Nedir

Meslek, "Bir kimsenin yaşamını sürdürmek ve geçimini sağlamak için yaptığı sürekli iş" olarak tanımlanır. Meslek, bir kimsenin yaşamdaki yerini alması için zorunludur. Bu nedenle, eğitim ve öğretim etkinlikleri, gencin bir meslek seçmesi ve bunun öğrenilmesiyle sonuçlanmalıdır, diye düşünülebilir. Bundan sonra, meslek içinde eğitim gündeme gelir.

Meslek seçmek, ailedeki ve okuldaki eğilim ve öğretimin sonlarında ortaya çıkan ve Mesleğe Yönelme adı verilen bir uğraşmayı gerektirir. Mesleksiz bir kimse işsiz ve güçsüzdür. Bu gibiler, hazırda yemiyorsa yaşayamaz yahut da başkalarının eline bakar. Bu nedenle, daha küçük yaşlardan itibaren, çocuğa "iş ve meslek sevgisi" aşılacak, eğitim ve öğretimimizi bu doğrultuda yapmak, eğitim sorumluluğunu üzerine alanlar için bir ödevdir.

Baltacıoğlu'na göre eğitimin amacı, “toplumsal kişiliğin ve bu kişiliği ortaya çıkaran çeşitli görevlerin belirlenmesi için incelenecek gerçek, ne bir tanım, ne de bir kavramdır. Bu gerçek, toplumsal adamın kendisidir. Bu, bir yurttaş, bir meslektaşır. İş öğretiminin gerçek amacı da işçinin, marangozun, demircinin, kişiliğidir. Kişinin ekonomik ve ruhsal bir kişilik kazanması da onun bir mesleğe sahip olması ile olanaklıdır”⁶⁰

Meslekî rehberlik, bugün uzmanlık düzeyinde yapılan bir iş haline gelmiştir. Bunun için en azından, mesleklerin ve kişilerin bütün özellikleriyle tanınması ve bunlar arasında sağlıklı bir uyum bulunması gerekmektedir. Rehber, işte, bu yorumu yapan ve

⁶⁰ Balcı,A.,Etkili Okul Geliştirme, Ankara, 2002, s.45.

uyumu sağlayan bir kimse olmaktadır. Böyle bir uzmanlık örgütünün bulunmadığı yer ve zamanlarda bu iş, aile ve okul tarafından yapılmaktadır

Çocuğun ya da gencin kendi mesleğini seçmesi içi, hangi halde olursa olsun, kişinin bizzat kendisi tarafından yapılacaktır. Buna, anne, baba, ğretmen ve hatta uzman, ancak yardım edebilir. Bunların görevi, bir etki ya da telkin değil, ocuk ya da gencin kendi kararını yine kendisinin vermesine yardım etmektir.

Etkenler Meslek seçimini etkileyen etkenler çeşitlidir. Yukarda söz konusu ettiğimiz kişinin ve mesleğin özellikleri uygun olsa bile başka etkenler bunu engelleyebilir. Bunun için herkes, istediği bir mesleği kolay kolay seçemez. Bu etkenler şunlar olabilir.;

- “• Ailenin ve toplumun ekonomik düzeyi ile ilgili etkenler;
- Yasa ve yönetmelik gibi mevzuatla ilgili etkenler;
- Kişinin beden yapısının, duyu ve ses organlarının sağlamlığı ve yeterliliği ile ilgili etkenler;
- Ailenin toplumsal, ekonomik, kültürel yapısı ve çocuğun genel ve özel yetenekleriyle ilgili etkenler;
- Gencin derslerdeki başarı düzeyi, ders dışı etkinliklerde gösterdiği başarılar, özel yetenek ve becerileri ile ilgili deneyimsel etkenler;
- Çok kez ani olarak ortaya çıkan doğal yıkımlar, savaşlar, piyangodan para çıkma, ölüm gibi umulmadık olaylar. Bunlara rastlantısal etkenler denir”⁶¹.

Bunlardan başka, meslek seçmeyi etkileyen başka etkenler de olabilir .Mesleğin toplum tarafından gördüğü kabul, yani mesleğin, toplumun değerler sistemindeki yeri; çalışılacak bölgenin özellikleri; bu bölgede o işe gereksinim bulunup bulunmadığı; varsa, gelir durumunun doyurucu olup olmadığı. Bu etkenlerin anlamları açıktır. Örneğin, ne kadar gelir getirirse getsin, kişinin yaşadığı ya da yaşamak istediği çevrede geçerli olmayan bir mesleğin değerı olamaz.

⁶¹ Balcı, a.g.k, s.89

2.5.2. Meslek Seçme İle İlgili Olarak Ailede Yapılabilecek İşler

Çocuk, aile içinde küçük yaşlardan itibaren bir iş yapmaya alıştırılmalıdır. Her çocuğun, aile içinde, kendine göre yapabileceği işler vardır. Ev süpürmeden başlayarak, yemek pişirmeye, sofraya hazırlamaya, çamaşır yıkamaya alıştırabiliriz. Daha sonra, bu işler artırılarak evin temizlik gibi belirli işlerin sorumluluğu bir kimseye verilebilir. Bu işleri, başarı ile yaptıkça çocuk ya da genç, olumlu tepkimizi görmelidir. Yapılan işlerin normal bir iş olduğu söylenmeli, gerektiğinde de övgüde bulunmalıyız. Bunu gördükçe çocuk, daha sonraki işleri daha çok dikkat ve özenle yapma çabasında bulunur. Bu da ona, belli bir çalışma alışkanlığı kazandırır. Bu alışkanlık da çocuğu, belli bir mesleğe hazırlar. Bu sözler, çocuğu durmadan çalıştıralım, anlamına gelmemelidir. Aile içinde sorunların çözümünde çocuk da rol almalıdır. Bu amaçla çocuk, tartışmalara katılmalı, sonra da bir işin yapılması ödevini üzerine almalıdır. Bu suretle çocuk, başkaları ile görüşmek, tartışmak ve gerektiğinde onları ikna etmek zorunluluğunu duyacaktır. Yaşam da zaten bu şekilde sürüp gitmektedir. Bütün bu yaşantılar, çocuğun bir mesleğe hazırlanmasında etkili olacak, ona değerli yaşantılar kazandıracaktır. Bu yaşantılar, çocuğun meslek seçmesine, belli bir mesleğe karşı ilgi ve heves uyanmasına yardım edecektir.

2.5.3. Okulda Sınıf Öğretmeninin Yapabileceği Meslekî Rehberlik Etkinlikleri:

Ailede anne ve baba olduğu gibi, okulda da sınıf öğretmeni, çocuğu belli bir mesleğe hazırlama durumundadır. Bunun için öğretmenin yapabileceği işler vardır. Bu etkenler ;

- “• Ders konularını çeşitli iş ya da meslek tipleriyle ilişkilendirerek öğretmek;
- Okulun kitaplık görevlileri ile işbirliği yaparak çeşitli meslekler hakkındaki kitapları ve diğer okuma materyallerini sağlamak;
- Öğrencileri, yeni bilgi ve merakla (hobi ile) geliştirmek ve yaşantılarını başka öğrencilere aktarmada yüreklendirmek;
- Öğrencilerle birlikte, kentte çeşitli mesleklerle ilgili yerlere geziler düzenlemek;
- Öğrenci velilerini sınıfa çağırarak, yaptıkları işler ya da meslekleri hakkında öğrencilere bilgi vermelerini sağlamak;

- Parasal kazancın yanında, başkalarına hizmet etmek gibi çalışmanın başka yönlerine de işaret etmek;
- Başka mesleklerle ilgili resim ve fotoğrafları okulda sergilemek;
- Çeşitli mesleklerle ilgili filmler göstermek;
- Sınıf piyeslerinde, yazılı ödevlerde çalışma yaşamı ile ilgili konulara da yer vermek⁶².

Eğitim etkinliklerinin, denilebilir ki, en üst düzeyi meslekî rehberliktir. Kişinin bütün çalışma ve çabası, bir mesleğe yönelmekle, bir mesleğin adamı olmakla sonuçlanır. Bu, bir anlamda, başarılı eğitim etkinliklerinin hem bir ürünü, hem de bir sonucudur. Bu da ailede, anne ve babaya; okulda da okul yöneticisi, öğretmen ve rehberlik görevlilerine ödevler yükler.

2.5.4. Gencin Meslek Seçimini Belirleyen ya da Sınırlayan Etkenler

Meslek seçimini etkileyen etkenler çeşitlidir. Yukarda söz konusu ettiğimiz kişinin ve mesleğin özellikleri uygun olsa bile, başka etkenler bunu engelleyebilir. Bunun için herkes, istediği bir mesleği kolay kolay seçemez. Bu etkenler şunlar olabilir:

- “Ailenin ve toplumun ekonomik düzeyi ile ilgili etkenler;
- Yasa ve yönetmelik gibi mevzuatla ilgili etkenler;
- Kişinin beden yapısının, duyu ve ses organların lamlığı ve yeterliliği ile ilgili etkenler.
- Ailenin toplumsal, ekonomik, kültürel yapısı ve çocuğun genel ve özel yetenekleriyle ilgili etkenler;
- Gencin derslerdeki başarı düzeyi, ders dışı etkinliklerde gösterdiği başarılar, özel yetenek ve becerileri ile ilgili deneyimsel etkenler;
- Çok kez ani olarak ortaya çıkan doğal yıkımlar, savaşlar, piyangodan para çıkma, ölüm gibi umulmadık olaylar. Bunlara rastlantısal etkenler denir⁶³

Bunlardan başka, meslek seçmeyi etkileyen başka etkenler de olabilir "Mesleğin toplum tarafından gördüğü kabul, yani mesleğin, toplumun değerler sistemindeki yeri; çalışılacak bölgenin özellikleri; bu bölgede o işe gereksinim bulunup bulunmadığı; varsa, gelir durumunun doyurucu olup olmadığı. Bu etkenlerin anlamı açıktır.

⁶² Binbaşoğlu,C., Ailede ve Okulda Eğitim Sorunları, İstanbul, 2004, s.203

⁶³ Bakırcıoğlu, a.g.k., s.88.

Örneğin, ne kadar gelir getirirse getirsin, kişinin yaşadığı ya da yaşamak istediği çevrede geçerli olmayan bir mesleğin değeri olamaz.⁶⁴

2.5.5.Meslekî Yöneltmeye Hizmet Eden Etkinlikler

Mesleklerle ilgili tanıtımların erken dönemde çeşitli uygulamalarla yapılması gerekmektedir.“Gerek ilk ve gerek orta dereceli okullarda öğretim sırasında çevredeki iş yerlerine ve fabrikalara yapılacak geziler, buralardaki çalışmalar hakkında çocuk ve gençlerin meslekleri tanımalarına, bir ölçüde, yardım eder. Fakat, bunları, okula davet edilen çeşitli meslek mensuplarının yapacağı konuşmalar izlemelidir. Bu suretle, mesleklerin özellikleri, kolaylıkları ya da zorlukları tanıtılır. Bu tür çalışmalara ilköğretimin son yılları ile orta öğretim yıllarında yer verilir. Meslekî rehberliğin en iyi bir biçimde verilebileceği bu zamanda, çocuğun eline meslekleri tanıtan kılavuz kitaplar da verilmelidir. Bu alanda ülkemizde yayınlar yapıldığı görülmektedir. Meslekleri tanıtmak amacıyla, okulda iş yerlerini ziyaret programları da düzenlenebilir. Eski mezunların hali hazırda girdikleri işler, seçtikleri meslekler hakkında öğrencilerin öğrenmek istedikleri pek çok hususlar olabilir”⁶⁵. Meslek günlerinde kaynak ziyaretçi olarak davet edilen eski mezunlar, özellikle hangi çeşit işlerin kendileri için açık olduğu, işe nasıl başvurulacağı, girişteki ücret ve çalışma koşulları hakkında bilgi verebilirler.

Bununla birlikte, bu etkinliklerin okullarımızda tam uygulandığı söylenemez. İlköğretim okullarının rehberlik servisleri takviye edilerek meslek seçmede daha etkili olmaları yolunda görev almalıdır. Sonuçta kararı, gencin kendisinin vermesi sağlanmalıdır.

⁶⁴ Binbaşioğlu, a.g.k, s.93

⁶⁵ Kuzgun, Y., Meslek Seçim Klavuzu, İstanbul, 1995, s.44.

2.5.6. Herhangi Bir Mesleğe Yöneltilmede Göz Önünde Bulundurulacak İlkeler

Bu konuda yapılabilecek işler, 1981'de toplanan 10. Millî Eğitim Şûrasında şöyle saptanmıştır:

- “• Öğrencinin yetenek ve başarı durumu hakkında bilgi sahibi olmak;
- Öğrencinin isteğini ve işin niteliklerini bilmek;
- Ailenin görüşünü almak;
- Program, işe girme ve devam edebilme koşulları hakkında bilgi sahibi olmak;
- Ülkenin insan gücü gereksinimini bilmek;
- Okul rehberinin ve sınıf öğretmeninin görüşlerini almak”⁶⁶

Öğrencinin yetenek ve başarı durumu okul kayıtlarında vardır. Bunlar, öğrencinin derslerden aldığı notlar, sınıf geçme ortalamaları, en yüksek not aldığı dersler vb.dir. Öğrencinin ortaya koyduğu iş ve eserler ile birlikte uygulanacak genel ve özel yetenek testleri de çocuğun yetenek ve başarı durumu hakkında bir fikir verir. Bu arada, eğitsel kol çalışmaları aracılığıyla kişinin yetenekleri anlaşılabilir. Seçilmesi düşünülen işin nitelikleri de ortaya konur. Öğrencinin ilgi ve isteği ile düşünülen işin nitelikleri ve bunun gerçekleşmesi için gerekli süre ve olanaklar, göz önünde bulundurulur. Bunların yanında, ailenin görüşü ile eğitim masraflarını nasıl karşılanacağı, ülkenin o alandaki insan gücüne ne derece gereksinimi olduğu, okul ve sınıf rehberlerinin düşünceleri doğrultusunda uygun bir kararı, çocuğun bizzat kendisinin; anlamasına yardımcı olunur. Kısaca, meslek seçmede önemli olan, çocuğu bir bütün olarak ele almak ve onun bütün yeteneklerini ve olanaksızlıkları göz önünde tutmaktır.

⁶⁶ Saban,A., Öğrenme ve Öğretme Süreci, Ankara, 2002, s.76.

3.ÖĞRENCİLERİN OKUL BAŞARILARINI ETKİLEYEN NEDENLER

3.1. Okuldan Kaynaklanan Nedenler

Bütün dünyada gençlerin eğitimini üstlenen okulların,öğrencilerin eğitimlerinde ve başarılarında büyük katkıları vardır.Öğrencinin,okulun amaçlarına uygun geleceğe hazır olarak eğitilmesinde eğitim yöneticilerinin ve öğretmenlerin sorumluluğu ve önemi büyüktür. Eğitimin pahalı dönütü geç alınabilen ve uzun vadeli bir yatırım olması,ondan en olumlu sonucu alabilmeyi gerektirmektedir “ Okul eğitime uygun daha planlı bir çevre olarak düzenlenmiştir. Bu düzenli çevrede hem istenilmeyen davranışlarını değiştirmesi,hem de yeni istenilen davranışlar kazanması beklenir.”⁶⁷

Öğrencilerin eğitim programında kendi amaçlarına uygun ders ve branş seçmelerine imkan verilmelidir. “ Sorun öğrenmenin kendisinden değil okulun sunduklarının kendiliğinden öğrenmeyi sürdüren doğal enerjiyi dikkate almamasından doğmaktadır”⁶⁸

Başarısızlık;öğrencinin gerçek yeteneği ile okuldaki başarısı arasında görülen farklılık olarak tanımlanabilir. Okul başarısızlığı gösteren çocukların okul başarıları gerçek yeteneklerinin altında seyretmektedir. Bu çocuklar genellikle yeteneklerini kapasitelerinin altında kullanmaya programlanmıştır. Eğitimde başarısızlık üst üste yığılır,birikerek çoğalır. Bu nedenle başarısızlığa neden olan durumların mümkün olduğunca erken tespit edilip düzeltilmesi gerekir”⁶⁹

Ömer Gençtürk tarafından İstanbul ilinde yapılan araştırmanın sonuçlarına bakıldığında “Meslek derslerinin haftalık saatlerinin yeterliliğiyle ilgili sonuçlara bakıldığında başarılı olan öğrencilerin yeterli bulduğu başarısız öğrencilerin ise ders saatlerini yetersiz bulduğu sonucu ortaya çıkmıştır.Öğrenciler planlı çalışmanın başarılarını arttıracak görüşünde birleşmişlerdir.Öğrencilerin büyük çoğunluğunun

⁶⁷ Erdoğan ,İ., Okul Yönetimi ve Öğretim Liderliği, İstanbul , 2004, s.46.

⁶⁸ İlgar,L., Eğitim Yönetimi, İstanbul, 2000, s.33

⁶⁹Yavuzer, a.g.k, s.89

işletmede beceri eğitimi başarıları için önemli buldukları görülmüştür. Meslek lisesi öğrencilerinin verilen kültür dersi saatlerini az buldukları sonucu ortaya çıkmıştır.”⁷⁰

Figen Ereş tarafından Ankara ilinde yapılan araştırmanın sonucuna göre; “Öğrencilerin büyük bir çoğunluğu kültür derslerin saatlerinin yetersiz olduğunu, İşletmede beceri eğitiminin mesleki eğitim açısından çok önemli olduğunu söylemiştir.”⁷¹

3.2. Öğretmenden Kaynaklanan Nedenler

Bir eğitim sisteminin en önemli unsuru öğretmendir. Eğitim sisteminin başarısı temelde sistemi işletip uygulayacak olan öğretmenlerin ve diğer personelin niteliklerine bağlıdır. Hiçbir eğitim modeli o modeli işletecek personelin üzerinde hizmet üretmez. Bundan dolayı bir okul ancak içindeki öğretmenler kadar iyidir denilebilir. İyi bir öğretmen yeri geldiğinde öğrencinin gözünde diğer kişilerden daha üstündür. İyi bir öğretmenin nitelikleri sayılırken, öğrencilerle iyi ilişkiler kurmak, sınıftaki eğitici ortamı hazırlayan ve sürdüren etkili kararlar almak, kararları kırıncı olmadan diğer insanlara iletebilmek, daima öğrencilerin eğitimini düşünmek denebilir

Okulda öğrenme ve davranış problemlerinin tanımlanması görecelidir. Bu noktada öğretmenin bakış açısı önem kazanır. Hoş görüşü az olan bir öğretmenin öğrenciyi farklı tanımasıyla birlikte bir süre sonra öğrencide kendisinde farklı algılar. Daha hoş görülme bir öğretmenin, normal davranışlara sahip olarak tanımladığı bireylerin sapkın davranışlar gösterme olasılıkları azdır. Öğretmenler öğrenciyi değerlendirme bazında çok önemli rol üstlenirler. Öğretmenlerin öğrencilerle olan ilişkisi ya onların başarısına yardımcı olur ve ruhsal doygunluğa götürür ya da gelişimine ket vurur. Öğretmen, her öğrencinin başarılı olabilmesi için uygun koşul yaratmalı, başarabileceğini söylemeli, izlemeli, destekleyicili davranmalıdır. Okul başarısızlığı gösteren çocukları sorumluluk almaya yönlendirmeli ve teşvik etmelidir.

⁷⁰ Gençtürk, Ö., Meslek ve Anadolu Meslek Liselerinde Öğrenci Başarısını Etkileyen Faktörler, Marmara Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2001, s.82-84

⁷¹ Ereş, F., Kız Meslek Lisesi Öğrencilerinin Okullarından Beklentileri, Hacettepe Üniversitesi, Yüksek Lisans tezi, Ankara, 1999, s.62-63

Öğretmen öğrencisinin bilme, öğrenme istek ve merakının uyarılmasında yönlendirilmesinde ve doyurulmasında önemli rol oynar. Öğretmenin öğrettiği konuyu niçin öğrettiğini bilmesi, öğrencilerin niçin öğrendiklerini anlamış olmaları da öğretimi etkilemektedir.

Ömer Gençtürk tarafından İstanbul ilinde yapılan araştırma sonucunda “Öğretmenlerin ders işleyiş düzeylerini ve metodlarını yeterli buldukları ve ankete katılanların çoğunluğunun öğretmenlerinin kendileriyle yeterince ilgilendiklerini ve hoşgörülü davrandıklarını bunun da başarılarını olumlu şekilde etkilediklerini söylemişlerdir.”⁷²

3.3 Aileden Kaynaklanan Nedenler

Aile tutumlarının aile ilişkileri içinde ve çocuğun eğilim ve davranışları üzerinde çok büyük etkisi vardır. “Kimi anne-baba okul ya da diğer etkinliklerde başarılı olmaları için çocuklarına aşırı yüklenirler. Çoğunlukla çocuk bu istekleri karşılama gücüne sahip olmadığı için anne babanın onayını kazanamaz ve giderek gözünde değersizleşir. Ailenin beklentilerine yetişemeyen çocuk kavgacı, itaatsiz sorumsuz ve kıskanç olur. Böyle eğilimler sonucu okulda çok az başarı gösterir.”⁷³ Bir insanın çocukluk dönemindeki olumsuz yaşantıları yetişkinlik dönemini olumsuz etkiler. Hoşgörülü ve demokratik evlerde büyüyen çocuklar arkadaşlarıyla ilişkilerinde daha etkin, daha girişken yaratıcı fikirler öne sürebilen ve okul hayatlarında başarılı olan çocuklardır.

Ömer Gençtürk tarafından İstanbul ilinde yapılan araştırma sonucunda “Öğrencilerin annelerinin eğitim durumlarının başarılarına etkisine bakıldığında anlamlı farklılıklar olmadığı görülmüştür”⁷⁴

İsmail Türk tarafından Sakarya ilinde yapılan araştırma sonuçlarına göre; “Aile içi uyumlu ilişkiler öğrenci başarısını olumlu yönde etkilemektedir. Hoşgörü ortamında

⁷² Gençtürk, a.g.t., s.89.

⁷³ Yavuzer, a.g.k., s.102

⁷⁴ Gençtürk, a.g.t., s.89.

büyümüş olan çocukların başarı düzeylerinin daha yüksek olduğu gözlenmiştir.”⁷⁵

Şebnem Yücedağ tarafından İstanbul ilinde yapılan araştırmanın sonucuna göre; “Anne babalarının eğitim durumlarının okul başarısı üzerinde farklılıklar yaratmadığı sonucu ortaya çıkmıştır. Ailenin ekonomik durumunun okul başarısı üzerinde olumlu etkileri olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.”⁷⁶

3.4 Kişisel Özellikler ve Arkadaşlık İlişkilerinden Kaynaklanan Nedenler

Öğrenme değişkenleri öğrencinin öğrenme durumunu dolayısıyla da başarı düzeyini olumlu ya da olumsuz olarak etkilemektedir. “Öğrencinin derslerine karşı öğrenme ilgi merak ve isteği uygun çalışma ortamı ve verimleri çalışma alışkanlıklarının bulunması; başarı için çevresinden yakınlık ve destek görmesi sağlıklı bir bedensel yapıya sahip olması gibi bir özellikler onun öğrenmesini kolaylaştırıp başarısını arttırırken tersi durumlarda öğrenmesini güçleştirmektedir.”⁷⁷

Bireyin öğrenme görevlerini gerçekleştirmesi onun hazır bulunuşluk düzeyiyle ilgilidir. Çocukta öğrenmenin gerçekleşmesi için öğrenilecek konunun çocuğun ihtiyaçları ile ilgili olması ve çocuğun kavrama yetenekleri çerçevesi içinde bulunması gerekmektedir. Öğrenci başarı ve başarısızlığını farklı nedenlerde etkileyebilir bu durum öğrencilerin gelecek hakkındaki beklentilerini etkiler.

Öğrencilerin pek çoğu zamanlarını ders çalışmakla geçirdikleri halde yeteri kadar başarı olamamaktan şikayetçidirler. Bu durumda öğrencilerin asıl başarısızlık nedenlerinin tespit edilip bunların ortadan kaldırılması ile ilgili çalışmalar okul ve aile tarafından yapılmalıdır.

⁷⁵ Türk, İ., Ortaöğretimde Ailenin Öğrenci Başarısına Etkisi, Sakarya Üniversitesi, Yüksek Lisans tezi, Sakarya, 2000, s.98

⁷⁶ Yücedağ, Ş., Ergenlik Dönemi Problemleri İle Anne Baba Tutumları Arasındaki İlişki, Marmara Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 1994, s.90-91

⁷⁷ Bakırcıoğlu, a.g.k., s.71

Şebnem Yücedağ tarafından İstanbul ilinde yapılan araştırmanın sonucuna göre;“Öğrenciler ÖSS sınavı nedeniyle kaygı duymaktadırlar.Arkadaşlık ilişkilerinin okul başarısına olumlu etkileriyle ilgili kız ve erkek öğrencilerin aynı görüşe sahip oldukları görülmüştür.”⁷⁸

⁷⁸ Yücedağ, a.g.t., s.92

İKİNCİ BÖLÜM

MESLEK LİSESİ ÖĞRENCİLERİNİN BAŞARILARINI ETKİLEYEN FAKTÖRLERİN ÖĞRENCİLERİN KİŞİSEL DEĞİŞKENLERİNE BAĞLI OLARAK İNCELENMESİ

1. ARAŞTIRMANIN AMACI

Araştırma ile meslek lisesi öğrencilerinin başarılarını etkileyen faktörlerin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Bu amaç kapsamında öğrencilerin başarılarına etki ettiği düşünülen durumlar dört boyut altında maddelenmiş ve her bir boyuta ilişkin sorunlar, bunların dereceleri ve öğrencilerin demografik özelliklerine bağlı olarak farklılaşma durumları incelenmiştir.

2. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Araştırma ile elde edilen bulguların ve ulaşılan sonuçların;

* Meslek lisesinde okuyan öğrencilerin başarılarını etkileyen faktörler hakkında tarafsız bilgiler sağlayacağı,

* Bundan sonra konu ile ilgili yapılacak çalışmalara bir temel teşkil edeceği değerlendirilmektedir.

3. PROBLEM

Meslek lisesi öğrencilerinin kişisel nitelikleriyle okul başarılarını etkileyen faktörler arasında (okul, öğretmen, aile, kişisel özellikler ve arkadaşlık ilişkileri) anlamlı bir ilişki var mıdır?

4. HİPOTEZLER

Bu araştırmada aşağıdaki hipotezler ele alınmıştır.

- i. Öğrencilerin üniversiteye devam etmeyi isteyip istememeleriyle başarıya etki eden durumları algılamaları arasında anlamlı farklılıklar yoktur
- ii. Cinsiyetle başarıya etki eden durumlar arasında anlamlı farklılıklar yoktur
- iii. Annenin eğitim düzeyiyle başarıya etki eden durumlar arasında anlamlı farklılıklar yoktur
- iv. Babanın eğitim düzeyiyle başarıya etki eden durumlar arasında anlamlı farklılıklar yoktur
- v. Ailenin sosyo-ekonomik durumuyla başarıya etki eden durumlar arasında anlamlı farklılıklar yoktur.
- vi. Kardeş sayısıyla başarıya etki eden durumlar arasında anlamlı farklılıklar yoktur
- vii. O.Ö.B.P ile başarıya etki eden durumlar arasında anlamlı farklılıklar vardır

5.YÖNTEM

5.1. Araştırmanın Varsayımları

Bu araştırmanın planlanıp yürütülmesinde aşağıda verilen varsayımlardan hareket edilmiştir.

- i. Bu çalışmada ele alınan değişkenler ve ilişkiler dışında kontrol altına alınamayan değişkenlerin etkisi söz konusudur. Ancak ele alınan değişkenler arasındaki ilişkilerin, araştırılmak istenilen olguyu yansıttığı varsayılmıştır.
- ii. Bu çalışmada kullanılan anketin ölçülmek istenilen özellikleri doğru olarak ölçecek nitelikte olduğu varsayılmıştır.
- iii. Bu çalışmaya katılan öğrenciler , anket sorularına içtenlikle cevap vermişlerdir.

5.2. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırmanın bulguları aşağıda verilen sayıtlar çerçevesinde yorumlanmıştır.

- i. Bu araştırma farklı bölümleri olan 2 Meslek lisesinden lise 3.sınıfa devam eden toplam 150 öğrenci ile sınırlıdır.
- ii. Araştırmada ele alınan yargısal değişkenler, görüşme sorularının güvenilirlik ve geçerlik boyutlarıyla sınırlıdır.
- iii. Sosyal bilimler alanında yapılan çalışmaların tamamen deneyselliğe bağlı olmasından kaynaklanan sınırlılık, bu çalışma için de geçerlidir.

5.3. Evren ve Örneklem

Meslek liselerinde öğrenim gören öğrenciler araştırmamızın ana ana kütlesini oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda elde edilecek verilerin genellenmek isteneceği kurumlar açısından iki tür evrenden söz edilebilir. Bunlar, farklı bölümleri olan ve farklı sosyo ekonomik yapıda öğrencilerin olduğu meslek liselerinin 3.sınıf öğrencileridir.

Bu çerçevede 2 meslek lisesi ve bu okulda öğrenim gören 150 öğrenci araştırmanın örneklemini olarak belirlenmiştir.

5.4. Veriler ve Toplanması

Araştırma verileri araştırmacı tarafından hazırlanan anket formu kullanılarak toplanmıştır. Formlar örneklem grubundaki öğrencilere elden dağıtılmış, doldurulmalarını müteakip teslim alınmıştır. Anket öğrencilerin kişisel özellikleri ile öğrencilerinin başarısını etkileyen faktörleri belirlemeye yönelik sorulardan oluşmaktadır. Değerlendirme sorularında beşli likert ölçeği kullanılmıştır. Katılımcılardan her bir maddeyi (1) Kesinlikle Katılmıyorum, (2) Katılmıyorum, (3) Kararsızım, (4) Katılıyorum, (5) Kesinlikle Katılıyorum seçeneklerinden birini kullanarak değerlendirmeleri istenmiştir. Bu çerçevede anketten alınan puan yükseldikçe öğrencilerin ilgili görüşü daha çok destekledikleri düşünülmektedir.

5.5. Verilerin Çözümü ve Yorumlanması

Araştırmada anket tekniği ,verilerin yorumlanmasında ise derecelendirme ölçeği kullanılmıştır

6.ARAŞTIRMANIN BULGULARI VE YORUM

Öğrencilerin başarılarını etkileyen faktörler 7 bölümde incelenmiştir. Her bir bölüm bir değişkenin okul başarısına etki eden faktörlere göre incelenmesinden oluşmaktadır. Bu değişkenler; cinsiyet,O.Ö.B.P, anne eğitim düzeyi,baba eğitim düzeyi, kardeş sayısı, ailenin ekonomik gelir durumu ve üniversiteye devam etmeyi isteyip istememe durumu

6.1. Cinsiyet Değişkeninin Başarıya Etki Ettiği Düşünülen Faktörlere Göre İncelenmesi

Bu bölümde Cinsiyet değişkeninin başarıya etkisinin öğrencilerin başarılarına etki ettiği düşünülen faktörlere bağlı olarak farklılaşma durumu incelenmiştir..

Tablo 1. Okul Faktörünün Başarıya Etkilerine İlişkin Görüşlerin Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Farklılaşma Durumu

SORU	C i n s i y e t	KATILIMCI SAYISI	KESİNLİKLE KATILMIYORUM(1)		KATILMIYORUM (2)		KARARSIZIM (3)		KATILIYORUM (4)		KESİNLİKLE KATILIYORUM (5)		KATILMA DERECEİ
			KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	
1. Okuduğum bölümü isteyerek seçtim bu da başarıyı artırıyor	K	83	10	12,0	12	14,5	8	9,6	22	26,5	31	37,3	4
	E	67	9	13,4	9	13,4	6	9,0	18	26,9	25	37,3	4
	T	150	19	12,7	21	14,0	14	9,3	40	26,7	56	37,3	
2.Okuduğum bölümü isteyerek seçmedim bu da başarıyı olumsuz etkiliyor	K	83	32	38,6	22	26,5	7	8,4	12	14,5	10	12,0	2
	E	67	25	37,3	18	26,9	6	9,0	10	14,9	8	11,9	2
	T	150	57	38,0	40	26,7	13	8,7	22	14,7	18	12,0	
3.Okulumun bulunduğu çevresel koşullar başarıyı olumlu yönde etkiliyor	K	83	4	4,8	20	24,1	31	37,3	21	25,3	7	8,4	3
	E	67	3	4,5	18	26,9	27	40,3	17	25,4	5	7,5	3
	T	150	7	4,7	38	25,3	55	36,7	38	25,3	12	8,0	

SORU	C i n s i y e t	KATILIMCI SAYISI	KESİNLİKLE KATILMIYORUM(1)		KATILMIYORUM (2)		KARARSIZIM (3)		KATILYORUM (4)		KESİNLİKLE KATILYORUM (5)		KATILMA DERECESESİ
			KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	
4.Okul idaresinin olumlu yaklaşımları başarıyı artırır.	K	83	0	0,0	0	0,0	0	0,0	51	61,4	32	38,6	4
	E	67	0	0,0	0	0,0	0	0,0	40	59,7	27	40,3	5
	T	150	0	0,0	0	0,0	0	0,0	91	60,7	59	39,3	
7.Okul atölyelerindeki araç gerecin yeterli olması öğrenci başarıyı artırır.	K	83	0	0,0	0	0,0	9	10,8	42	50,6	32	38,6	4
	E	67	0	0,0	0	0,0	8	11,9	32	47,8	27	40,3	4
	T	150	0	0,0	0	0,0	17	11,3	74	49,3	59	39,3	
8.İşletmede beceri eğitimi bölümüne ilgimi arttırarak derslerime olumlu katkıda bulunuyor	K	83	11	13,3	10	12,0	9	10,8	31	37,3	22	26,5	4
	E	67	12	17,9	7	10,4	8	11,9	22	32,8	18	26,9	3
	T	150	23	15,3	17	11,3	17	11,3	53	35,3	40	26,7	
9.Sınıfın başarı ortalamasının yüksek olması beni de motive ederek başarıyı artırır.	K	83	0	0,0	5	6,0	9	10,8	30	36,1	18	21,7	3
	E	67	0	0,0	4	6,0	6	9,0	26	38,8	39	58,2	5
	T	150	0	0,0	9	6,0	15	10,0	56	37,3	70	46,7	
10.Sınıf mevcudunun kalabalık olması başarıyı azaltmaz	K	83	34	41,0	34	41,0	10	12,0	2	2,4	0	0,0	2
	E	67	30	44,8	32	47,8	8	11,9	0	0,0	0	0,0	2
	T	150	64	42,7	66	44,0	18	12,0	2	1,3	0	0,0	
11.Sınıfın fiziksel koşullarının uygun olmaması (ısınma gibi) başarıyı olumsuz yönde etkilemez	K	83	49	59,0	29	34,9	5	6,0	0	0,0	0	0,0	1
	E	67	38	56,7	25	37,3	4	6,0	0	0,0	0	0,0	1
	T	150	87	58,0	54	36,0	9	6,0	0	0,0	0	0,0	
12.Meslek liselerindeki kültür derslerinin saatleri konuların anlaşılması için yeterlidir	K	83	26	31,3	22	26,5	9	10,8	26	31,3	0	0,0	2
	E	67	22	32,8	21	31,3	7	10,4	17	25,4	0	0,0	2
	T	150	48	32,0	43	28,7	16	10,7	43	28,7	0	0,0	
			KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	
13.Meslek liselerinde verilen kültür dersleri üniversite sınavında başarılı olmak için yeterlidir.	K	83	19	22,9	47	56,6	7	8,4	10	12,0	0	0,0	2
	E	67	13	19,4	30	44,8	16	23,9	8	11,9	0	0,0	2
	T	150	32	21,3	77	51,3	23	15,3	18	12,0	0	0,0	
14.Mesleki derslerin teorik bölümleri konunun anlaşılması için yeterlidir	K	83	0	0,0	0	0,0	5	6,0	36	43,4	42	50,6	3
	E	67	0	0,0	0	0,0	5	7,5	24	35,8	38	56,7	5
	T	150	0	0,0	0	0,0	10	6,7	60	40,0	80	53,3	
15.Atölye derslerinin saatleri konunun kavranması ve uygulanması için yeterlidir	K	83	0	0,0	9	10,8	10	12,0	38	45,8	26	31,3	4
	E	67	0	0,0	7	10,4	8	11,9	29	43,3	23	34,3	4
	T	150	0	0,0	16	10,7	18	12,0	67	44,7	49	32,7	
16.Fen ve matematik gibi derslerin günün ilk saatlerinde yapılması başarıyı artırır	K	82	0	0,0	0	0,0	9	10,8	40	48,2	33	41,0	4
	E	67	0	0,0	0	0,0	8	11,9	28	41,8	30	44,8	5
	T	149	0	0,0	0	0,0	17	11,3	68	45,3	63	42,7	

SORU	C i n s i y e t	KATILIMCI SAYISI	KESİNLİKLE KATILMIYORUM(1)		KATILMIYORUM (2)		KARARSIZIM (3)		KATILYORUM (4)		KESİNLİKLE KATILYORUM (5)		KATILMA DERECE
			KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	
17.Sınıf mevcudunun az olması öğretmenlerimin benimle daha çok ilgilenmesine olanak sağlayarak başarıyı artırır.	K	83	0	0,0	4	4,8	7	8,4	32	38,6	40	48,2	4
	E	66	0	0,0	1	1,5	6	9,0	23	34,3	35	53,7	4
	T	149	0	0,0	5	3,3	13	8,7	55	36,7	76	50,7	
18.İşletmede beceri eğitimine ayrılan süre mesleki gelişim açısından yeterlidir	K	83	0	0,0	3	3,6	8	9,6	35	42,2	37	44,6	4
	E	67	0	0,0	4	6,0	10	14,9	30	44,8	23	34,3	4
	T	150	0	0,0	7	4,7	18	12,0	65	43,3	60	40,0	

“Mesleki derslerin teorik bölümleri konunun anlaşılması için yeterlidir” sorusuna verilen yanıtlarda kız ve erkek öğrenciler arasında anlamlı fark olduğu görülmüştür. Kız öğrenciler mesleki derslerde teorik bölümlerin konunun anlaşılması için yeterli olmadığını söylemişlerdir.

Kız ve erkek öğrenciler en çok 10,11,12 ve 13.sorulara katılmayarak bu durumlar başarılarını en olumsuz etkileyen durumlar olarak belirtmişlerdir.

“Sınıfın başarı ortalamasının yüksek olması beni de motive ederek başarıyı artırır” sorusuna verilen yanıtlara bakıldığında kız öğrencilerin kararsız kaldıkları erkek öğrencilerin ise kesinlikle katılıyorum yanıtını verdikleri görülmüştür. Bu durumda kız öğrenciler için sınıf başarı ortalamasının çok önemli olmadığını söyleyebiliriz.

Figen Ereş tarafından yapılan araştırma da 1.bölüm 3.1 de değinildiği gibi Öğrencilerin kültür derslerin saatlerinin yetersiz olduğunu söylemişlerdir. Yaptığımız çalışmada da öğrenciler bu durumla ilgili olan soruya katılmıyorum yanıtını vermişlerdir.Aynı zamanda her iki araştırmada da öğrenciler İşletmede beceri eğitiminin mesleki eğitim açısından çok önemli olduğunu söylemişlerdir.

Okul faktörünü oluşturan diğer sorulara verilen yanıtlara bakıldığında cinsiyete göre anlamlı farklılıklar olmadığı öğrencilerin katılıyorum düzeyinde yanıtlar verdikleri görülmüştür..

Tablo 2. Öğretmen Faktörünün Başarıya Etkilerine İlişkin Görüşlerin Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Farklılaşma Durumu

SORU	C i n s i y e t	KATILIMCI SAYISI	KESİNLİKLE KATILMIYORUM (1)		KATILMIYORUM (2)		KARARSIZIM (3)		KATILYORUM (4)		KESİNLİKLE KATILYORUM (5)		KATILMA DERECESESİ
			KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	
5.Öğretmenlerimin derste bilgileri anlaşılır biçimde aktarması başarıımı artırır	K	83	0	0,0	0	0,0	0	0,0	10	12,0	71	85,5	5
	E	67	0	0,0	0	0,0	0	0,0	12	17,9	57	85,1	5
	T	150	0	0,0	0	0,0	0	0,0	22	14,7	128	85,3	
6.Öğretmenlerimin bana karşı olumlu yaklaşımları başarıımı artırır	K	83	0	0,0	0	0,0	0	0,0	12	14,5	71	85,5	5
	E	67	0	0,0	0	0,0	0	0,0	9	13,4	58	86,6	5
	T	150	0	0,0	0	0,0	0	0,0	21	14,0	129	86,0	

Öğretmen faktörünü oluşturan sorulara verilen yanıtlara bakıldığında cinsiyete göre anlamlı farklılıklar olmadığı öğrencilerin katılıyorum düzeyinde yanıtlar verdikleri görülmüştür.

Tablo 3. Aile Faktörünün Başarıya Etkilerine İlişkin Görüşlerin Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Farklılaşma Durumu

SORU	C i n s i y e t	KATILIMCI SAYISI	KESİNLİKLE KATILMIYORUM (1)		KATILMIYORUM (2)		KARARSIZIM (3)		KATILYORUM (4)		KESİNLİKLE KATILYORUM (5)		KATILMA DERECESESİ
			KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	
19.Annemin eğitim düzeyinin yüksek olması başarıımı artırır	K	82	0	0,0	3	3,6	10	12,0	38	45,8	31	38,6	4
	E	66	0	0,0	1	1,5	6	9,0	29	43,3	28	43,3	4
	T	148	0	0,0	4	2,7	16	10,7	67	44,7	59	40,7	

SORU	C i n s i y e t	KATILIMCI SAYISI	KESİNLİKLE KATILMIYORUM (1)		KATILMIYORUM (2)		KARARSIZIM (3)		KATILIYORUM (4)		KESİNLİKLE KATILIYORUM (5)		KATILMA DERECE
			KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	
20.Babamın eğitim düzeyinin yüksek olması başarıyı artırır	K	80	0	0,0	0	0,0	9	11,3	33	41,3	36	45,0	4
	E	65	0	0,0	0	0,0	8	12,3	35	53,8	24	36,9	4
	T	145	0	0,0	0	0,0	17	11,7	68	46,9	60	41,4	
21. Annemin ve babamın benimle ve derslerimle ilgilenmesi başarıyı artırır	K	82	0	0,0	0	0,0	9	11,0	36	43,9	38	46,3	4
	E	67	0	0,0	0	0,0	10	14,9	31	46,3	25	37,3	4
	T	149	0	0,0	0	0,0	19	12,8	67	45,0	63	42,3	
22. Ailemin kalabalık olması başarıyı olumsuz yönde etkilemez	K	82	6	7,3	23	28,0	16	19,5	21	25,6	17	20,7	3
	E	66	5	7,6	10	15,2	17	25,8	20	30,3	13	19,7	3
	T	148	11	7,4	33	22,3	33	22,3	41	27,7	30	20,3	
23. Aile içinde alınan kararlarda söz sahibi olmak başarıyı artırır.	K	82	0	0,0	2	2,4	6	7,2	33	39,8	40	48,2	4
	E	67	0	0,0	3	4,5	9	13,4	27	40,3	29	43,3	4
	T	149	0	0,0	5	3,3	15	10,0	60	40,0	69	46,0	
24. Ailemin ekonomik düzeyinin yeterli olması başarıyı olumlu yönde etkiler	K	83	0	0,0	0	0,0	14	16,9	27	32,5	42	50,6	4
	E	67	0	0,0	0	0,0	12	17,9	25	37,3	30	44,8	4
	T	150	0	0,0	0	0,0	26	17,3	52	34,7	72	48,0	

Kız ve erkek öğrencilerin ortalamasına bakıldığında “ailemin kalabalık olması başarıyı etkilemez” sorusunda kararsız kaldıkları görülmüştür. Aile faktörünü oluşturan sorulara verilen diğer yanıtlara bakıldığında cinsiyete göre anlamlı farklılıklar olmadığı öğrencilerin katılıyorum düzeyinde yanıtlar verdikleri görülmüştür.

Tablo 4. Kişisel Özellikler ve Arkadaşlık İlişkileri Faktörünün Başarıya Etkilerine İlişkin Görüşlerin Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Farklılaşma Durumu

SORU	C i n s i y e t	KATILIMCI SAYISI	KESİNLİKLE KATILMIYORUM (1)		KATILMIYORUM (2)		KARARSIZIM (3)		KATILYORUM (4)		KESİNLİKLE KATILYORUM (5)		KATILMA DERECE
			KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	
25..Bölümümün gelecekle ilgili beklentilerimi gerçekleştirebileceğine inanıyorum	K	80	1	1,2	9	10,8	8	9,6	37	44,6	33	39,8	4
	E	67	1	1,5	6	9,0	8	11,9	21	31,3	23	34,3	4
	T	147	2	1,3	15	10,0	16	10,7	58	38,7	56	37,3	
26.Okuduğum bölümle ilgili farklı yayınları takip etmek (kitap,dergi,internet vs) mesleki gelişimime katkıda bulunuyor	K	80	0	0,0	0	0,0	5	6,0	34	41,0	40	48,2	4
	E	65	0	0,0	1	1,5	4	6,0	24	35,8	37	55,2	4
	T	145	0	0,0	1	0,7	9	6,0	58	38,7	56	37,3	
27.Üniversite sınav sistemi mesleğimle ilgili beklentilerimi olumsuz etkilemez	K	83	11	13,3	42	50,6	14	16,9	16	19,3	0	0,0	2
	E	67	8	11,9	33	49,3	13	19,4	13	19,4	0	0,0	3
	T	150	19	12,7	75	50,0	27	18,0	29	19,3	0	0,0	
28.Yazılılarda heyecanlanmam ve endişe duymam başarıımı olumsuz yönde etkilemez	K	83	36	43,4	38	45,8	9	10,8	0	0,0	0	0,0	2
	E	67	29	43,3	30	44,8	8	11,9	0	0,0	0	0,0	2
	T	150	65	43,3	68	45,3	17	11,3	0	0,0	0	0,0	
29.Derslerime planlı olarak çalışmak başarıımı artırır	K	83	0	0,0	0	0,0	6	7,2	48	57,8	29	34,9	4
	E	67	0	0,0	0	0,0	3	4,5	26	38,8	28	41,8	4
	T	150	0	0,0	0	0,0	9	6,0	74	49,3	67	44,7	
30.Sosyal ve kültürel etkinliklere katılmak başarıımı artırır	K	83	0	0,0	0	0,0	9	10,8	40	48,2	34	41,0	4
	E	67	0	0,0	0	0,0	9	13,4	28	41,8	30	44,8	4
	T	150	0	0,0	0	0,0	18	12,0	68	45,3	64	42,7	
31.Arkadaşlarımla iyi diyaloglar kurmam başarıımı artırır.	K	83	0	0,0	0	0,0	3	3,6	41	49,4	39	47,0	4
	E	67	0	0,0	0	0,0	2	3,0	36	53,7	29	43,3	4
	T	150	0	0,0	0	0,0	5	3,3	77	51,3	68	45,3	

Şebnem Yücedağ tarafından İstanbul ilinde yapılan araştırmanın sonucuna bölüm 1 3.4 de değinildiği gibi. Arkadaşlık ilişkilerinin okul başarısına olumlu etkileriyle ilgili kız ve erkek öğrencilerin aynı görüşe sahip oldukları görülmüştür.Bu durum her iki çalışmada aynı sonucun çıktığını göstermektedir.

Kız ve erkek öğrencilerin 27 ve 28. sorulara katılmadıkları görülmüştür. Bu da bu durumlarla ilgili olarak öğrencilerin ortak sorunlar yaşadıklarını göstermektedir.Kişisel Özellikler ve Arkadaşlık İlişkileri faktörünü oluşturan diğer sorulara verilen yanıtlara bakıldığında cinsiyete göre anlamlı farklılıklar olmadığı öğrencilerin katılıyorum düzeyinde yanıtlar verdikleri görülmüştür.

6.2. O.Ö.B.P Değişkeninin Başarıya Etki Ettiği Düşünülen Faktörlere Göre İncelenmesi

Bu bölümde O.Ö.B.P değişkeninin başarıya etkisinin öğrencilerin başarıya etki ettiği düşünülen faktörlere bağlı olarak farklılaşma durumu incelenmiştir..

Tablo 5. Okul Faktörünün Başarıya Etkilerine İlişkin Görüşlerin Öğrencilerin O.Ö.B.P Göre Farklılaşma Durumu

SORU	O.Ö.B.P	KATILIMCI SAYISI	KESİNLİKLE KATILMIYORUM(1)		KATILMIYORUM (2)		KARARSIZIM (3)		KATILIYORUM (4)		KESİNLİKLE KATILIYORUM (5)		KATILMA DERECE
			KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	
1.Okuduğum bölümü isteyerek seçtim bu da başarıyı artırıyor	2-2,99	38	15	39,5	13	34,2	4	10,5	4	10,5	2	5,3	2
	3-3,99	48	4	8,3	8	16,7	6	12,5	25	52,1	5	10,4	3
	4-4,99	33	0	0,0	0	0,0	3	9,1	7	21,2	23	69,7	5
	5.00	31	0	0,0	0	0,0	1	3,2	4	12,9	26	83,9	5
	T	150	19	12,7	21	14,0	14	9,3	40	26,7	56	37,3	
2.Okuduğum bölümü isteyerek seçmedim bu da başarıyı olumsuz etkiliyor	2-2,99	38	3	7,9	4	10,5	4	10,5	13	34,2	14	36,8	4
	3-3,99	48	6	12,5	24	50,0	5	10,4	9	18,8	4	8,3	3
	4-4,99	33	23	69,7	7	21,2	3	9,1	0	0,0	0	0,0	1
	5.00	31	25	80,6	5	16,1	1	3,2	0	0,0	0	0,0	1
	T	150	57	38,0	40	26,7	13	8,7	22	14,7	18	12,0	
3.Okulumun bulunduğu çevresel koşullar başarıyı olumlu yönde etkiliyor	2-2,99	38	0	0,0	17	44,7	15	39,5	6	15,8	0	0,0	3
	3-3,99	48	6	12,5	15	31,3	17	35,4	6	12,5	4	8,3	3
	4-4,99	33	0	0,0	2	6,1	13	39,4	15	45,5	3	9,1	4
	5.00	31	1	3,2	4	12,9	10	32,3	11	35,5	5	16,1	3
	T	150	7	4,7	38	25,3	55	36,7	38	25,3	12	8,0	
4.Okul idaresinin olumlu yaklaşımları başarıyı artırır.	2-2,99	38	0	0,0	0	0,0	0	0,0	24	63,2	14	36,8	4
	3-3,99	48	0	0,0	0	0,0	0	0,0	34	70,8	14	29,2	4
	4-4,99	33	0	0,0	0	0,0	0	0,0	27	81,8	6	18,2	4
	5.00	31	0	0,0	0	0,0	0	0,0	6	19,4	25	80,6	5
	T	150	0	0,0	0	0,0	0	0,0	91	60,7	59	39,3	
7.Okul atölyelerindeki araç gerecin yeterli olması öğrenci başarısını artırır.	2-2,99	38	0	0,0	0	0,0	10	26,3	20	52,6	8	21,1	4
	3-3,99	48	0	0,0	0	0,0	4	8,3	24	50,0	20	41,7	4
	4-4,99	33	0	0,0	0	0,0	3	9,1	20	60,6	10	30,3	4
	5.00	31	0	0,0	0	0,0	0	0,0	10	32,3	21	67,7	5
	T	150	0	0,0	0	0,0	17	11,3	74	49,3	59	39,3	

SORU	O.Ö.B.P	KATILIMCI SAYISI	KESİNLİKLE KATILMIYORUM(1)		KATILMIYORUM (2)		KARARSIZIM (3)		KATILIYORUM (4)		KESİNLİKLE KATILIYORUM (5)		KATILMA DERECE
			KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	
8.İşletmede beceri eğitimi bölümüme ilgimi arttırarak derslerime olumlu katkıda bulunuyor	2-2,99	38	14	36,8	8	21,1	7	18,4	8	21,1	1	2,6	2
	3-3,99	48	9	18,8	5	10,4	2	4,2	18	37,5	14	29,2	3
	4-4,99	33	0	0,0	3	9,1	5	15,2	15	45,5	10	30,3	4
	5.00	31	0	0,0	1	3,2	3	9,7	12	38,7	15	48,4	4
	T	150	23	15,3	17	11,3	17	11,3	50	33,3	40	26,7	
9.Sınıfın başarı ortalamasının yüksek olması beni de motive ederek başarıyı arttırır.	2-2,99	38	0	0,0	2	5,3	8	21,1	18	47,4	10	26,3	4
	3-3,99	48	0	0,0	4	8,3	4	8,3	15	31,3	25	52,1	4
	4-4,99	33	0	0,0	3	9,1	2	6,1	13	39,4	15	45,5	4
	5.00	31	0	0,0	0	0,0	1	3,2	10	32,3	20	64,5	5
	T	150	0	0,0	9	6,0	15	10,0	56	37,3	70	46,7	
10.Sınıf mevcudunun kalabalık olması başarıyı azaltmaz	2-2,99	38	10	26,3	18	47,4	8	21,1	2	5,3	0	0,0	2
	3-3,99	48	21	43,8	20	41,7	7	14,6	0	0,0	0	0,0	2
	4-4,99	33	18	54,5	12	36,4	3	9,1	0	0,0	0	0,0	2
	5.00	31	15	48,4	16	51,6	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2
	T	150	64	42,7	66	44,0	18	12,0	2	1,3	0	0,0	
11.Sınıfın fiziksel koşullarının uygun olmaması (ısınma gibi) başarıyı olumsuz yönde etkilemez	2-2,99	38	15	39,5	19	50,0	4	10,5	0	0,0	0	0,0	2
	3-3,99	48	24	50,0	22	45,8	2	4,2	0	0,0	0	0,0	2
	4-4,99	33	21	63,6	9	27,3	3	9,1	0	0,0	0	0,0	1
	5.00	31	27	87,1	4	12,9	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1
	T	150	87	58,0	54	36,0	9	6,0	0	0,0	0	0,0	
12.Meslek liselerindeki kültür derslerinin saatleri konuların anlaşılması için yeterlidir	2-2,99	38	15	39,5	10	26,3	5	13,2	8	21,1	0	0,0	2
	3-3,99	48	17	35,4	15	31,3	6	12,5	10	20,8	0	0,0	2
	4-4,99	33	8	24,2	8	24,2	2	6,1	15	45,5	0	0,0	3
	5.00	31	8	25,8	10	32,3	3	9,7	10	32,3	0	0,0	2
	T	150	48	32,0	43	28,7	16	10,7	43	28,7	0	0,0	
13.Meslek liselerinde verilen kültür dersleri üniversite sınavında başarılı olmak için yeterlidir.	2-2,99	38	10	26,3	20	52,6	8	21,1	0	0,0	0	0,0	2
	3-3,99	48	4	8,3	24	50,0	10	20,8	10	20,8	0	0,0	3
	4-4,99	33	8	24,2	18	54,5	2	6,1	5	15,2	0	0,0	2
	5.00	31	10	32,3	15	48,4	3	9,7	3	9,7	0	0,0	2
	T	150	32	21,3	77	51,3	23	15,3	18	12,0	0	0,0	
14.Mesleki derslerin teorik bölümleri konunun anlaşılması için yeterlidir	2-2,99	38	0	0,0	0	0,0	3	7,9	15	39,5	20	52,6	4
	3-3,99	48	0	0,0	0	0,0	3	6,3	20	41,7	25	52,1	4
	4-4,99	33	0	0,0	0	0,0	3	9,1	12	36,4	18	54,5	4
	5.00	31	0	0,0	0	0,0	1	3,2	13	41,9	17	54,8	5
	T	150	0	0,0	0	0,0	10	6,7	60	40,0	80	53,3	
15.Atölye derslerinin saatleri konunun kavranması ve uygulanması için yeterlidir	2-2,99	38	0	0,0	8	21,1	5	13,2	15	39,5	10	26,3	4
	3-3,99	48	0	0,0	8	16,7	8	16,7	20	41,7	12	25,0	4
	4-4,99	33	0	0,0	0	0,0	3	9,1	17	51,5	13	39,4	4
	5.00	31	0	0,0	0	0,0	2	6,5	15	48,4	14	45,2	4
	T	150	0	0,0	16	10,7	18	12,0	67	44,7	49	32,7	
16.Fen ve matematik gibi derslerin günün ilk saatlerinde yapılması başarıyı arttırır	2-2,99	38	0	0,0	0	0,0	5	13,2	20	52,6	13	34,2	4
	3-3,99	48	0	0,0	0	0,0	8	16,7	20	41,7	20	41,7	4
	4-4,99	33	0	0,0	0	0,0	1	3,0	15	45,5	17	51,5	4
	5.00	30	0	0,0	0	0,0	3	9,7	13	41,9	14	45,2	4
	T	149	0	0,0	0	0,0	17	11,3	68	45,3	64	42,7	

SORU	O.Ö.B.P	KATILIMCI SAYISI	KESİNLİKLE KATILMIYORUM(1)		KATILMIYORUM (2)		KARARSIZIM (3)		KATILIYORUM (4)		KESİNLİKLE KATILIYORUM (5)		KATILMA DERECEİ
			KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	
17.Sınıf mevcudunun az olması öğretmenlerimin benimle daha çok ilgilenmesine olanak sağlayarak başarıyı arttırır.	2-2,99	38	0	0,0	2	5,3	5	13,2	15	39,5	16	42,1	4
	3-3,99	48	0	0,0	3	6,3	8	16,7	12	25,0	25	52,1	4
	4-4,99	33	0	0,0	0	0,0	0	0,0	13	39,4	19	57,6	4
	5.00	30	0	0,0	0	0,0	0	0,0	15	48,4	16	51,6	5
	T	149	0	0,0	5	3,3	13	8,7	55	36,7	76	50,7	
18 İşletmede beceri eğitime ayrılan süre mesleki gelişim açısından yeterlidir	2-2,99	38	0	0,0	2	5,3	1	2,6	17	44,7	18	47,4	4
	3-3,99	48	0	0,0	2	4,2	8	16,7	18	37,5	20	41,7	4
	4-4,99	33	0	0,0	2	6,1	5	15,2	15	45,5	11	33,3	4
	5.00	31	0	0,0	1	3,2	4	12,9	15	48,4	11	35,5	4
	T	150	0	0,0	7	4,7	18	12,0	65	43,3	60	40,0	

O.Ö.B.P farklı olan öğrencilerin “Okuduğum bölümü isteyerek seçtim bu da başarıyı arttırıyor” sorusuna verdikleri yanıtlar arasında anlamlı farklılıklar olduğu ortaya çıkmıştır. O.Ö.B.P yüksek olan öğrencilerin diğerlerine oranla okuduğu bölümü isteyerek seçmiş olmanın başarıyı arttırdığı görüşünü daha fazla destekledikleri görülmüştür.

“ Okuduğum bölümü isteyerek seçmedim bu da başarıyı olumsuz etkiliyor” sorusuna verilen yanıtlara bakıldığında O.Ö.B.P düşük olan öğrencilerin bu görüşü O.Ö.B.P yüksek olan öğrencilere nazaran daha fazla destekledikleri görülmüştür. Bu durumda başarıyla okunan bölümün isteyerek seçilmesi arasında anlamlı bir ilişki olduğu söylenebilir. Birinci bölümde bahsedilen daha önce Gençtürk tarafından yapılmış olan bir araştırmada da aynı sonuca varıldığı görülmüştür.

“İşletmede beceri eğitimi bölümüme ilgimi arttırarak derslerime olumlu katkıda bulunuyor” sorusuna verilen yanıtlara bakıldığında O.Ö.B.P yüksek ve düşük olan öğrenciler arasında anlamlı farklılık olduğu görülmüştür. O.Ö.B.P yükseldikçe öğrencilerin bu görüşü daha çok destekledikleri sonucuna varılmıştır.

Öğrencilerin 10,11,12 ve 13. sorulara verdikleri yanıtlara bakıldığında bu durumlarla ilgili O.Ö.B.P ne olursa olsun öğrenciler katılmadıklarını belirtmişlerdir. Bu durumda öğrencilerin ortak sorunlar yaşadıklarını söyleyebiliriz.

Ömer Gençtürk tarafından yapılan araştırma sonuçlarına göre bölüm 1 3.1 de değinildiği gibi Meslek derslerinin haftalık saatlerinin yeterliliğiyle ilgili sonuçlara bakıldığında başarılı olan öğrencilerin yeterli bulduğu başarısız öğrencilerin ise ders saatlerini yetersiz bulduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Öğrenciler planlı çalışmanın başarılarını arttıracak görüşünde birleşmişlerdir. Öğrencilerin büyük çoğunluğunun işletmede beceri eğitimi başarıları için önemli buldukları görülmüştür. Meslek lisesi öğrencilerinin verilen kültür dersi saatlerini az buldukları sonuçları yaptığımız ankete verilen yanıtlarla örtüşmektedir

Okul faktörüyle ilgili diğer sorular incelendiğinde anlamlı farklılıklar olmadığı öğrencilerin katılıyorum düzeyinde yanıtlar verdikleri görülmüştür.

Tablo 6. Öğretmen Faktörünün Başarıya Etkilerine İlişkin Görüşlerin Öğrencilerin O.Ö.B.P Göre Farklılaşma Durumu

SORU	O.Ö.B.P	KATILIMCI SAYISI	KESİNLİKLE KATILMIYORUM (1)		KATILMIYORUM (2)		KARARSIZIM (3)		KATILYORUM (4)		KESİNLİKLE KATILYORUM (5)		KATILMA DERECE
			KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	
5 Öğretmenlerimin derste bilgileri anlaşılır biçimde aktarması başarıyı artırır	2-2,99	38	0	0,0	0	0,0	0	0,0	8	21,1	30	78,9	5
	3-3,99	48	0	0,0	0	0,0	0	0,0	5	10,4	43	89,6	5
	4-4,99	33	0	0,0	0	0,0	0	0,0	3	9,1	30	90,9	5
	5.00	31	0	0,0	0	0,0	0	0,0	6	19,4	25	80,6	5
	T	150	0	0,0	0	0,0	0	0,0	22	14,7	128	85,3	
6. Öğretmenlerimin bana karşı olumlu yaklaşımları başarıyı artırır	2-2,99	38	0	0,0	0	0,0	0	0,0	4	10,5	34	89,5	5
	3-3,99	48	0	0,0	0	0,0	0	0,0	7	14,6	41	85,4	5
	4-4,99	33	0	0,0	0	0,0	0	0,0	3	9,1	30	90,9	5
	5.00	31	0	0,0	0	0,0	0	0,0	7	22,6	24	77,4	5
	T	150	0	0,0	0	0,0	0	0,0	21	14,0	129	86,0	

Ömer Gençtürk tarafından İstanbul ilinde yapılan araştırma sonucunda bölüm 1 3.2 de değinildiği gibi Öğretmenlerin ders işleyiş düzeylerini ve metodlarını yeterli buldukları ve ankete katılanların çoğunluğunun öğretmenlerinin kendileriyle yeterince ilgilendiklerini ve hoşgörülü davrandıklarını bunun da başarılarını olumlu şekilde etkilediklerini söylemişlerdir. Yaptığımız çalışmada çıkan sonuçlarla Ömer Gençtürk tarafından yapılan çalışmanın sonuçlarının örtüştüğü söylenebilir. Her iki çalışmada da çıkan sonuçlardan yola

çıkarak öğretmen yaklaşımlarının ve derste bilgileri anlaşılır biçimde aktarılmasının başarıya olumlu katkıları bulunduğu söylenebilir. Bu durumda yapılan araştırmada ortaya çıkan bu sonucun Ömer Gençtürk'ün yaptığı araştırmayla örtüştüğü söylenebilir.

Öğretmen faktörünü oluşturan sorulara verilen yanıtlara bakıldığında O.Ö.B.P göre anlamlı farklılıklar olmadığı öğrencilerin kesinlikle katılıyorum düzeyinde yanıtlar verdikleri görülmüştür.

Tablo 7. Aile Faktörünün Başarıya Etkilerine İlişkin Görüşlerin Öğrencilerin O.Ö.B.P Göre Farklılaşma Durumu

SORU	O.Ö.B.P	KATILIMCI SAYISI	KESİNLİKLE KATILMIYORUM(1)		KATILMIYORUM (2)		KARARSIZIM (3)		KATILYORUM (4)		KESİNLİKLE KATILYORUM (5)		KATILMA DERECE
			KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	
19. Annemin eğitim düzeyinin yüksek olması başarıyı artırır	2-2,99	38	0	0,0	1	2,6	2	5,3	15	39,5	20	52,6	4
	3-3,99	47	0	0,0	3	6,3	5	10,4	23	47,9	15	31,3	4
	4-4,99	32	0	0,0	0	0,0	8	24,2	15	45,5	10	30,3	4
	5.00	31	0	0,0	0	0,0	1	3,2	14	45,2	16	51,6	4
	T	148	0	0,0	4	2,7	16	10,7	67	44,7	61	40,7	
20. Babamın eğitim düzeyinin yüksek olması başarıyı artırır	2-2,99	36	0	0,0	0	0,0	3	7,9	16	42,1	19	50,0	4
	3-3,99	45	0	0,0	0	0,0	5	10,4	23	47,9	15	31,3	4
	4-4,99	33	0	0,0	0	0,0	8	24,2	15	45,5	10	30,3	4
	5.00	31	0	0,0	0	0,0	1	3,2	14	45,2	16	51,6	4
	T	145	0	0,0	0	0,0	17	11,3	68	45,3	60	40,0	
21. Annemin ve babamın benimle ve derslerimle ilgilenmesi başarıyı artırır	2-2,99	38	0	0,0	0	0,0	8	21,1	15	39,5	15	39,5	4
	3-3,99	47	0	0,0	0	0,0	8	16,7	22	45,8	18	37,5	4
	4-4,99	33	0	0,0	0	0,0	3	9,1	16	48,5	14	42,4	4
	5.00	31	0	0,0	0	0,0	0	0,0	14	45,2	16	51,6	4
	T	149	0	0,0	0	0,0	19	12,7	67	44,7	63	42,0	
22. Ailemin kalabalık olması başarıyı olumsuz yönde etkilemez	2-2,99	38	0	0,0	0	0,0	8	21,1	20	52,6	10	26,3	4
	3-3,99	48	5	10,4	15	31,3	8	16,7	10	20,8	10	20,8	3
	4-4,99	33	4	12,1	10	30,3	7	21,2	5	15,2	5	15,2	3
	5.00	31	2	6,5	8	25,8	10	32,3	6	19,4	5	16,1	3
	T	150	11	7,3	33	22,0	33	22,0	41	27,3	30	20,0	
23. Aile içinde alınan kararlarda söz sahibi olmak başarıyı artırır.	2-2,99	38	0	0,0	1	2,6	5	13,2	19	50,0	16	42,1	5
	3-3,99	48	0	0,0	2	4,2	6	12,5	18	37,5	22	45,8	4
	4-4,99	33	0	0,0	1	3,0	2	6,1	14	42,4	16	48,5	4
	5.00	31	0	0,0	1	3,2	2	6,5	13	41,9	15	48,4	4
	T	150	0	0,0	5	3,3	15	10,0	60	40,0	69	46,0	
24. Ailemin ekonomik düzeyinin yeterli olması başarıyı olumlu yönde etkiler	2-2,99	38	0	0,0	0	0,0	8	21,1	10	26,3	20	52,6	4
	3-3,99	48	0	0,0	0	0,0	10	20,8	15	31,3	23	47,9	4
	4-4,99	33	0	0,0	0	0,0	5	15,2	13	39,4	15	45,5	4
	5.00	31	0	0,0	0	0,0	3	9,7	14	45,2	14	45,2	4
	T	150	0	0,0	0	0,0	26	17,3	52	34,7	72	48,0	

Aile faktörünü oluşturan diğer sorulara verilen yanıtlara bakıldığında O.Ö.B.P göre anlamlı farklılıklar olmadığı öğrencilerin katılıyorum düzeyinde yanıtlar verdikleri görülmüştür.

Tablo 8. Kişisel Özellikler ve Arkadaşlık İlişkileri Faktörünün Başarıya Etkilerine İlişkin Görüşlerin Öğrencilerin O.Ö.B.P Göre Farklılaşma Durumu

SORU	O.Ö.B.P	KATILIMCI SAYISI	KESİNLİKLE KATILMIYORUM (1)		KATILMIYORUM (2)		KARARSIZIM (3)		KATILYORUM (4)		KESİNLİKLE KATILYORUM (5)		KATILMA DERECE
			KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	
25. Bölümümün gelecekle ilgili beklentilerimi gerçekleştirebileceğine inanıyorum	2-2,99	38	2	5,3	10	26,3	5	13,2	10	26,3	11	28,9	2
	3-3,99	47	0	0,0	2	4,2	3	6,3	20	41,7	23	47,9	3
	4-4,99	31	0	0,0	1	3,0	5	15,2	15	45,5	10	30,3	4
	5.00	31	0	0,0	2	6,5	3	9,7	13	41,9	12	38,7	4
	T	147	2	1,3	15	10,0	16	10,7	58	38,7	56	37,3	
26. Okuduğum bölümle ilgili farklı yayınları takip etmek (kitap, dergi, internet vs) mesleki gelişimime katkıda bulunuyor	2-2,99	37	0	0,0	0	0,0	5	13,2	10	26,3	18	47,4	4
	3-3,99	46	0	0,0	0	0,0	3	6,3	22	45,8	23	47,9	4
	4-4,99	31	0	0,0	1	3,0	1	3,0	11	33,3	20	60,6	5
	5.00	31	0	0,0	0	0,0	0	0,0	15	48,4	16	51,6	5
	T	145	0	0,0	1	0,7	9	6,0	58	38,7	77	51,3	
27. Üniversite sınav sistemi mesleğimle ilgili beklentilerimi olumsuz etkilemez	2-2,99	38	5	13,2	20	52,6	8	21,1	5	13,2	0	0,0	2
	3-3,99	48	10	20,8	24	50,0	10	20,8	4	8,3	0	0,0	2
	4-4,99	33	2	6,1	16	48,5	5	15,2	10	30,3	0	0,0	3
	5.00	31	2	6,5	15	48,4	4	12,9	10	32,3	0	0,0	3
	T	150	19	12,7	75	50,0	27	18,0	29	19,3	0	0,0	
28. Yazılılarda heyecanlanmam ve endişe duymam başarıyı olumsuz yönde etkilemez	2-2,99	38	10	26,3	18	47,4	10	26,3	0	0,0	0	0,0	2
	3-3,99	48	20	41,7	25	52,1	3	6,3	0	0,0	0	0,0	2
	4-4,99	33	20	60,6	11	33,3	2	6,1	0	0,0	0	0,0	1
	5.00	31	15	48,4	14	45,2	2	6,5	0	0,0	0	0,0	2
	T	150	65	43,3	68	45,3	17	11,3	0	0,0	0	0,0	
29. Derslerime planlı olarak çalışmak başarıyı artırır	2-2,99	38	0	0,0	0	0,0	5	13,2	18	47,4	15	39,5	4
	3-3,99	48	0	0,0	0	0,0	3	6,3	25	52,1	20	41,7	4
	4-4,99	33	0	0,0	0	0,0	1	3,0	15	45,5	17	51,5	4
	5.00	31	0	0,0	0	0,0	0	0,0	16	51,6	15	48,4	4
	T	150	0	0,0	0	0,0	9	6,0	74	49,3	67	44,7	
30. Sosyal ve kültürel etkinliklere katılmak başarıyı artırır	2-2,99	38	0	0,0	0	0,0	6	15,8	16	42,1	16	42,1	4
	3-3,99	48	0	0,0	0	0,0	4	8,3	20	41,7	24	50,0	4
	4-4,99	33	0	0,0	0	0,0	3	9,1	17	51,5	13	39,4	4
	5.00	31	0	0,0	0	0,0	5	16,1	15	48,4	11	35,5	4
	T	150	0	0,0	0	0,0	18	12,0	68	45,3	64	42,7	
31. Arkadaşlarımla iyi diyaloglar kurmam başarıyı artırır.	2-2,99	38	0	0,0	0	0,0	0	0,0	24	63,2	14	36,8	4
	3-3,99	48	0	0,0	0	0,0	2	4,2	20	41,7	26	54,2	5
	4-4,99	33	0	0,0	0	0,0	2	6,1	16	48,5	15	45,5	4
	5.00	31	0	0,0	0	0,0	1	3,2	17	54,8	13	41,9	4
	T	150	0	0,0	0	0,0	5	3,3	77	51,3	68	45,3	

“Bölümümün gelecekle ilgili beklentilerimi gerçekleştireceğine inanıyorum” sorusuna verilen yanıtlara bakıldığında O.Ö.B.P yüksek olan öğrencilerin düşük olanlara oranla bu görüşü daha çok destekledikleri görülmüştür. Bu durumda okunan bölümü isteyerek seçmiş olmak ve gelecekle ilgili beklentileri karşılamaya yönelik olmasının öğrencinin başarısını olumlu yönde etkilediğini söyleyebiliriz.

27 ve 28.sorulara bakıldığında verilen yanıtların O.Ö.B.P ne göre değişmediği görülmüştür. Bu durumlara öğrenciler katılmadıklarını ya da kararsız olduklarını belirtmişlerdir. Bu durum öğrencilerin üniversite sınav sistemi ve yazılılarda heyecanlanmakla ilgili ortak sorunlar yaşadıklarını göstermektedir.

Bu bölümle ilgili diğer sorulara bakıldığında verilen yanıtlar arasında anlamlı farklılıklar bulunamamıştır öğrencilerin katılıyorum düzeyinde yanıtlar verdikleri görülmüştür.

6.3. Annenin Eğitim Düzeyi Değişkeninin Başarıya Etki Ettiği Düşünülen Faktörlere Göre İncelenmesi

Bu bölümde Annenin eğitim düzeyi değişkeninin başarıya etkisinin öğrencilerin başarılarına etki ettiği düşünülen faktörlere bağlı olarak farklılaşma durumu incelenmiştir..

Tablo 9.Okul Faktörünün Başarıya Etkilerine İlişkin Görüşlerin Annenin Eğitim Düzeyine Göre Farklılaşma Durumu

SORU	ANNE EĞİTİM DÜZEYİ	KATILIMCI SAYISI	KESİNLİKLE KATILMIYORUM (1)		KATILMIYORUM (2)		KARARSIZIM (3)		KATILYORUM (4)		KESİNLİKLE KATILYORUM (5)		KATILMA DERECE
			KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	
1.Okuduğum bölümü isteyerek seçtim bu da başarıyı artırıyor	Ok.Yaz.Değ	12	2	16,7	3	25,0	1	8,3	4	33,3	2	16,7	3
	İlkokul	44	5	11,4	6	13,6	2	4,5	10	22,7	21	47,7	4
	Ortaokul	41	4	9,8	5	12,2	4	9,8	11	26,8	17	41,5	4
	Lise	45	6	13,3	6	13,3	5	11,1	13	28,9	15	33,3	4
	Üniversite	8	2	25,0	1	12,5	2	25,0	2	25,0	1	12,5	3
	TOPLAM	150	19	12,7	21	14,0	14	9,3	40	26,7	56	37,3	

SORU	ANNE EĞİTİM DÜZEYİ	KATILIMCI SAYISI	KESİNLİKLE KATILMIYORUM(1)		KATILMIYORUM (2)		KARARSIZIM (3)		KATILIYORUM (4)		KESİNLİKLE KATILIYORUM (5)		KATILMA DERECESESİ
			KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	
2. Okuduğum bölümü isteyerek seçmedim bu da başarıyı olumsuz etkiliyor	Ok.Yaz.değil	12	2	16,7	4	33,3	1	8,3	3	25,0	2	16,7	3
	İlkokul	44	21	47,7	10	22,7	2	4,5	6	13,6	5	11,4	2
	Ortaokul	41	17	41,5	11	26,8	4	9,8	5	12,2	4	9,8	2
	Lise	45	16	35,6	13	28,9	4	8,9	7	15,6	5	11,1	2
	Üniversite	8	1	12,5	2	25,0	2	25,0	1	12,5	2	25,0	3
	TOPLAM	150	57	38,0	40	26,7	13	8,7	22	14,7	18	12,0	
3. Okulumun bulunduğu çevresel koşullar başarıyı olumlu yönde etkiliyor	Ok.Yaz.değil	12	0	0,0	2	16,7	4	33,3	4	33,3	2	16,7	4
	İlkokul	44	2	4,5	13	29,5	14	31,8	12	27,3	3	6,8	3
	Ortaokul	41	1	2,4	12	29,3	18	43,9	6	14,6	3	7,3	3
	Lise	45	3	6,7	11	24,4	15	33,3	14	31,1	4	8,9	3
	Üniversite	8	1	12,5	0	0,0	4	50,0	2	25,0	0	0,0	3
	TOPLAM	150	7	4,7	38	25,3	55	36,7	38	25,3	12	8,0	
4.Okul idaresinin olumlu yaklaşımları başarıyı artırır.	Ok.Yaz.değil	12	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	16,7	10	83,3	5
	İlkokul	44	0	0,0	0	0,0	0	0,0	28	63,6	16	36,4	4
	Ortaokul	41	0	0,0	0	0,0	0	0,0	28	68,3	13	31,7	4
	Lise	45	0	0,0	0	0,0	0	0,0	30	66,7	15	33,3	4
	Üniversite	8	0	0,0	0	0,0	0	0,0	3	37,5	5	62,5	5
	TOPLAM	150	0	0,0	0	0,0	0	0,0	91	60,7	59	39,3	
7.Okul atölyelerindeki araç gerecin yeterli olması öğrenci başarıyı artırır.	Ok.Yaz.değil	12	0	0,0	0	0,0	0	0,0	3	25,0	9	75,0	5
	İlkokul	44	0	0,0	0	0,0	5	11,4	25	56,8	14	31,8	4
	Ortaokul	41	0	0,0	0	0,0	6	14,6	23	56,1	12	29,3	4
	Lise	45	0	0,0	0	0,0	5	11,1	22	48,9	18	40,0	4
	Üniversite	8	0	0,0	0	0,0	1	12,5	1	12,5	6	75,0	5
	TOPLAM	150	0	0,0	0	0,0	17	11,3	74	49,3	59	39,3	
8. İşletmede beceri eğitimi bölümüme ilgimi artırarak derslerime olumlu katkıda bulunuyor	Ok.Yaz.değil	12	2	16,7	0	0,0	3	25,0	4	33,3	3	25,0	4
	İlkokul	44	8	18,2	3	6,8	5	11,4	17	38,6	11	25,0	3
	Ortaokul	41	4	9,8	5	12,2	6	14,6	14	34,1	12	29,3	4
	Lise	45	7	15,6	6	13,3	3	6,7	16	35,6	13	28,9	3
	Üniversite	8	2	25,0	3	37,5	0	0,0	2	25,0	1	12,5	3
	TOPLAM	150	23	15,3	17	11,3	17	11,3	53	35,3	40	26,7	
9 Sınıf başarı ortalamasının yüksek olması beni de motive ederek başarıyı artırır.	Ok.Yaz.değil	12	0	0,0	0	0,0	2	16,7	4	33,3	6	50,0	4
	İlkokul	44	0	0,0	4	9,1	3	6,8	17	38,6	20	45,5	4
	Ortaokul	41	0	0,0	3	7,3	4	9,8	14	34,1	20	48,8	4
	Lise	45	0	0,0	1	2,2	5	11,1	19	42,2	20	44,4	4
	Üniversite	8	0	0,0	1	12,5	1	12,5	2	25,0	4	50,0	4
	TOPLAM	150	0	0,0	9	6,0	15	10,0	56	37,3	70	46,7	
10 Sınıf mevcudunun kalabalık olması başarıyı azaltmaz	Ok.Yaz.değil	12	6	50,0	5	41,7	1	8,3	0	0,0	0	0,0	2
	İlkokul	44	18	40,9	21	47,7	4	9,1	1	2,3	0	0,0	2
	Ortaokul	41	17	41,5	18	43,9	5	12,2	1	2,4	0	0,0	2
	Lise	45	23	51,1	15	33,3	7	15,6	0	0,0	0	0,0	2
	Üniversite	8	3	37,5	4	50,0	1	12,5	0	0,0	0	0,0	2
	TOPLAM	150	64	42,7	66	44,0	18	12,0	2	1,3	0	0,0	
11. Sınıf fiziksel koşullarının uygun olmaması (ısınma gibi) başarıyı olumsuz yönde etkilemez	Ok.Yaz.değil	12	6	50,0	6	50,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2
	İlkokul	44	22	50,0	18	40,9	4	9,1	0	0,0	0	0,0	2
	Ortaokul	41	26	63,4	12	29,3	3	7,3	0	0,0	0	0,0	1
	Lise	45	28	62,2	15	33,3	2	4,4	0	0,0	0	0,0	1
	Üniversite	8	5	62,5	3	37,5	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1
	TOPLAM	150	87	58,0	54	36,0	9	6,0	0	0,0	0	0,0	

SORU	ANNE EĞİTİM DÜZEYİ	KATILIMCI SAYISI	KESİNLİKLE KATILMIYORUM(1)		KATILMIYORUM (2)		KARARSIZIM (3)		KATILIYORUM (4)		KESİNLİKLE KATILIYORUM (5)		KATILMA DERECEİ
			KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	
12 Meslek liselerindeki kültür derslerinin saatleri konuların anlaşılması için yeterlidir	Ok.Yaz.değil	12	4	33,3	3	25,0	2	16,7	3	25,0	0	0,0	2
	İlkokul	44	16	36,4	12	27,3	3	6,8	13	29,5	0	0,0	2
	Ortaokul	41	14	34,1	11	26,8	4	9,8	12	29,3	0	0,0	2
	Lise	45	12	26,7	15	33,3	6	13,3	12	26,7	0	0,0	2
	Üniversite	8	2	25,0	2	25,0	1	12,5	3	37,5	0	0,0	3
	TOPLAM	150	48	32,0	43	28,7	16	10,7	43	28,7	0	0,0	
13 Meslek liselerinde verilen kültür dersleri üniversite sınavında başarılı olmak için yeterlidir.	Ok.Yaz.değil	12	4	33,3	6	50,0	1	8,3	1	8,3	0	0,0	2
	İlkokul	44	7	15,9	22	50,0	7	15,9	8	18,2	0	0,0	2
	Ortaokul	41	8	19,5	20	48,8	6	14,6	7	17,1	0	0,0	2
	Lise	45	10	22,2	25	55,6	9	20,0	1	2,2	0	0,0	2
	Üniversite	8	3	37,5	4	50,0	0	0,0	1	12,5	0	0,0	2
	TOPLAM	150	32	21,3	77	51,3	23	15,3	18	12,0	0	0,0	
14 Mesleki derslerin teorik bölümleri konunun anlaşılması için yeterlidir	Ok.Yaz.değil	12	0	0,0	0	0,0	1	8,3	5	41,7	6	50,0	4
	İlkokul	44	0	0,0	0	0,0	2	4,5	15	34,1	27	61,4	5
	Ortaokul	41	0	0,0	0	0,0	2	4,9	18	43,9	21	51,2	4
	Lise	45	0	0,0	0	0,0	4	8,9	20	44,4	21	46,7	4
	Üniversite	8	0	0,0	0	0,0	1	12,5	2	25,0	5	62,5	5
	TOPLAM	150	0	0,0	0	0,0	10	6,7	60	40,0	80	53,3	
15. Atölye derslerinin saatleri konunun kavranması ve uygulanması için yeterlidir	Ok.Yaz.değil	12	0	0,0	3	25,0	2	16,7	5	41,7	2	16,7	4
	İlkokul	44	0	0,0	3	6,8	5	11,4	16	36,4	20	45,5	4
	Ortaokul	41	0	0,0	4	9,8	6	14,6	18	43,9	13	31,7	4
	Lise	45	0	0,0	5	11,1	4	8,9	20	44,4	12	26,7	4
	Üniversite	8	0	0,0	1	12,5	1	12,5	2	25,0	2	25,0	3
	TOPLAM	150	0	0,0	16	10,7	18	12,0	67	44,7	49	32,7	
16. Fen ve matematik gibi derslerin günün ilk saatlerinde yapılması başarımı artırır	Ok.Yaz.değil	12	0	0,0	0	0,0	2	16,7	6	50,0	4	33,3	4
	İlkokul	44	0	0,0	0	0,0	4	9,1	19	43,2	21	47,7	4
	Ortaokul	41	0	0,0	0	0,0	4	9,8	17	41,5	20	48,8	4
	Lise	44	0	0,0	0	0,0	5	11,1	21	46,7	19	42,2	4
	Üniversite	8	0	0,0	0	0,0	2	25,0	5	62,5	1	12,5	4
	TOPLAM	149	0	0,0	0	0,0	17	11,3	68	45,3	64	42,7	
17.Sınıf mevcudunun az olması öğretmenlerimin benimle daha çok ilgilenmesine olanak sağlayarak başarımı artırır.	Ok.Yaz.değil	12	0	0,0	1	8,3	2	16,7	2	16,7	7	58,3	4
	İlkokul	44	0	0,0	1	2,3	4	9,1	15	34,1	24	54,5	4
	Ortaokul	41	0	0,0	1	2,4	2	4,9	14	34,1	24	58,5	4
	Lise	44	0	0,0	2	4,4	4	8,9	21	46,7	18	40,0	4
	Üniversite	8	0	0,0	0	0,0	1	12,5	3	37,5	4	50,0	4
	TOPLAM	149	0	0,0	5	3,3	13	8,7	55	36,7	76	50,7	
18.İşletmede beceri eğitime ayrılan süre mesleki gelişim açısından yeterlidir	Ok.Yaz.değil	12	0	0,0	2	16,7	2	16,7	4	33,3	4	33,3	4
	İlkokul	44	0	0,0	2	4,5	5	11,4	21	47,7	16	36,4	4
	Ortaokul	41	0	0,0	1	2,4	5	12,2	17	41,5	18	43,9	4
	Lise	45	0	0,0	1	2,2	4	8,9	19	42,2	21	46,7	4
	Üniversite	8	0	0,0	1	12,5	2	25,0	4	50,0	2	25,0	4
	TOPLAM	150	0	0,0	7	4,7	18	12,0	65	43,3	60	40,0	

Anne eğitim düzeyiyle ilgili sorulara bakıldığında annesi okur yazar olmayan ya da annesi üniversite mezunu olan öğrenciler 1.soru için kararsız kalmışlar diğer öğrenciler ise bu soruya katılıyorum yanıtını vermişlerdir.

Okul faktörünü oluşturan sorulara verilen diğer yanıtlara bakıldığında annenin eğitim düzeyine göre anlamlı farklılıklar olmadığı öğrencilerin katılıyorum düzeyinde yanıtlar verdikleri görülmüştür.

Tablo 10.Öğretmen Faktörünün Başarıya Etkilerine İlişkin Görüşlerin Annenin Eğitim Düzeyine Göre Farklaşma Durumu

SORU	ANNE EĞİTİM DÜZEYİ	KATILIMCI SAYISI	KESİNLİKLE KATILMIYORUM (1)		KATILMIYORUM (2)		KARARSIZIM (3)		KATILIYORUM (4)		KESİNLİKLE KATILIYORUM (5)		KATILMA DERECEİ
			KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	
5.Öğretmenlerimin derste bilgileri anlaşılır biçimde aktarması başarıyı artırır	Ok.Yaz.deği l	12	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	8,3	11	91,7	5
	İlkokul	44	0	0,0	0	0,0	0	0,0	4	9,1	40	90,9	5
	Ortaokul	41	0	0,0	0	0,0	0	0,0	6	14,6	35	85,4	5
	Lise	45	0	0,0	0	0,0	0	0,0	8	17,8	37	82,2	5
	Üniversite	8	0	0,0	0	0,0	0	0,0	3	37,5	5	62,5	5
	TOPLAM	150	0	0,0	0	0,0	0	0,0	22	14,7	128	85,3	
6.Öğretmenlerimin bana karşı olumlu yaklaşımları başarıyı artırır	Ok.Yaz.deği l	12	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	16,7	10	83,3	5
	İlkokul	44	0	0,0	0	0,0	0	0,0	3	6,8	41	93,2	5
	Ortaokul	41	0	0,0	0	0,0	0	0,0	5	12,2	36	87,8	5
	Lise	45	0	0,0	0	0,0	0	0,0	9	20,0	36	80,0	5
	Üniversite	8	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	25,0	6	75,0	5
	TOPLAM	150	0	0,0	0	0,0	0	0,0	21	14,0	129	86,0	

Öğretmen faktörünü oluşturan sorulara verilen yanıtlara bakıldığında annenin eğitim düzeyine göre anlamlı farklılıklar olmadığı öğrencilerin katılıyorum düzeyinde yanıtlar verdikleri görülmüştür.

Tablo 11.Aile Faktörünün Başarıya Etkilerine İlişkin Görüşlerin Annenin Eğitim Düzeyine Göre Farklılaşma Durumu

SORU	ANNE EĞİTİM DÜZEYİ	KATILIMCI SAYISI	KESİNLİKLE KATILMIYORUM(1)		KATILMIYORUM (2)		KARARSIZIM (3)		KATILYORUM (4)		KESİNLİKLE KATILYORUM (5)		KATILMA DERECE
			KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	
19.Annemin eğitim düzeyinin yüksek olması başarıyı artırır	Ok.Yaz.değ	12	0	0,0	0	0,0	3	25,0	5	41,7	4	33,3	4
	İlkokul	44	0	0,0	1	2,3	3	6,8	20	45,5	20	45,5	4
	Ortaokul	40	0	0,0	1	2,4	4	9,8	17	41,5	19	46,3	4
	Lise	44	0	0,0	2	4,4	5	11,1	21	46,7	17	37,8	4
	Üniversite	8	0	0,0	0	0,0	1	12,5	4	50,0	3	37,5	4
	TOPLAM	148	0	0,0	4	2,7	16	10,7	67	44,7	61	40,7	
20.Babamın eğitim düzeyinin yüksek olması başarıyı artırır	Ok.Yaz.değ	12	0	0,0	0	0,0	1	8,3	6	50,0	4	33,3	4
	İlkokul	42	0	0,0	0	0,0	2	4,5	17	38,6	19	43,2	4
	Ortaokul	40	0	0,0	0	0,0	6	14,6	17	41,5	18	43,9	4
	Lise	43	0	0,0	0	0,0	4	8,9	25	55,6	15	33,3	4
	Üniversite	8	0	0,0	0	0,0	4	50,0	3	37,5	4	50,0	4
	TOPLAM	145	0	0,0	0	0,0	17	11,3	68	45,3	64	42,7	
21.Annemin ve babamın benimle ve derslerimle ilgilenmesi başarıyı artırır	Ok.Yaz.değ	12	0	0,0	0	0,0	2	16,7	5	41,7	5	41,7	4
	İlkokul	44	0	0,0	0	0,0	4	9,1	18	40,9	21	47,7	4
	Ortaokul	41	0	0,0	0	0,0	6	14,6	22	53,7	13	31,7	4
	Lise	44	0	0,0	0	0,0	6	13,3	19	42,2	20	44,4	4
	Üniversite	8	0	0,0	0	0,0	1	12,5	3	37,5	4	50,0	4
	TOPLAM	149	0	0,0	0	0,0	19	12,7	67	44,7	63	42,0	
22.Ailemin kalabalık olması olumsuz etkilemez	Ok.Yaz.değ	12	0	0,0	3	25,0	2	16,7	4	33,3	3	25,0	4
	İlkokul	42	2	4,5	7	15,9	12	27,3	15	34,1	8	18,2	3
	Ortaokul	41	4	9,8	9	22,0	8	19,5	10	24,4	10	24,4	3
	Lise	45	3	6,7	13	28,9	15	33,3	10	22,2	4	8,9	3
	Üniversite	8	2	25,0	1	12,5	1	12,5	2	25,0	2	25,0	3
	TOPLAM	148	11	7,3	33	22,0	33	22,0	41	27,3	30	20,0	3
23.Aile içinde alınan kararlarda söz sahibi olmak başarıyı artırır.	Ok.Yaz.değ	11	0	0,0	0	0,0	2	16,7	5	41,7	5	41,7	4
	İlkokul	44	0	0,0	1	2,3	4	9,1	16	36,4	23	52,3	4
	Ortaokul	41	0	0,0	1	2,4	3	7,3	17	41,5	20	48,8	4
	Lise	45	0	0,0	3	6,7	5	11,1	20	44,4	17	37,8	4
	Üniversite	8	0	0,0	0	0,0	1	12,5	2	25,0	5	62,5	5
	TOPLAM	149	0	0,0	5	3,3	15	10,0	60	40,0	69	46,0	
24.Ailemin ekonomik düzeyinin yeterli olması başarıyı olumlu yönde etkiler	Ok.Yaz.değ	12	0	0,0	0	0,0	2	16,7	4	33,3	6	50,0	4
	İlkokul	44	0	0,0	0	0,0	6	13,6	17	38,6	21	47,7	4
	Ortaokul	41	0	0,0	0	0,0	7	17,1	14	34,1	20	48,8	4
	Lise	45	0	0,0	0	0,0	9	20,0	15	33,3	21	46,7	4
	Üniversite	8	0	0,0	0	0,0	2	25,0	2	25,0	4	50,0	4
	TOPLAM	150	0	0,0	0	0,0	26	17,3	52	34,7	72	48,0	

Ömer Gençtürk tarafından İstanbul ilinde yapılan araştırma sonucunda bölüm 1 3.3 de değinildiği gibi Öğrencilerin annelerinin eğitim durumlarının başarılarına etkisine bakıldığında anlamlı farklılıklar olmadığı görülmüştür. Bu durumda yapılan araştırmada ortaya çıkan bu sonucun Ömer Gençtürk'ün yaptığı araştırmayla örtüştüğü söylenebilir.

22. soruya verilen yanıtlara bakıldığında annesi okur yazar olmayan öğrencilerin bu soruya katılıyorum yanıtını verdikleri diğer öğrencilerin ise kararsız kaldıkları ortaya çıkmıştır.

Aile faktörünü oluşturan sorulara verilen yanıtlara bakıldığında annenin eğitim düzeyine göre anlamlı farklılıklar olmadığı öğrencilerin katılıyorum düzeyinde yanıtlar verdikleri görülmüştür.

Tablo 12. Kişisel Özellikler ve Arkadaşlık İlişkileri Faktörünün Başarıya Etkilerine İlişkin Görüşlerin Annenin Eğitim Düzeyine Göre Farklılaşma Durumu

SORU	ANNE EĞİTİM DÜZEYİ	KATILIMCI SAYISI	KESİNLİKLE KATILMIYORUM (1)		KATILMIYORUM (2)		KARARSIZIM (3)		KATILYORUM (4)		KESİNLİKLE KATILYORUM (5)		KATILMA DERECE
			KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	
25. Bölümümün gelecekle ilgili beklentilerimi gerçekleştirebileceğine inanıyorum	Ok. Yaz. değ	12	0	0,0	1	8,3	1	8,3	6	50,0	4	33,3	4
	İlkokul	44	0	0,0	4	9,1	5	11,4	16	36,4	17	38,6	4
	Ortaokul	41	1	2,4	5	12,2	3	7,3	12	29,3	18	43,9	4
	Lise	42	1	2,2	2	4,4	5	11,1	20	44,4	16	35,6	4
	Üniversite	8	0	0,0	1	12,5	2	25,0	4	50,0	1	12,5	4
	TOPLAM	147	2	1,3	15	10,0	16	10,7	58	38,7	56	37,3	
26. Okuduğum bölümle ilgili farklı yayınları takip etmek (kitap, dergi, internet vs) mesleki gelişimime katkıda bulunuyor	Ok. Yaz. değ	12	0	0,0	0	0,0	1	8,3	4	33,3	6	50,0	4
	İlkokul	42	0	0,0	1	2,3	2	4,5	16	36,4	25	56,8	4
	Ortaokul	40	0	0,0	0	0,0	3	7,3	15	36,6	21	51,2	4
	Lise	43	0	0,0	0	0,0	3	6,7	20	44,4	18	40,0	4
	Üniversite	8	0	0,0	0	0,0	0	0,0	3	37,5	5	62,5	5
	TOPLAM	145	0	0,0	0	0,0	9	6,0	58	38,7	77	51,3	
27. Üniversite sınav sistemi mesleğimle ilgili beklentilerimi olumsuz etkilemez	Ok. Yaz. değ	12	2	16,7	5	41,7	1	8,3	4	33,3	0	0,0	2
	İlkokul	44	7	15,9	22	50,0	8	18,2	7	15,9	0	0,0	2
	Ortaokul	41	3	7,3	24	58,5	5	12,2	9	22,0	0	0,0	2
	Lise	45	6	13,3	20	44,4	13	28,9	6	13,3	0	0,0	2
	Üniversite	8	1	12,5	4	50,0	0	0,0	3	37,5	0	0,0	2
	TOPLAM	150	19	12,7	75	50,0	27	18,0	29	19,3	0	0,0	
28. Yazılılarda heyecanlanmam ve endişe duymam başarıyı olumsuz yönde etkilemez	Ok. Yaz. değ	12	6	50,0	4	33,3	2	16,7	0	0,0	0	0,0	2
	İlkokul	44	14	31,8	26	59,1	4	9,1	0	0,0	0	0,0	2
	Ortaokul	41	19	46,3	16	39,0	6	14,6	0	0,0	0	0,0	2
	Lise	45	22	48,9	20	44,4	3	6,7	0	0,0	0	0,0	2
	Üniversite	8	4	50,0	2	25,0	2	25,0	0	0,0	0	0,0	2
	TOPLAM	150	65	43,3	68	45,3	17	11,3	0	0,0	0	0,0	
29. Derslerime planlı olarak çalışmak başarıyı artırır	Ok. Yaz. değ	12	0	0,0	0	0,0	1	8,3	9	75,0	2	16,7	4
	İlkokul	44	0	0,0	0	0,0	1	2,3	21	47,7	22	50,0	4
	Ortaokul	41	0	0,0	0	0,0	3	7,3	18	43,9	20	48,8	4
	Lise	45	0	0,0	0	0,0	5	11,1	25	55,6	15	33,3	4
	Üniversite	8	0	0,0	0	0,0	1	12,5	1	12,5	6	75,0	5
	TOPLAM	150	0	0,0	0	0,0	9	6,0	74	49,3	67	44,7	
30. Sosyal ve kültürel etkinliklere katılmak başarıyı artırır	Ok. Yaz. değ	12	0	0,0	0	0,0	3	25,0	4	33,3	5	41,7	4
	İlkokul	44	0	0,0	0	0,0	4	9,1	18	40,9	22	50,0	4
	Ortaokul	41	0	0,0	0	0,0	5	12,2	20	48,8	16	39,0	4
	Lise	45	0	0,0	0	0,0	5	11,1	22	48,9	18	40,0	4
	Üniversite	8	0	0,0	0	0,0	1	12,5	3	37,5	4	50,0	4
	TOPLAM	150	0	0,0	0	0,0	18	12,0	68	45,3	64	42,7	

SORU	ANNE EĞİTİM DÜZEYİ	KATILIMCI SAYISI	KESİNLİKLE KATILMIYORUM (1)		KATILMIYORUM (2)		KARARSIZIM (3)		KATILYORUM (4)		KESİNLİKLE KATILYORUM (5)		KATILMA DERECE
			KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	
31. Arkadaşlarımla iyi diyaloglar kurmam başarıyı artırır.	Ok. Yaz. değ	12	0	0,0	0	0,0	1	8,3	6	50,0	5	41,7	4
	İlkokul	44	0	0,0	0	0,0	1	2,3	25	56,8	18	40,9	4
	Ortaokul	41	0	0,0	0	0,0	1	2,4	21	51,2	19	46,3	4
	Lise	45	0	0,0	0	0,0	2	4,4	18	40,0	25	55,6	5
	Üniversite	8	0	0,0	0	0,0	0	0,0	5	62,5	3	37,5	4
	TOPLAM	150	0	0,0	0	0,0	5	3,3	77	51,3	68	45,3	

27. ve 28. soruya öğrenciler katılmıyorum yanıtını vermişlerdir. Öğrencilerin ortalamaları bu üniversite sınav sistemi ve yazılılarda heyecanlanmakla ilgili sorun yaşadıklarını göstermektedir.

Kişisel Özellikler ve Arkadaşlık İlişkileri faktörünü oluşturan sorulara verilen diğer yanıtlara bakıldığında annenin eğitim düzeyine göre anlamlı farklılıklar olmadığı öğrencilerin katılıyorum düzeyinde yanıtlar verdikleri görülmüştür.

6.4. Babanın Eğitim Düzeyi Değişkeninin Başarıya Etki Ettiği Düşünülen Faktörlere Göre İncelenmesi

Bu bölümde Babanın Eğitim Düzeyi değişkeninin başarıya etkisinin öğrencilerin başarılarına etki ettiği düşünülen faktörlere bağlı olarak farklılaşma durumu incelenmiştir..

Tablo 13. Okul Faktörünün Başarıya Etkilerine İlişkin Görüşlerin Babanın Eğitim Düzeyine Göre Farklılaşma Durumu

SORU	BABANIN EĞİTİM DÜZEYİ	KATILIMCI SAYISI	KESİNLİKLE KATILMIYORUM (1)		KATILMIYORUM (2)		KARARSIZIM (3)		KATILIYORUM (4)		KESİNLİKLE KATILIYORUM (5)		KATILMA DERECEİ
			KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	
1.Okuduğum bölümü isteyerek seçtim bu da başarıyı artırıyor	Okur yazar değ	4	3	75,0	1	25,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1
	İlkokul	36	4	11,1	5	13,9	2	5,6	14	38,9	11	30,6	4
	Orta okul	41	4	9,8	5	12,2	5	12,2	12	29,3	15	36,6	4
	Lise	44	5	11,4	6	13,6	6	13,6	10	22,7	17	38,6	4
	Üniversite	25	3	12,0	4	16,0	1	4,0	4	16,0	13	52,0	4
	TOPLAM	150	19	12,7	21	14,0	14	9,3	40	26,7	56	37,3	
2.Okuduğum bölümü isteyerek seçmedim bu da başarıyı olumsuz etkiliyor	Okur yazar değ	4	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	25,0	3	75,0	5
	İlkokul	36	11	30,6	14	38,9	2	5,6	5	13,9	4	11,1	2
	Orta okul	41	15	36,6	12	29,3	5	12,2	5	12,2	4	9,8	2
	Lise	44	18	40,9	10	22,7	5	11,4	7	15,9	4	9,1	2
	Üniversite	25	13	52,0	4	16,0	1	4,0	4	16,0	3	12,0	2
	TOPLAM	150	57	38,0	40	26,7	13	8,7	22	14,7	18	12,0	
3.Okulumun bulunduğu çevresel koşullar başarıyı olumlu yönde etkiliyor	Okur yazar değ	4	0	0,0	1	25,0	1	25,0	1	25,0	1	25,0	4
	İlkokul	36	1	2,8	9	25,0	11	30,6	8	22,2	7	19,4	3
	Orta okul	41	2	4,9	10	24,4	18	43,9	10	24,4	1	2,4	3
	Lise	44	3	6,8	12	27,3	21	47,7	6	13,6	2	4,5	3
	Üniversite	25	1	4,0	6	24,0	4	16,0	13	52,0	1	4,0	3
	TOPLAM	150	7	4,7	38	25,3	55	36,7	38	25,3	12	8,0	
4.Okul idaresinin olumlu yaklaşımları başarıyı artırır.	Okur yazar değ	4	0	0,0	0	0,0	0	0,0	3	75,0	1	25,0	4
	İlkokul	36	0	0,0	0	0,0	0	0,0	20	55,6	16	44,4	4
	Orta okul	41	0	0,0	0	0,0	0	0,0	24	58,5	17	41,5	4
	Lise	44	0	0,0	0	0,0	0	0,0	33	75,0	11	25,0	4
	Üniversite	25	0	0,0	0	0,0	0	0,0	11	44,0	14	56,0	5
	TOPLAM	150	0	0,0	0	0,0	0	0,0	91	60,7	59	39,3	
7.Okul atölyelerindeki araç gerecin yeterli olması öğrenci başarısını artırır.	Okur yazar değ	4	0	0,0	0	0,0	1	25,0	2	50,0	1	25,0	4
	İlkokul	36	0	0,0	0	0,0	3	8,3	22	61,1	11	30,6	4
	Orta okul	41	0	0,0	0	0,0	5	12,2	15	36,6	21	51,2	4
	Lise	44	0	0,0	0	0,0	5	11,4	26	59,1	13	29,5	4
	Üniversite	25	0	0,0	0	0,0	3	12,0	9	36,0	13	52,0	4
	TOPLAM	150	0	0,0	0	0,0	17	11,3	74	49,3	59	39,3	
8 İşletmede beceri eğitimi bölümüme ilgimi arttırarak derslerime olumlu katkıda bulunuyor	Okur yazar değ	4	2	50,0	0	0,0	0	0,0	1	25,0	1	25,0	3
	İlkokul	36	4	11,1	4	11,1	1	2,8	11	30,6	16	44,4	4
	Orta okul	41	7	17,1	5	12,2	5	12,2	12	29,3	12	29,3	3
	Lise	44	6	13,6	4	9,1	6	13,6	19	43,2	9	20,5	3
	Üniversite	25	4	16,0	4	16,0	5	20,0	10	40,0	2	8,0	3
	TOPLAM	150	23	15,3	17	11,3	17	11,3	53	35,3	40	26,7	

SORU	BABANIN EĞİTİM DÜZEYİ	KATILIMCI SAYISI	KESİNLİKLE KATILMIYORUM (1)		KATILMIYORUM (2)		KARARSIZIM (3)		KATILIYORUM (4)		KESİNLİKLE KATILIYORUM (5)		KATILMA DERECE
			KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	
9 Sınıfın başarı ortalamasının yüksek olması beni de motive ederek başarıyı artırır.	Okur yazar değ	4	0	0,0	1	25,0	0	0,0	1	25,0	2	50,0	4
	İlkokul	36	0	0,0	2	5,6	4	11,1	14	38,9	16	44,4	4
	Orta okul	41	0	0,0	3	7,3	4	9,8	16	39,0	18	43,9	4
	Lise	44	0	0,0	3	6,8	6	13,6	20	45,5	15	34,1	4
	Üniversite	25	0	0,0	0	0,0	1	4,0	5	20,0	19	76,0	5
	TOPLAM	150	0	0,0	9	6,0	15	10,0	56	37,3	70	46,7	

10.Sınıf mevcudunun kalabalık olması başarıyı azaltmaz	Ok. Yaz. değ	4	2	50,0	2	50,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2
	İlkokul	36	12	33,3	20	55,6	4	11,1	0	0,0	0	0,0	2
	Orta okul	41	18	43,9	16	39,0	6	14,6	1	2,4	0	0,0	2
	Lise	44	22	50,0	15	34,1	6	13,6	1	2,3	0	0,0	2
	Üniversite	25	10	40,0	13	52,0	2	8,0	0	0,0	0	0,0	2
	TOPLAM	150	64	42,7	66	44,0	18	12,0	2	1,3	0	0,0	
11.Sınıfın fiziksel koşullarının uygun olmaması (ısınma gibi) başarıyı olumsuz yönde etkilemez	Ok. Yaz. değ	4	3	75,0	1	25,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1
	İlkokul	36	24	66,7	10	27,8	2	5,6	0	0,0	0	0,0	1
	Orta okul	41	22	53,7	15	36,6	4	9,8	0	0,0	0	0,0	2
	Lise	44	24	54,5	17	38,6	3	6,8	0	0,0	0	0,0	2
	Üniversite	25	14	56,0	11	44,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1
	TOPLAM	150	87	58,0	54	36,0	9	6,0	0	0,0	0	0,0	
12.Meslek liselerindeki kültür derslerinin saatleri konuların anlaşılması için yeterlidir	Ok. Yaz. değ	4	2	50,0	1	25,0	0	0,0	1	25,0	0	0,0	2
	İlkokul	36	11	30,6	10	27,8	6	16,7	9	25,0	0	0,0	2
	Orta okul	41	13	31,7	12	29,3	4	9,8	12	29,3	0	0,0	2
	Lise	44	15	34,1	14	31,8	5	11,4	10	22,7	0	0,0	2
	Üniversite	25	7	28,0	6	24,0	1	4,0	11	44,0	0	0,0	3
	TOPLAM	150	48	32,0	43	28,7	16	10,7	43	28,7	0	0,0	
13 Meslek liselerinde verilen kültür dersleri üniversite sınavında başarılı olmak için yeterlidir.	Ok. Yaz. değ	4	1	25,0	3	75,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2
	İlkokul	36	4	11,1	18	50,0	5	13,9	9	25,0	0	0,0	3
	Orta okul	41	11	26,8	19	46,3	6	14,6	5	12,2	0	0,0	2
	Lise	44	13	29,5	26	59,1	3	6,8	2	4,5	0	0,0	2
	Üniversite	25	3	12,0	11	44,0	9	36,0	2	8,0	0	0,0	2
	TOPLAM	150	32	21,3	77	51,3	23	15,3	18	12,0	0	0,0	
14.Mesleki derslerin teorik bölümleri konunun anlaşılması için yeterlidir	Ok. Yaz. değ	4	0	0,0	0	0,0	1	25,0	1	25,0	2	50,0	4
	İlkokul	36	0	0,0	0	0,0	1	2,8	15	41,7	20	55,6	5
	Orta okul	41	0	0,0	0	0,0	3	7,3	16	39,0	22	53,7	4
	Lise	44	0	0,0	0	0,0	4	9,1	18	40,9	22	50,0	4
	Üniversite	25	0	0,0	0	0,0	1	4,0	10	40,0	14	56,0	5
	TOPLAM	150	0	0,0	0	0,0	10	6,7	60	40,0	80	53,3	
15.Atölye derslerinin saatleri konunun kavranması ve uygulanması için yeterlidir	Ok. Yaz. değ	4	0	0,0	1	25,0	0	0,0	2	50,0	1	25,0	4
	İlkokul	36	0	0,0	4	11,1	5	13,9	17	47,2	10	27,8	4
	Orta okul	41	0	0,0	5	12,2	6	14,6	17	41,5	13	31,7	4
	Lise	44	0	0,0	5	11,4	6	13,6	18	40,9	15	34,1	4
	Üniversite	25	0	0,0	1	4,0	1	4,0	14	56,0	9	36,0	4
	TOPLAM	150	0	0,0	16	10,7	18	12,0	67	44,7	49	32,7	
16.Fen ve matematik gibi derslerin günün ilk saatlerinde yapılması başarıyı artırır	Ok. Yaz. değ	4	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	50,0	2	50,0	5
	İlkokul	36	0	0,0	0	0,0	2	5,6	15	41,7	19	52,8	4
	Orta okul	41	0	0,0	0	0,0	5	12,2	16	39,0	20	48,8	4
	Lise	43	0	0,0	0	0,0	9	20,5	25	56,8	10	22,7	4
	Üniversite	25	0	0,0	0	0,0	1	4,0	10	40,0	14	56,0	5
	TOPLAM	149	0	0,0	0	0,0	17	11,3	68	45,3	64	42,7	

SORU	BABANIN EĞİTİM DÜZEYİ	KATILIMCI SAYISI	KESİNLİKLE KATILMIYORUM (1)		KATILMIYORUM (2)		KARARSIZIM (3)		KATILIYORUM (4)		KESİNLİKLE KATILIYORUM (5)		KATILMA DERECE
			KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	
17.Sınıf mevcudunun az olması öğretmenlerimin benimle daha çok ilgilenmesine olanak sağlayarak başarıyı artırır.	Ok. Yaz. değ	4	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	50,0	2	50,0	5
	İlkokul	36	0	0,0	1	2,8	3	8,3	14	38,9	18	50,0	4
	Orta okul	41	0	0,0	1	2,4	4	9,8	13	31,7	23	56,1	4
	Lise	43	0	0,0	2	4,5	4	9,1	16	36,4	22	50,0	4
	Üniversite	25	0	0,0	1	4,0	2	8,0	10	40,0	12	48,0	4
	TOPLAM	149	0	0,0	5	3,3	13	8,7	55	36,7	76	50,7	
18.İşletmede beceri eğitimine ayrılan süre mesleki gelişim açısından yeterlidir	Ok. Yaz. değ	4	0	0,0	1	25,0	0	0,0	2	50,0	1	25,0	4
	İlkokul	36	0	0,0	1	2,8	5	13,9	14	38,9	16	44,4	4
	Orta okul	41	0	0,0	2	4,9	4	9,8	18	43,9	17	41,5	4
	Lise	44	0	0,0	3	6,8	6	13,6	21	47,7	14	31,8	4
	Üniversite	25	0	0,0	1	4,0	3	12,0	10	40,0	11	44,0	5
	TOPLAM	150	0	0,0	7	4,7	18	12,0	65	43,3	60	40,0	

“Okuduğum bölümü isteyerek seçtim bu da başarıyı artırıyor” sorusuna verilen yanıtlara bakıldığında babası okur yazar olmayan öğrencilerin verdikleri yanıtlarla diğer öğrenciler arasında anlamlı farklılıklar olduğu gözlenmiştir. Babası okur yazar olmayan öğrencilerin bu görüşe katılmadıkları ortaya çıkmıştır. “Okuduğum bölümü isteyerek seçmedim bu da başarıyı olumsuz etkiliyor” sorusuna ise babası okur yazar olmayan öğrenciler kesinlikle katılıyorum cevabını vermişlerdir. Bu durumda babası okur yazar olmayan öğrencilerin okudukları bölümü isteyerek seçmedikleri ve bunun da başarılarını olumsuz etkilediği söylenebilir.

Üçüncü soruya verilen yanıtlara bakıldığında babası okur yazar olmayan öğrencilerin bu soruya katılıyorum yanıtını verdiklerini diğerlerinin ise kararsız kaldıklarını görüyoruz

Sekizinci soruyla ilgili olarak verilen yanıtlara bakıldığında babası ilköğretim mezunu olan öğrencilerin bu soruya katılıyorum, diğer öğrencilerin ise kararsızım yanıtını verdikleri görülmüştür.

Tablo 14. Öğretmen Faktörünün Başarıya Etkilerine İlişkin Görüşlerin Babanın Eğitim Düzeyine Göre Farklılaşma Durumu

SORU	BABANIN EĞİTİM DÜZEYİ	KATILIMCI SAYISI	KESİNLİKLE KATILMIYORUM (1)		KATILMIYORUM (2)		KARARSIZIM (3)		KATILIYORUM (4)		KESİNLİKLE KATILIYORUM (5)		KATILMA DERECEİ
			KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	
5.Öğretmenlerimin derste bilgileri anlaşılır biçimde aktarması başarımları artırır	Okur yazar değ	4	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	50,0	2	50,0	5
	İlkokul	36	0	0,0	0	0,0	0	0,0	6	16,7	30	83,3	5
	Orta okul	41	0	0,0	0	0,0	0	0,0	5	12,2	36	87,8	5
	Lise	44	0	0,0	0	0,0	0	0,0	6	13,6	38	86,4	5
	Üniversite	25	0	0,0	0	0,0	0	0,0	3	12,0	22	88,0	5
	TOPLAM	150	0	0,0	0	0,0	0	0,0	22	14,7	128	85,3	
6.Öğretmenlerimin derste bilgileri anlaşılır biçimde aktarması başarımları artırır	Okur yazar değ	4	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	25,0	3	75,0	5
	İlkokul	36	0	0,0	0	0,0	0	0,0	5	13,9	31	86,1	5
	Orta okul	41	0	0,0	0	0,0	0	0,0	5	12,2	36	87,8	5
	Lise	44	0	0,0	0	0,0	0	0,0	7	15,9	37	84,1	5
	Üniversite	25	0	0,0	0	0,0	0	0,0	3	12,0	22	88,0	5
	TOPLAM	150	0	0,0	0	0,0	0	0,0	21	14,0	129	86,0	

Öğretmen faktörünü oluşturan sorulara verilen yanıtlara bakıldığında babanın eğitim düzeyine göre anlamlı farklılıklar olmadığı öğrencilerin kesinlikle katılıyorum düzeyinde yanıtlar verdikleri görülmüştür.

Tablo 15. Aile Faktörünün Başarıya Etkilerine İlişkin Görüşlerin Babanın Eğitim Düzeyine Göre Farklılaşma Durumu

SORU	BABANIN EĞİTİM DÜZEYİ	KATILIMCI SAYISI	KESİNLİKLE KATILMIYORUM (1)		KATILMIYORUM (2)		KARARSIZIM (3)		KATILIYORUM (4)		KESİNLİKLE KATILIYORUM (5)		KATILMA DERECEİ
			KS	KY %	K S	KY %	KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	
19. Annemin eğitim düzeyinin yüksek olması başarıyı artırır	Ok. yaz.değ	4	0	0,0	0	0,0	1	25,0	1	25,0	2	50,0	4
	İlkokul	36	0	0,0	2	5,6	4	11,1	15	41,7	15	41,7	4
	Orta okul	41	0	0,0	1	2,4	5	12,2	20	48,8	15	36,6	4
	Lise	43	0	0,0	1	2,3	5	11,4	21	47,7	18	40,9	4
	Üniversite	24	0	0,0	0	0,0	1	4,0	10	40,0	14	56,0	5
	TOPLAM	148	0	0,0	4	2,7	16	10,7	67	44,7	61	40,7	
20. Babamın eğitim düzeyinin yüksek olması başarıyı artırır	Ok. yaz.değ	4	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	50,0	2	50,0	5
	İlkokul	36	0	0,0	0	0,0	5	13,9	16	44,4	15	41,7	4
	Orta okul	40	0	0,0	0	0,0	5	12,2	18	43,9	18	43,9	4
	Lise	42	0	0,0	0	0,0	6	13,6	21	47,7	17	38,6	4
	Üniversite	23	0	0,0	0	0,0	1	4,0	11	44,0	15	60,0	5
	TOPLAM	145	0	0,0	0	0,0	17	11,3	68	45,3	60	40,0	
21. Annemin ve babamın benimle ve derslerimle ilgilenmesi başarıyı artırır	Ok. yaz.değ	4	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	50,0	2	50,0	5
	İlkokul	36	0	0,0	0	0,0	6	16,7	19	52,8	11	30,6	4
	Orta okul	41	0	0,0	0	0,0	5	12,2	22	53,7	14	34,1	4
	Lise	43	0	0,0	0	0,0	7	15,9	15	34,1	22	50,0	4
	Üniversite	25	0	0,0	0	0,0	1	4,0	9	36,0	15	60,0	5
	TOPLAM	149	0	0,0	0	0,0	19	12,7	67	44,7	63	42,0	
22. Ailemin kalabalık olması olumsuz etkilemez	Ok. yaz.değ	4	0	0,0	1	25,0	1	25,0	1	25,0	1	25,0	4
	İlkokul	36	2	5,6	4	11,1	3	8,3	11	30,6	16	44,4	4
	Orta okul	41	4	9,8	10	24,4	12	29,3	9	22,0	6	14,6	3
	Lise	42	4	9,1	12	27,3	12	27,3	12	27,3	1	2,3	3
	Üniversite	25	1	4,0	6	24,0	5	20,0	8	32,0	5	20,0	3
	TOPLAM	148	11	7,3	33	22,0	33	22,0	41	27,3	30	20,0	
23. Aile içinde alınan kararlarda söz sahibi olmak başarıyı artırır.	Ok. yaz.değ	4	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	50,0	2	50,0	5
	İlkokul	35	0	0,0	1	2,8	4	11,1	14	38,9	17	47,2	4
	Orta okul	41	0	0,0	1	2,4	4	9,8	13	31,7	23	56,1	4
	Lise	44	0	0,0	2	4,5	6	13,6	23	52,3	13	29,5	4
	Üniversite	25	0	0,0	1	4,0	1	4,0	8	32,0	15	60,0	4
	TOPLAM	149	0	0,0	5	3,3	15	10,0	60	40,0	69	46,0	
24. Ailemin ekonomik düzeyinin yeterli olması başarıyı olumlu yönde etkiler	Ok. yaz.değ	4	0	0,0	0	0,0	1	25,0	0	0,0	3	75,0	5
	İlkokul	36	0	0,0	0	0,0	3	8,3	9	25,0	23	63,9	4
	Orta okul	41	0	0,0	0	0,0	11	26,8	19	46,3	11	26,8	4
	Lise	44	0	0,0	0	0,0	9	20,5	21	47,7	14	31,8	4
	Üniversite	25	0	0,0	0	0,0	2	8,0	3	12,0	20	80,0	5
	TOPLAM	150	0	0,0	0	0,0	26	17,3	52	34,7	72	48,0	

Şebnem Yücedağ tarafından İstanbul ilinde yapılan araştırmanın sonucuna göre de bölüm 1.3.3 de değinildiği gibi Anne babalarının eğitim durumlarının okul başarıları üzerinde farklılıklar yaratmadığı sonucu ortaya çıkmıştır. Bu durumda yapılan araştırmada ortaya çıkan bu sonucun Şebnem Yücedağ'ın yaptığı araştırmayla örtüştüğü söylenebilir.

22.soruya verilen yanıtlara bakıldığında babası okur yazar olmayan ve ilkokul mezunu olan öğrenciler katılıyorum diğerleri ise kararsızım yanıtını vermişlerdir. Diğer sorularla ilgili yanıtlara bakıldığında öğrencilerin katılıyorum düzeyinde yanıtlar verdikleri görülmüştür.

Tablo 16. Kişilik Özellikleri ve Arkadaşlık İlişkileri Faktörünün Başarıya Etkilerine İlişkin Görüşlerin Babanın Eğitim Düzeyine Göre Farklaşma Durumu

SORU	BABANIN EĞİTİM DÜZEYİ	KATILIMCI SAYISI	KESİNLİKLE KATILMIYORUM(1)		KATILMIYORUM (2)		KARARSIZIM (3)		KATILYORUM (4)		KESİNLİKLE KATILYORUM (5)		KATILMA DERECE
			KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	
25.Bölümümün gelecekle ilgili beklentilerimi gerçekleştirebileceğine inanıyorum	Ok.yaz. değ	4	0	0,0	1	25,0	0	0,0	1	25,0	2	50,0	4
	İlkokul	36	0	0,0	2	5,6	2	5,6	12	33,3	20	55,6	4
	Orta okul	40	1	2,4	5	12,2	6	14,6	15	36,6	14	34,1	4
	Lise	42	1	2,3	5	11,4	6	13,6	26	59,1	7	15,9	4
	Üniversite	25	0	0,0	2	8,0	2	8,0	4	16,0	17	68,0	4
	TOPLAM	147	2	1,3	15	10,0	16	10,7	58	38,7	56	37,3	
26.Okuduğum bölümle ilgili farklı yayınları takip etmek (kitap,dergi,internet vs) mesleki gelişimime katkıda bulunuyor	Ok.yaz. değ	4	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	50,0	2	50,0	5
	İlkokul	34	0	0,0	0	0,0	1	2,8	13	36,1	22	61,1	5
	Orta okul	40	0	0,0	1	2,4	2	4,9	14	34,1	24	58,5	4
	Lise	42	0	0,0	0	0,0	3	6,8	20	45,5	18	40,9	4
	Üniversite	25	0	0,0	0	0,0	3	12,0	9	36,0	13	52,0	4
	TOPLAM	145	0	0,0	1	0,7	9	6,0	58	38,7	77	51,3	
27.Üniversite sınav sistemi mesleğimle ilgili beklentilerimi olumsuz etkilemez	Ok.yaz. değ	4	0	0,0	2	50,0	1	25,0	1	25,0	0	0,0	3
	İlkokul	36	4	11,1	20	55,6	1	2,8	11	30,6	0	0,0	3
	Orta okul	41	4	9,8	18	43,9	11	26,8	8	19,5	0	0,0	3
	Lise	44	8	18,2	25	56,8	9	20,5	2	4,5	0	0,0	2
	Üniversite	25	3	12,0	10	40,0	5	20,0	7	28,0	0	0,0	2
	TOPLAM	150	19	12,7	75	50,0	27	18,0	29	19,3	0	0,0	
28.Yazılılarda heyecanlanmam ve endişe duymam başarıımı olumsuz yönde etkilemez	Ok.yaz. değ	4	2	50,0	2	50,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2
	İlkokul	36	14	38,9	16	44,4	6	16,7	0	0,0	0	0,0	2
	Orta okul	41	16	39,0	21	51,2	4	9,8	0	0,0	0	0,0	2
	Lise	44	25	56,8	15	34,1	4	9,1	0	0,0	0	0,0	2
	Üniversite	25	8	32,0	14	56,0	3	12,0	0	0,0	0	0,0	2
	TOPLAM	150	65	43,3	68	45,3	17	11,3	0	0,0	0	0,0	
29 Derslerime planlı olarak çalışmak başarıımı artırır	Ok.yaz. değ	4	0	0,0	0	0,0	1	25,0	2	50,0	1	25,0	4
	İlkokul	36	0	0,0	0	0,0	3	8,3	14	38,9	19	52,8	4
	Orta okul	41	0	0,0	0	0,0	2	4,9	18	43,9	21	51,2	4
	Lise	44	0	0,0	0	0,0	3	6,8	28	63,6	13	29,5	4
	Üniversite	25	0	0,0	0	0,0	1	4,0	12	48,0	12	48,0	4
	TOPLAM	150	0	0,0	0	0,0	9	6,0	74	49,3	67	44,7	

SORU	BABANIN EĞİTİM DÜZEYİ	KATILIMCI SAYISI	KESİNLİKLE KATILMIYORUM(1)		KATILMIYORUM (2)		KARARSIZIM (3)		KATILIYORUM (4)		KESİNLİKLE KATILIYORUM (5)		KATILMA DERECEİ
			KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	
30 Sosyal ve kültürel etkinliklere katılmak başarıyı artırır	Ok.yaz. değ	4	0	0,0	0	0,0	1	25,0	1	25,0	2	50,0	4
	İlkokul	36	0	0,0	0	0,0	4	11,1	27	75,0	5	13,9	4
	Orta okul	41	0	0,0	0	0,0	4	9,8	29	70,7	8	19,5	4
	Lise	44	0	0,0	0	0,0	7	15,9	14	31,8	23	52,3	4
	Üniversite	25	0	0,0	0	0,0	2	8,0	3	12,0	20	80,0	5
	TOPLAM	150	0	0,0	0	0,0	18	12,0	68	45,3	64	42,7	
31.Arkadaşlarımla iyi diyaloglar kurmam başarıyı artırır.	Ok.yaz. değ	4	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	50,0	2	50,0	5
	İlkokul	36	0	0,0	0	0,0	1	2,8	16	44,4	19	52,8	5
	Orta okul	41	0	0,0	0	0,0	1	2,4	23	56,1	17	41,5	4
	Lise	44	0	0,0	0	0,0	2	4,5	32	72,7	10	22,7	4
	Üniversite	25	0	0,0	0	0,0	1	4,0	4	16,0	20	80,0	5
	TOPLAM	150	0	0,0	0	0,0	5	3,3	77	51,3	68	45,3	

27.soruya verilen yanıtlara bakıldığında babasının eğitim düzeyi yüksek olan öğrencilerin üniversite sınav sistemiyle ilgili sorun yaşadıklarını diğerlerinin ise kararsız kaldıklarını görüyoruz.

28. soruya öğrenciler katılmıyorum yanıtını vermişler. Bu durumda öğrencilerin yazılılarda heyecanlanmakla ilgili sorun yaşadıklarını söyleyebiliriz.Diğer sorulara verilen yanıtların katılıyorum düzeyinde olduğu görülmektedir

6.5. Üniversiteye Devam Değişkeninin Başarıya Etki Ettiği Düşünülen Faktörlere Göre İncelenmesi

Bu bölümde Üniversiteye Devam değişkeninin başarıya etkisinin öğrencilerin başarılarına etki ettiği düşünülen faktörlere bağlı olarak farklılaşma durumu incelenmiştir..

Tablo 17. Okul Faktörünün Başarıya Etkilerine İlişkin Görüşlerin Öğrencilerin Üniversiteye Devam Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu

SORU	Ü N V. D E V A M	KATILIMCI SAYISI	KESİNLİKLE KATILMIYORUM (1)		KATILMIYORUM (2)		KARARSIZIM (3)		KATILIYORUM (4)		KESİNLİKLE KATILIYORUM (5)		KATILMA DERECE
			KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	
1.Okuduğum bölümü isteyerek seçtim bu da başarıyı artırıyor	E	89	10	11,2	12	13,5	6	6,7	22	24,7	39	43,8	4
	H	36	5	13,9	7	19,4	4	11,1	10	27,8	10	27,8	3
	K	25	4	16,0	2	8,0	4	16,0	8	32,0	7	28,0	3
	T	150	19	12,7	21	14,0	14	9,3	40	26,7	56	37,3	
2.Okuduğum bölümü isteyerek seçmedim bu da başarıyı olumsuz etkiliyor	E	89	40	44,9	22	24,7	5	5,6	13	14,6	9	10,1	2
	H	36	10	27,8	10	27,8	4	11,1	7	19,4	5	13,9	3
	K	25	7	28,0	8	32,0	4	16,0	2	8,0	4	16,0	3
	T	150	57	38,0	40	26,7	13	8,7	22	14,7	18	12,0	
3.Okulumun bulunduğu çevresel koşullar başarıyı olumlu yönde etkiliyor	E	89	4	4,5	21	23,6	37	41,6	19	21,3	8	9,0	3
	H	36	2	5,6	10	27,8	9	25,0	12	33,3	3	8,3	3
	K	25	1	4,0	7	28,0	9	36,0	7	28,0	1	4,0	3
	T	150	7	4,7	38	25,3	55	36,7	38	25,3	12	8,0	
4.Okul idaresinin olumlu yaklaşımları başarıyı artırır.	E	89	0	0,0	0	0,0	0	0,0	56	62,9	33	37,1	4
	H	36	0	0,0	0	0,0	0	0,0	24	66,7	12	33,3	4
	K	25	0	0,0	0	0,0	0	0,0	11	44,0	14	56,0	5
	T	150	0	0,0	0	0,0	0	0,0	91	60,7	59	39,3	
7.Okul atölyelerindeki araç gerecin yeterli olması öğrenci başarıyı artırır.	E	89	0	0,0	0	0,0	9	10,1	36	40,4	44	49,4	4
	H	36	0	0,0	0	0,0	5	13,9	19	52,8	12	33,3	4
	K	25	0	0,0	0	0,0	3	12,0	19	76,0	3	12,0	4
	T	150	0	0,0	0	0,0	17	11,3	74	49,3	59	39,3	
8.İşletmede beceri eğitimi bölümüme ilgimi artırarak derslerime olumlu katkıda bulunuyor	E	89	12	13,5	9	10,1	10	11,2	26	29,2	32	36,0	4
	H	36	6	16,7	5	13,9	3	8,3	15	41,7	7	19,4	3
	K	25	5	20,0	3	12,0	4	16,0	12	48,0	1	4,0	3
	T	150	23	15,3	17	11,3	17	11,3	53	35,3	40	26,7	
9.Sınıfın başarı ortalamasının yüksek olması beni de motive ederek başarıyı artırır.	E	89	0	0,0	5	5,6	9	10,1	24	27,0	51	57,3	4
	H	36	0	0,0	3	8,3	5	13,9	20	55,6	8	22,2	4
	K	25	0	0,0	1	4,0	1	4,0	12	48,0	11	44,0	4
	T	150	0	0,0	9	6,0	15	10,0	56	37,3	70	46,7	
10.Sınıf mevcudunun kalabalık olması başarıyı azaltmaz	E	89	38	42,7	45	50,6	4	4,5	2	2,2	0	0,0	2
	H	36	22	61,1	11	30,6	13	36,1	0	0,0	0	0,0	2
	K	25	14	56,0	10	40,0	1	4,0	0	0,0	0	0,0	1
	T	150	64	42,7	66	44,0	18	12,0	2	1,3	0	0,0	
11.Sınıfın fiziksel koşullarının uygun olmaması (ısınma gibi) başarıyı olumsuz yönde etkilemez	E	89	52	58,4	31	34,8	6	6,7	0	0,0	0	0,0	1
	H	36	22	61,1	12	33,3	2	5,6	0	0,0	0	0,0	1
	K	25	13	52,0	11	44,0	1	4,0	0	0,0	0	0,0	2
	T	150	87	58,0	54	36,0	9	6,0	0	0,0	0	0,0	
12.Meslek liselerindeki kültür derslerinin saatleri konuların anlaşılması için yeterlidir	E	89	22	24,7	26	29,2	6	6,7	35	39,3	0	0,0	3
	H	36	16	44,4	14	38,9	2	5,6	4	11,1	0	0,0	2
	K	25	10	40,0	3	12,0	8	32,0	4	16,0	0	0,0	2
	T	150	48	32,0	43	28,7	16	10,7	43	28,7	0	0,0	
13.Meslek liselerinde verilen kültür dersleri üniversite sınavında başarılı olmak için yeterlidir.	E	89	19	21,3	52	58,4	14	15,7	5	5,6	0	0,0	2
	H	36	9	25,0	18	50,0	6	16,7	3	8,3	0	0,0	2
	K	25	5	20,0	7	28,0	3	12,0	10	40,0	0	0,0	3
	T	150	32	21,3	77	51,3	23	15,3	18	12,0	0	0,0	

SORU	Ü N V. D E V A M	KATILIMCI SAYISI	KESİNLİKLE KATILMIYORUM (1)		KATILMIYORUM (2)		KARARSIZIM (3)		KATILIYORUM (4)		KESİNLİKLE KATILIYORUM (5)		KATILMA DERECEİ
			KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	
14.Mesleki derslerin teorik bölümleri konunun anlaşılması için yeterlidir	E	89	0	0,0	0	0,0	6	6,7	29	32,6	54	60,7	5
	H	36	0	0,0	0	0,0	3	8,3	18	50,0	15	41,7	4
	K	25	0	0,0	0	0,0	1	4,0	13	52,0	11	44,0	4
	T	150	0	0,0	0	0,0	10	6,7	60	40,0	80	53,3	
15.Atölye derslerinin saatleri konunun kavranması ve uygulanması için yeterlidir	E	89	0	0,0	12	13,5	14	15,7	35	39,3	28	31,5	4
	H	36	0	0,0	3	8,3	3	8,3	20	55,6	10	27,8	4
	K	25	0	0,0	1	4,0	1	4,0	12	48,0	11	44,0	4
	T	150	0	0,0	16	10,7	18	12,0	67	44,7	49	32,7	
16.Fen ve matematik gibi derslerin günün ilk saatlerinde yapılması başarıyı artırır	E	88	0	0,0	0	0,0	9	10,1	42	47,2	38	42,7	4
	H	36	0	0,0	0	0,0	5	13,9	18	50,0	13	36,1	4
	K	25	0	0,0	0	0,0	3	12,0	8	32,0	14	56,0	4
	T	149	0	0,0	0	0,0	17	11,3	68	45,3	64	42,7	
17.Sınıf mevcudunun az olması öğretmenlerimin benimle daha çok ilgilenmesine olanak sağlayarak başarıyı artırır.	E	88	0	0,0	3	3,4	7	7,9	31	34,8	48	53,9	4
	H	36	0	0,0	2	5,6	6	16,7	17	47,2	11	30,6	4
	K	25	0	0,0	0	0,0	0	0,0	7	28,0	18	72,0	5
	T	149	0	0,0	5	3,3	13	8,7	55	36,7	76	50,7	
18 İşletmede beceri eğitime ayrılan süre mesleki gelişim açısından yeterlidir	E	89	0	0,0	4	4,5	9	10,1	41	46,1	35	39,3	4
	H	36	0	0,0	3	8,3	7	19,4	19	52,8	7	19,4	4
	K	25	0	0,0	0	0,0	2	8,0	5	20,0	18	72,0	5
	T	150	0	0,0	7	4,7	18	12,0	65	43,3	60	40,0	

1.soruya üniversiteye devam etmek isteyen öğrenciler katılıyorum yanıtını vermiş,diğerleri ise kararsız kalmışlardır. 2.ve 3. soruya ise üniversiteye devam etmek isteyen öğrenciler katılmıyorum yanıtını vermiş diğer öğrenciler ise kararsız kalmışlardır. Bu durumda üniversiteye devam etmek isteyen öğrencilerin okudukları bölümü isteyerek seçmiş olmanın başarıyı arttırdığını diğer öğrencilerin ise bu konuda kararsız kaldıklarını söyleyebiliriz.Diğer sorulara verilen yanıtlara bakıldığında öğrencilerin genel olarak katılıyorum dediklerini sonucuna varılmıştır.

Tablo 18. Öğretmen Faktörünün Başarıya Etkilerine İlişkin Görüşlerin Öğrencilerin Üniversiteye Devam Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu

SORU	Ü N V. D E V A M	KATILIMCI SAYISI	KESİNLİKLE KATILMIYORUM (1)		KATILMIYORUM (2)		KARARSIZIM (3)		KATILYORUM (4)		KESİNLİKLE KATILYORUM (5)		KATILMA DERECEİ
			KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	
5.Öğretmenlerimin derste bilgileri anlaşılır biçimde aktarması başarıımı artırır	E	89	0	0,0	0	0,0	0	0,0	10	11,2	79	88,8	5
	H	36	0	0,0	0	0,0	0	0,0	7	19,4	29	80,6	5
	K	25	0	0,0	0	0,0	0	0,0	5	20,0	20	80,0	5
	T	150	0	0,0	0	0,0	0	0,0	22	14,7	128	85,3	
6.Öğretmenlerimin bana karşı olumlu yaklaşımları başarıımı artırır.	E	89	0	0,0	0	0,0	0	0,0	9	10,1	80	89,9	5
	H	36	0	0,0	0	0,0	0	0,0	8	22,2	28	77,8	5
	K	25	0	0,0	0	0,0	0	0,0	4	16,0	21	84,0	5
	T	150	0	0,0	0	0,0	0	0,0	21	14,0	129	86,0	

Öğretmen faktörünü oluşturan sorulara verilen yanıtlara bakıldığında üniversiteye devam isteğine göre anlamlı farklılıklar olmadığı öğrencilerin kesinlikle katılıyorum düzeyinde yanıtlar verdikleri görülmüştür.

Tablo 19. Aile Faktörünün Başarıya Etkilerine İlişkin Görüşlerin Öğrencilerin Üniversiteye Devam Değişkenine Göre Farklılaşma Durumuna İlişkin Sonuçlar

SORU	Ü N V. D E V A M	KATILIMCI SAYISI	KESİNLİKLE KATILMIYORUM (1)		KATILMIYORUM (2)		KARARSIZIM (3)		KATILYORUM (4)		KESİNLİKLE KATILYORUM (5)		KATILMA DERECEİ
			KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	
19.Annemin eğitim düzeyinin yüksek olması başarıımı artırır	E	88	0	0,0	3	3,4	9	10,1	36	40,4	41	46,1	4
	H	35	0	0,0	1	2,8	5	13,9	21	58,3	9	25,0	4
	K	25	0	0,0	0	0,0	2	8,0	10	40,0	13	52,0	4
	T	148	0	0,0	4	2,7	16	10,7	67	44,7	61	40,7	
20.Babamın eğitim düzeyinin yüksek olması başarıımı artırır	E	86	0	0,0	0	0,0	10	11,2	38	42,7	41	46,1	4
	H	34	0	0,0	0	0,0	5	13,9	20	55,6	11	30,6	4
	K	25	0	0,0	0	0,0	2	8,0	10	40,0	13	52,0	4
	T	145	0	0,0	0	0,0	17	11,3	68	45,3	60	40,0	
21.Annemin ve babamın benimle ve derslerimle ilgilenmesi başarıımı artırır	E	89	0	0,0	0	0,0	10	11,2	36	40,4	43	48,3	4
	H	35	0	0,0	0	0,0	6	16,7	22	61,1	8	22,2	4
	K	25	0	0,0	0	0,0	3	12,0	9	36,0	13	52,0	4
	T	149	0	0,0	0	0,0	19	12,7	67	44,7	63	42,0	

SORU	Ü N V. D E V A M	KATILIMCI SAYISI	KESİNLİKLE KATILMIYORUM (1)		KATILMIYORUM (2)		KARARSIZIM (3)		KATILYORUM (4)		KESİNLİKLE KATILYORUM (5)		KATILMA DERECE
			KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	
22.Ailemin kalabalık olması başarıyı olumsuz yönde etkilemez	E	89	8	9,0	17	19,1	21	23,6	25	28,1	18	20,2	3
	H	34	2	5,6	10	27,8	9	25,0	10	27,8	5	13,9	3
	K	25	1	4,0	6	24,0	3	12,0	6	24,0	11	44,0	4
	T	148	11	7,3	33	22,0	33	22,0	41	27,3	30	20,0	
23.Aile içinde alınan kararlarda söz sahibi olmak başarıyı artırır.	E	88	0	0,0	3	3,4	9	10,1	29	32,6	48	53,9	4
	H	36	0	0,0	2	5,6	5	13,9	16	44,4	10	27,8	4
	K	25	0	0,0	0	0,0	1	4,0	12	48,0	12	48,0	4
	T	149	0	0,0	5	3,3	15	10,0	60	40,0	69	46,0	
24.Ailemin ekonomik düzeyinin yeterli olması başarıyı olumlu yönde etkiler	E	89	0	0,0	0	0,0	14	15,7	26	29,2	49	55,1	4
	H	36	0	0,0	0	0,0	8	22,2	15	41,7	13	36,1	4
	K	25	0	0,0	0	0,0	4	16,0	11	44,0	10	40,0	4
	T	150	0	0,0	0	0,0	26	17,3	52	34,7	72	48,0	

22.soruya verilen yanıtlara bakıldığında Üniversiteye devam etme konusunda kararsız olan öğrencilerin ailenin kalabalık olmasını etkilemeyeceğini düşündüklerini diğerlerinin ise bu konuda kararsız kaldıklarını söyleyebiliriz. Diğer sorularla ilgili yanıtlara bakıldığında öğrenciler arasında anlamlı farklılıklar olmadığı ve yanıtların katılıyorum düzeyinde olduğu görülmüştür.

Tablo 20. Kişisel Özellikler ve Arkadaşlık İlişkileri Faktörünün Başarıya Etkilerine İlişkin Görüşlerin Öğrencilerin Üniversiteye Devam Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu

SORU	Ü N V. D E V A M	KATILIMCI SAYISI	KESİNLİKLE KATILMIYORUM (1)		KATILMIYORUM (2)		KARARSIZIM (3)		KATILYORUM (4)		KESİNLİKLE KATILYORUM (5)		KATILMA DERECE
			KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	
25.Bölümümün gelecekle ilgili beklentilerimi gerçekleştirebileceğine inanıyorum	E	86	2	2,2	10	11,2	12	13,5	36	40,4	29	32,6	4
	H	36	0	0,0	3	8,3	4	11,1	12	33,3	17	47,2	4
	K	25	0	0,0	2	8,0	0	0,0	10	40,0	13	52,0	4
	T	147	2	1,3	15	10,0	16	10,7	58	38,7	56	37,3	

SORU	Ü N V. D E V A M	KATILIMCI SAYISI	KESİNLİKLE KATILMIYORUM (1)		KATILMIYORUM (2)		KARARSIZIM (3)		KATILIYORUM (4)		KESİNLİKLE KATILIYORUM (5)		KATILMA DERECE
			KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	
26.Okuduğum bölümle ilgili farklı yayınları takip etmek (kitap,dergi,internet vs) mesleki gelişimime katkıda bulunuyor	E	87	0	0,0	1	1,1	6	6,7	33	37,1	49	55,1	4
	H	34	0	0,0	0	0,0	3	8,3	19	52,8	14	38,9	4
	K	24	0	0,0	0	0,0	0	0,0	6	24,0	19	76,0	5
	T	145	0	0,0	1	0,7	9	6,0	58	38,7	77	51,3	
27.Üniversite sınav sistemi mesleğimle ilgili beklentilerimi olumsuz etkilemez	E	89	12	13,5	41	46,1	19	21,3	17	19,1	0	0,0	2
	H	36	6	16,7	24	66,7	2	5,6	4	11,1	0	0,0	2
	K	25	1	4,0	10	40,0	6	24,0	8	32,0	0	0,0	3
	T	150	19	12,7	75	50,0	27	18,0	29	19,3	0	0,0	
28.Yazılılarda heyecanlanmam ve endişe duymam başarımlı olumsuz yönde etkilemez	E	89	36	40,4	45	50,6	8	9,0	0	0,0	0	0,0	2
	H	36	21	58,3	12	33,3	3	8,3	0	0,0	0	0,0	2
	K	25	8	32,0	11	44,0	6	24,0	0	0,0	0	0,0	2
	T	150	65	43,3	68	45,3	17	11,3	0	0,0	0	0,0	
29.Derslerime planlı olarak çalışmak başarımlı artırır	E	89	0	0,0	0	0,0	6	6,7	40	44,9	43	48,3	4
	H	36	0	0,0	0	0,0	3	8,3	23	63,9	10	27,8	4
	K	25	0	0,0	0	0,0	0	0,0	11	44,0	14	56,0	5
	T	150	0	0,0	0	0,0	9	6,0	74	49,3	67	44,7	
30.Sosyal ve kültürel etkinliklere katılmak başarımlı artırır	E	89	0	0,0	0	0,0	9	10,1	38	42,7	42	47,2	4
	H	36	0	0,0	0	0,0	6	16,7	20	55,6	10	27,8	4
	K	25	0	0,0	0	0,0	3	12,0	10	40,0	12	48,0	4
	T	150	0	0,0	0	0,0	18	12,0	68	45,3	64	42,7	
31 Arkadaşlarımla iyi diyaloglar kurmam başarımlı artırır.	E	89	0	0,0	0	0,0	3	3,4	49	55,1	37	41,6	4
	H	36	0	0,0	0	0,0	2	5,6	18	50,0	16	44,4	4
	K	25	0	0,0	0	0,0	0	0,0	10	40,0	15	60,0	5
	T	150	0	0,0	0	0,0	5	3,3	77	51,3	68	45,3	

Şebnem Yücedağ tarafından İstanbul ilinde yapılan araştırmanın sonucuna bölüm 1 3.4 de değinildiği gibi Öğrenciler ÖSS sınavı nedeniyle kaygı duymaktadırlar. Arkadaşlık ilişkilerinin okul başarısına olumlu etkileriyle ilgili kız ve erkek öğrencilerin aynı görüşe sahip oldukları görülmüştür. Bu durumda yapılan araştırmada ortaya çıkan bu sonucun Şebnem Yücedağ'ın yaptığı araştırmayla örtüştüğü söylenebilir.

27 ve 28.soruya bakıldığında yanıtların katılmıyorum düzeyinde olduğunu görüyoruz bu durumda öğrencilerin üniversite sınav sisteminin beklentilerini olumsuz etkilediğini ve yazılılarda yaşadıkları heyecanların başarılarını olumsuz etkilediğini düşündüklerini söyleyebiliriz. Diğer sorulara verilen yanıtların katılıyorum düzeyinde olduğu görülmüştür.

6.6. Ailenin Gelir Düzeyi Değişkeninin Başarıya Etki Ettiği Düşünülen Faktörlere Göre İncelenmesi

Bu bölümde Ailenin Gelir Düzeyi değişkeninin başarıya etkisinin öğrencilerin başarılarına etki ettiği düşünülen faktörlere bağlı olarak farklılaşma durumu incelenmiştir..

Tablo 21. Okul Faktörünün Başarıya Etkilerine İlişkin Görüşlerin Ailenin Gelir Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu

SORU	GELİR DÜZEYİ	KATILIMCI SAYISI	KESİNLİKLE KATILMIYORUM(1)		KATILMIYORUM (2)		KARARSIZIM (3)		KATILIYORUM (4)		KESİNLİKLE KATILIYORUM (5)		KATILMA DERECE
			KS	KY %	KS	KY %	K S	KY %	KS	KY %	KS	KY %	
1.Okuduğum bölümü isteyerek seçtim bu da başarıyı artırıyor	380 ve altı	12	2	16,7	3	25,0	2	16,7	4	33,3	1	8,3	3
	381-760	27	4	14,8	6	22,2	3	11,1	9	33,3	5	18,5	3
	761-1000	50	7	14,0	9	18,0	5	10,0	11	22,0	18	36,0	3
	1001 ve üst	61	6	9,8	3	4,9	4	6,6	16	26,2	32	52,5	4
	TOPLAM	150	19	12,7	21	14,0	14	9,3	40	26,7	56	37,3	
2.Okuduğum bölümü isteyerek seçmedim bu da başarıyı olumsuz etkiliyor	380 ve altı	12	1	8,3	4	33,3	2	16,7	3	25,0	2	16,7	3
	381-760	27	6	22,2	9	33,3	3	11,1	6	22,2	4	14,8	3
	761-1000	50	18	36,0	11	22,0	5	10,0	9	18,0	6	12,0	2
	1001 ve üst	61	32	52,5	16	26,2	4	6,6	3	4,9	6	9,8	2
	TOPLAM	150	57	38,0	40	26,7	13	8,7	22	14,7	18	12,0	
3.Okulumun bulunduğu çevresel koşullar başarıyı olumlu yönde etkiliyor	380 ve altı	12	0	0,0	3	25,0	5	41,7	2	16,7	2	16,7	3
	381-760	27	1	3,7	5	18,5	5	18,5	12	44,4	3	11,1	3
	761-1000	50	2	4,0	14	28,0	15	30,0	13	26,0	7	14,0	3
	1001 ve üst	61	4	6,6	16	26,2	30	49,2	11	18,0	0	0,0	3
	TOPLAM	150	7	4,7	38	25,3	55	36,7	38	25,3	12	8,0	
4.Okul idaresinin olumlu yaklaşımları başarıyı artırır.	380 ve altı	12	0	0,0	0	0,0	0	0,0	8	66,7	4	33,3	4
	381-760	27	0	0,0	0	0,0	0	0,0	12	44,4	15	55,6	5
	761-1000	50	0	0,0	0	0,0	0	0,0	30	60,0	20	40,0	4
	1001 ve üst	61	0	0,0	0	0,0	0	0,0	41	67,2	20	32,8	4
	TOPLAM	150	0	0,0	0	0,0	0	0,0	91	60,7	59	39,3	
7.Okul atölyelerindeki araç gerecin yeterli olması öğrenci başarısını artırır	380 ve altı	12	0	0,0	0	0,0	1	8,3	5	41,7	6	50,0	4
	381-760	27	0	0,0	0	0,0	4	14,8	19	70,4	4	14,8	4
	761-1000	50	0	0,0	0	0,0	5	10,0	18	36,0	27	54,0	4
	1001 ve üst	61	0	0,0	0	0,0	7	11,5	32	52,5	22	36,1	4
	TOPLAM	150	0	0,0	0	0,0	17	11,3	74	49,3	59	39,3	

SORU	GELİR DÜZEYİ	KATILIMCI SAYISI	KESİNLİKLE KATILMIYORUM (1)		KATILMIYORUM (2)		KARARSIZIM (3)		KATILIYORUM (4)		KESİNLİKLE KATILIYORUM (5)		KATILMA DERECE
			KS	KY %	KS	KY %	K S	KY %	KS	KY %	KS	KY %	
8.İşletmede beceri eğitimi bölümüme ilgimi arttırarak derslerime olumlu katkıda bulunuyor	380 ve altı	12	3	25,0	2	16,7	1	8,3	3	25,0	3	25,0	3
	381-760	27	5	18,5	1	3,7	1	3,7	11	40,7	9	33,3	4
	761-1000	50	8	16,0	5	10,0	6	12,0	17	34,0	14	28,0	3
	1001 ve üst	61	7	11,5	9	14,8	8	13,1	22	36,1	15	24,6	3
	TOPLAM	150	23	15,3	17	11,3	17	11,3	53	35,3	40	26,7	
9.Sınıfın başarı ortalamasının yüksek olması beni de motive ederek başarıyı arttırır.	380 ve altı	12	0	0,0	1	8,3	2	16,7	5	41,7	3	25,0	4
	381-760	27	0	0,0	1	3,7	3	11,1	7	25,9	16	59,3	4
	761-1000	50	0	0,0	3	6,0	4	8,0	20	40,0	23	46,0	4
	1001 ve üst	61	0	0,0	4	6,6	6	9,8	24	39,3	27	44,3	4
	TOPLAM	150	0	0,0	9	6,0	15	10,0	56	37,3	70	46,7	
10.Sınıf mevcudunun kalabalık olması başarıyı azaltmaz	380 ve altı	12	4	33,3	2	16,7	6	50,0	0	0,0	0	0,0	2
	381-760	27	10	37,0	14	51,9	2	7,4	1	3,7	0	0,0	2
	761-1000	50	21	42,0	24	48,0	4	8,0	1	2,0	0	0,0	2
	1001 ve üst	61	29	47,5	26	42,6	6	9,8	0	0,0	0	0,0	2
	TOPLAM	150	64	42,7	66	44,0	18	12,0	2	1,3	0	0,0	
11.Sınıfın fiziksel koşullarının uygun olmaması (ısınma gibi) başarıyı olumsuz yönde etkilemez	380 ve altı	12	7	58,3	4	33,3	1	8,3	0	0,0	0	0,0	2
	381-760	27	11	40,7	14	51,9	2	7,4	0	0,0	0	0,0	2
	761-1000	50	28	56,0	20	40,0	2	4,0	0	0,0	0	0,0	1
	1001 ve üst	61	41	67,2	16	26,2	4	6,6	0	0,0	0	0,0	1
	TOPLAM	150	87	58,0	54	36,0	9	6,0	0	0,0	0	0,0	
12.Meslek liselerindeki kültür derslerinin saatleri konuların anlaşılması için yeterlidir	380 ve altı	12	6	50,0	3	25,0	1	8,3	2	16,7	0	0,0	2
	381-760	27	11	40,7	9	33,3	2	7,4	5	18,5	0	0,0	2
	761-1000	50	13	26,0	9	18,0	5	10,0	23	46,0	0	0,0	3
	1001 ve üst	61	18	29,5	22	36,1	8	13,1	13	21,3	0	0,0	2
	TOPLAM	150	48	32,0	43	28,7	16	10,7	43	28,7	0	0,0	
13.Meslek liselerinde verilen kültür dersleri üniversite sınavında başarılı olmak için yeterlidir.	380 ve altı	12	5	41,7	4	33,3	1	8,3	2	16,7	0	0,0	2
	381-760	27	2	7,4	18	66,7	3	11,1	4	14,8	0	0,0	2
	761-1000	50	9	18,0	27	54,0	9	18,0	5	10,0	0	0,0	2
	1001 ve üst	61	16	26,2	27	44,3	10	16,4	7	11,5	0	0,0	2
	TOPLAM	150	32	21,3	77	51,3	23	15,3	18	12,0	0	0,0	
14.Mesleki derslerin teorik bölümleri konunun anlaşılması için yeterlidir	380 ve altı	12	0	0,0	0	0,0	1	8,3	4	33,3	6	50,0	4
	381-760	27	0	0,0	0	0,0	1	3,7	14	51,9	12	44,4	4
	761-1000	50	0	0,0	0	0,0	3	6,0	19	38,0	28	56,0	5
	1001 ve üst	61	0	0,0	0	0,0	4	6,6	23	37,7	34	55,7	4
	TOPLAM	150	0	0,0	0	0,0	10	6,7	60	40,0	80	53,3	
15.Atölye derslerinin saatleri konunun kavranması ve uygulanması için yeterlidir	380 ve altı	12	0	0,0	1	8,3	1	8,3	6	50,0	4	33,3	4
	381-760	27	0	0,0	3	11,1	2	7,4	19	70,4	3	11,1	4
	761-1000	50	0	0,0	5	10,0	6	12,0	10	20,0	29	58,0	4
	1001 ve üst	61	0	0,0	7	11,5	9	14,8	32	52,5	13	21,3	4
	TOPLAM	150	0	0,0	16	10,7	18	12,0	67	44,7	49	32,7	
16.Fen ve matematik gibi derslerin günün ilk saatlerinde yapılması başarıyı arttırır	380 ve altı	12	0	0,0	0	0,0	1	8,3	6	50,0	5	41,7	4
	381-760	27	0	0,0	0	0,0	2	7,4	17	63,0	8	29,6	4
	761-1000	50	0	0,0	0	0,0	5	10,0	35	70,0	5	10,0	4
	1001 ve üst	60	0	0,0	0	0,0	9	14,8	10	16,4	42	68,9	5
	TOPLAM	149	0	0,0	0	0,0	17	11,3	68	45,3	64	42,7	

SORU	GELİR DÜZEYİ	KATILIMCI SAYISI	KESİNLİKLE KATILMIYORUM (1)		KATILMIYORUM (2)		KARARSIZIM (3)		KATILIYORUM (4)		KESİNLİKLE KATILIYORUM (5)		KATILMA DERECE
			KS	KY %	KS	KY %	K	KY %	KS	KY %	KS	KY %	
17.Sınıf mevcudunun az olması öğretmenlerimin benimle daha çok ilgilenmesine olanak sağlayarak başarıyı arttırır.	380 ve altı	12	0	0,0	1	8,3	2	16,7	6	50,0	3	25,0	4
	381-760	27	0	0,0	1	3,7	2	7,4	13	48,1	11	40,7	4
	761-1000	49	0	0,0	1	2,0	4	8,0	26	52,0	19	38,0	4
	1001 ve üst	61	0	0,0	2	3,3	5	8,2	10	16,4	44	72,1	5
	TOPLAM	149	0	0,0	5	3,3	13	8,7	55	36,7	76	50,7	
18 İşletmede beceri eğitimine ayrılan süre mesleki gelişim açısından yeterlidir	380 ve altı	12	0	0,0	1	8,3	4	33,3	5	41,7	2	16,7	4
	381-760	27	0	0,0	1	3,7	4	14,8	10	37,0	12	44,4	4
	761-1000	50	0	0,0	3	6,0	4	8,0	16	32,0	27	54,0	4
	1001 ve üst	61	0	0,0	3	4,9	6	9,8	24	39,3	28	45,9	4
	TOPLAM	150	0	0,0	7	4,7	18	12,0	65	43,3	60	40,0	

Şebnem Yücedağ tarafından İstanbul ilinde yapılan araştırmanın sonucuna göre bölüm 1 3.3 de değinildiği gibi Ailenin ekonomik durumunun okul başarısı üzerinde olumlu etkileri olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Ankete verilen yanıtlara bakıldığında gelirle düzeyiyle başarıya etki ettiği düşünülen durumlarla ilgili anlamlı farklılıklar bulunamamıştır. Bu durumda yapılan çalışmada ortaya çıkan bu sonucun Şebnem Yücedağ'ın yaptığı çalışmayla örtüştüğü söylenebilir.

Öğrencilerin gelir düzeylerine göre verilen yanıtlara bakıldığında okul faktörüyle ilgili 10,11,12 ve 13. sorulara öğrenciler katılmıyorum yanıtını vermişlerdir. Öğrenciler gelir düzeylerine göre sınıf mevcudunun kalabalık olmasını, sınıfın fiziksel koşullarının uygun olmamasını, kültür derslerinin yetersiz olduğunu ve bu derslerin üniversite sınavında başarılı olmak için yeterli olmadığını ortak görüş olarak söylemişlerdir.

Diğer sorulara verilen yanıtlara bakıldığında öğrencilerin katılıyorum düzeyinde yanıtlar verdikleri görülmüştür.

Tablo 22. Öğretmen Faktörünün Başarıya Etkilerine İlişkin Görüşlerin Ailenin Gelir Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu

SORU	GELİR DÜZEYİ	KATILIMCI SAYISI	KESİNLİKLE KATILMIYORUM(1)		KATILMIYORUM (2)		KARARSIZIM (3)		KATILIYORUM (4)		KESİNLİKLE KATILIYORUM (5)		KATILMA DERECESESİ
			KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	
5.Öğretmenlerimin derste bilgileri anlaşılır biçimde aktarması başarımları artırır	380 ve altı	12	0	0,0	0	0,0	0	0,0	3	25,0	9	75,0	5
	381-760	27	0	0,0	0	0,0	0	0,0	3	11,1	24	88,9	5
	761-1000	50	0	0,0	0	0,0	0	0,0	5	10,0	45	90,0	5
	1001 ve üst	61	0	0,0	0	0,0	0	0,0	11	18,0	50	82,0	5
	TOPLAM	150	0	0,0	0	0,0	0	0,0	22	14,7	128	85,3	
6.Öğretmenlerimin bana karşı olumlu yaklaşımları başarımları artırır	380 ve altı	12	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	8,3	11	91,7	5
	381-760	27	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	3,7	26	96,3	5
	761-1000	50	0	0,0	0	0,0	0	0,0	7	14,0	43	86,0	5
	1001 ve üst	61	0	0,0	0	0,0	0	0,0	12	19,7	49	80,3	5
	TOPLAM	150	0	0,0	0	0,0	0	0,0	21	14,0	129	86,0	

Öğretmen faktörünü oluşturan sorulara verilen yanıtlara bakıldığında gelir düzeyine göre anlamlı farklılıklar olmadığı öğrencilerin kesinlikle katılıyorum düzeyinde yanıtlar verdikleri görülmüştür.

Tablo 23. Aile Faktörünün Başarıya Etkilerine İlişkin Görüşlerin Ailenin Gelir Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu

SORU	GELİR DÜZEYİ	KATILIMCI SAYISI	KESİNLİKLE KATILMIYORUM(1)		KATILMIYORUM (2)		KARARSIZIM (3)		KATILIYORUM (4)		KESİNLİKLE KATILIYORUM (5)		KATILMA DERECESESİ
			KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	
19.Annemin eğitim	380 ve altı	12	0	0,0	0	0,0	2	16,7	4	33,3	6	50,0	4

düzeyinin yüksek olması başarımlı arttırır	381-760	26	0	0,0	1	3,7	4	14,8	16	59,3	6	22,2	4
	761-1000	50	0	0,0	1	2,0	4	8,0	19	38,0	26	52,0	4
	1001 ve üst	60	0	0,0	2	3,3	6	9,8	28	45,9	25	41,0	4
	TOPLAM	148	0	0,0	4	2,7	16	10,7	67	44,7	61	40,7	
SORU	GELİR DÜZEYİ	KATILIMCI SAYISI	KESİNLİKLE KATILMIYORUM (1)		KATILMIYORUM (2)		KARARSIZIM (3)		KATILIYORUM (4)		KESİNLİKLE KATILIYORUM (5)		KATILMA DERECESESİ
			KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	
20 Babamın eğitim düzeyinin yüksek olması başarımlı arttırır	380 ve altı	12	0	0,0	0	0,0	1	8,3	6	50,0	5	41,7	4
	381-760	26	0	0,0	0	0,0	2	7,4	10	37,0	15	55,6	4
	761-1000	49	0	0,0	0	0,0	5	10,0	18	36,0	27	54,0	4
	1001 ve üst	58	0	0,0	0	0,0	9	14,8	34	55,7	18	29,5	4
	TOPLAM	145	0	0,0	0	0,0	17	11,3	68	45,3	60	40,0	
21. Annemin ve babamın benimle ve derslerimle ilgilenmesi başarımlı arttırır	380 ve altı	12	0	0,0	0	0,0	1	8,3	6	50,0	5	41,7	4
	381-760	26	0	0,0	0	0,0	6	22,2	17	63,0	4	14,8	4
	761-1000	50	0	0,0	0	0,0	5	10,0	10	20,0	35	70,0	5
	1001 ve üst	61	0	0,0	0	0,0	7	11,5	34	55,7	20	32,8	4
	TOPLAM	149	0	0,0	0	0,0	19	12,7	67	44,7	63	42,0	
22 Ailemin kalabalık olması başarımlı olumsuz yönde etkilemez	380 ve altı	12	1	8,3	2	16,7	3	25,0	4	33,3	2	16,7	3
	381-760	26	1	3,7	2	7,4	5	18,5	7	25,9	12	44,4	4
	761-1000	50	4	8,0	9	18,0	10	20,0	11	22,0	16	32,0	4
	1001 ve üst	60	5	8,2	20	32,8	15	24,6	19	31,1	2	3,3	3
	TOPLAM	148	11	7,3	33	22,0	33	22,0	41	27,3	30	20,0	
23. Aile içinde alınan kararlarda söz sahibi olmak başarımlı arttırır.	380 ve altı	12	0	0,0	1	8,3	3	25,0	3	25,0	5	41,7	4
	381-760	27	0	0,0	1	3,7	3	11,1	8	29,6	15	55,6	4
	761-1000	50	0	0,0	1	2,0	4	8,0	20	40,0	25	50,0	4
	1001 ve üst	60	0	0,0	2	3,3	5	8,2	29	47,5	25	41,0	4
	TOPLAM	149	0	0,0	5	3,3	15	10,0	60	40,0	69	46,0	
24 Ailemin ekonomik düzeyinin yeterli olması başarımlı olumlu yönde etkiler	380 ve altı	12	0	0,0	0	0,0	1	8,3	4	33,3	7	58,3	5
	381-760	27	0	0,0	0	0,0	3	11,1	11	40,7	13	48,1	4
	761-1000	50	0	0,0	0	0,0	10	20,0	14	28,0	26	52,0	4
	1001 ve üst	61	0	0,0	0	0,0	12	19,7	23	37,7	26	42,6	4
	TOPLAM	150	0	0,0	0	0,0	26	17,3	52	34,7	72	48,0	

Aile faktörünü oluşturan sorulara verilen yanıtlara bakıldığında gelir düzeyine göre anlamlı farklılıklar olmadığı öğrencilerin kesinlikle katılıyorum düzeyinde yanıtlar verdikleri görülmüştür.

Tablo 24. Kişisel Özellikler ve Arkadaşlık İlişkileri Faktörünün Başarıya Etkilerine İlişkin Görüşlerin Ailenin Gelir Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu

SORU	GELİR DÜZEYİ	KATILIMCI SAYISI	KESİNLİKLE KATILMIYORUM (1)		KATILMIYORUM (2)		KARARSIZIM (3)		KATILYORUM (4)		KESİNLİKLE KATILYORUM (5)		KATILMA DERECEİ
			KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	
25.Bölümümün gelecekle ilgili beklentilerimi gerçekleştirebileceğime inanıyorum	380 ve altı	12	0	0,0	2	16,7	2	16,7	5	41,7	3	25,0	4
	381-760	27	0	0,0	3	11,1	4	14,8	13	48,1	7	25,9	4
	761-1000	48	1	2,0	5	10,0	4	8,0	18	36,0	21	42,0	4
	1001 ve üst	60	1	1,6	5	8,2	6	9,8	22	36,1	27	44,3	4
	TOPLAM	147	2	1,3	15	10,0	16	10,7	58	38,7	56	37,3	
26.Okuduğum bölümle ilgili farklı yayınları takip etmek (kitap,dergi,internet vs) mesleki gelişimime katkıda bulunuyor	380 ve altı	12	0	0,0	0	0,0	1	8,3	5	41,7	6	50,0	4
	381-760	24	0	0,0	0	0,0	2	7,4	5	18,5	20	74,1	5
	761-1000	48	0	0,0	0	0,0	2	4,0	16	32,0	32	64,0	5
	1001 ve üst	61	0	0,0	1	1,6	4	6,6	32	52,5	24	39,3	4
	TOPLAM	145	0	0,0	1	0,7	9	6,0	58	38,7	77	51,3	
27.Üniversite sınav sistemi mesleğimle ilgili beklentilerimi olumsuz etkilemez	380 ve altı	12	2	16,7	5	41,7	2	16,7	3	25,0	0	0,0	2
	381-760	27	4	14,8	19	70,4	1	3,7	3	11,1	0	0,0	2
	761-1000	50	7	14,0	19	38,0	13	26,0	11	22,0	0	0,0	3
	1001 ve üst	61	6	9,8	32	52,5	11	18,0	12	19,7	0	0,0	2
	TOPLAM	150	19	12,7	75	50,0	27	18,0	29	19,3	0	0,0	
28.Yazılılarda heyecanlanmam ve endişe duymam başarıımı olumsuz yönde etkilemez	380 ve altı	12	6	50,0	4	33,3	2	16,7	0	0,0	0	0,0	2
	381-760	27	11	40,7	14	51,9	2	7,4	0	0,0	0	0,0	2
	761-1000	50	19	38,0	17	34,0	13	26,0	0	0,0	0	0,0	2
	1001 ve üst	61	29	47,5	33	54,1	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2
	TOPLAM	150	65	43,3	68	45,3	17	11,3	0	0,0	0	0,0	
29.Derslerime planlı olarak çalışmak başarıımı artırır	380 ve altı	12	0	0,0	0	0,0	0	0,0	6	50,0	6	50,0	5
	381-760	27	0	0,0	0	0,0	1	3,7	20	74,1	6	22,2	4
	761-1000	50	0	0,0	0	0,0	3	6,0	34	68,0	17	34,0	5
	1001 ve üst	61	0	0,0	0	0,0	5	8,2	24	39,3	32	52,5	4
	TOPLAM	150	0	0,0	0	0,0	9	6,0	74	49,3	67	44,7	
30.Sosyal ve kültürel etkinliklere katılmak başarıımı artırır	380 ve altı	12	0	0,0	0	0,0	2	16,7	2	16,7	8	66,7	5
	381-760	27	0	0,0	0	0,0	2	7,4	10	37,0	5	18,5	3
	761-1000	50	0	0,0	0	0,0	5	10,0	21	42,0	24	48,0	4
	1001 ve üst	61	0	0,0	0	0,0	9	14,8	25	41,0	27	44,3	4
	TOPLAM	150	0	0,0	0	0,0	18	12,0	68	45,3	64	42,7	
31.Arkadaşlarımla iyi diyaloglar kurmam başarıımı artırır.	380 ve altı	12	0	0,0	0	0,0	1	8,3	2	16,7	9	75,0	5
	381-760	27	0	0,0	0	0,0	1	3,7	10	37,0	16	59,3	5
	761-1000	50	0	0,0	0	0,0	0	0,0	25	50,0	25	50,0	5
	1001 ve üst	61	0	0,0	0	0,0	3	4,9	40	65,6	18	29,5	4
	TOPLAM	150	0	0,0	0	0,0	5	3,3	77	51,3	68	45,3	

“Yazılılarda heyecanlanmam ve endişe duymam başarıımı olumsuz yönde etkilemez”ve “Üniversite sınav sistemi mesleğimle ilgili beklentilerimi olumsuz etkilemez” sorularına verilen yanıtlara bakıldığında öğrencilerin bu sorulara genel olarak katılmıyorum yanıtını verdikleri görülmüştür. Bu durumda öğrencilerin yazılılarda heyecanlanmalarının

başarılarını olumsuz etkilediğini , Üniversite sınav sisteminin de meslekleriyle ilgili beklentilerini olumsuz etkilediğini söyleyebiliriz.

Gelir düzeyiyle ilgili olarak diğer sorulara bakıldığında genel olarak katılıyorum düzeyinde yanıtlar verdikleri görülmüştür.

6.7. Kardeş Sayısı Değişkeninin Başarıya Etki Ettiği Düşünülen Faktörlere Göre İncelenmesi

Bu bölümde Kardeş Sayısı değişkeninin başarıya etkisinin öğrencilerin başarılarına etki ettiği düşünülen faktörlere bağlı olarak farklılaşma durumu incelenmiştir.

Tablo 25. Okul Faktörünün Başarıya Etkilerine İlişkin Görüşlerin Öğrencinin Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu

SORU	KARDEŞ SAYISI	KATILIMCI SAYISI	KESİNLİKLE KATILMIYORUM (1)		KATILMIYORUM (2)		KARARSIZIM (3)		KATILYORUM (4)		KESİNLİKLE KATILYORUM (5)		KATILMA DERECE
			KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	
1.Okuduğum bölümü isteyerek seçtim bu da başarıyı artırıyor	Yok	15	2	13,3	3	20,0	2	13,3	4	26,7	4	26,7	3
	2	38	5	13,2	4	10,5	3	7,9	8	21,1	18	47,4	4
	3	54	7	13,0	8	14,8	5	9,3	19	35,2	15	27,8	4
	4	36	4	11,1	4	11,1	4	11,1	8	22,2	16	44,4	4
	5 +	7	1	14,3	2	28,6	0	0,0	1	14,3	2	28,6	3
	T	150	19	12,7	21	14,0	14	9,3	40	26,7	56	37,3	
2.Okuduğum bölümü isteyerek seçmedim bu da başarıyı olumsuz etkiliyor	Yok	15	4	26,7	4	26,7	2	13,3	3	20,0	2	13,3	3
	2	38	18	47,4	8	21,1	3	7,9	4	10,5	5	13,2	2
	3	54	17	31,5	19	35,2	5	9,3	8	14,8	7	13,0	3
	4	36	16	44,4	8	22,2	4	11,1	4	11,1	4	11,1	2
	5 +	7	2	28,6	1	14,3	0	0,0	2	28,6	1	14,3	2
	T	150	57	38,0	40	26,7	13	8,7	22	14,7	18	12,0	
3.Okulumun bulunduğu çevresel koşullar başarıyı olumlu yönde etkiliyor	Yok	15	0	0,0	3	20,0	6	40,0	4	26,7	2	13,3	3
	2	38	2	5,3	9	23,7	12	31,6	13	34,2	2	5,3	3
	3	54	4	7,4	18	33,3	24	44,4	2	3,7	6	11,1	3
	4	36	1	2,8	7	19,4	10	27,8	17	47,2	1	2,8	3
	5 +	7	0	0,0	1	14,3	3	42,9	2	28,6	1	14,3	3
	T	150	7	4,7	38	25,3	55	36,7	38	25,3	12	8,0	

SORU	KARDEŞ SAYISI	KATILIMCI SAYISI	KESİNLİKLE KATILMIYORUM(1)		KATILMIYORUM (2)		KARARSIZIM (3)		KATILYORUM (4)		KESİNLİKLE KATILYORUM (5)		KATILMA DERECE
			KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	
4.Okul idaresinin olumlu yaklaşımı başarıyı artırır.	Yok	15	0	0,0	0	0,0	0	0,0	9	60,0	6	40,0	4
	2	38	0	0,0	0	0,0	0	0,0	22	57,9	16	42,1	4
	3	54	0	0,0	0	0,0	0	0,0	35	64,8	19	35,2	4
	4	36	0	0,0	0	0,0	0	0,0	20	55,6	16	44,4	4
	5 +	7	0	0,0	0	0,0	0	0,0	5	71,4	2	28,6	4
	T	150	0	0,0	0	0,0	0	0,0	91	60,7	59	39,3	
7 Okul atölyelerindeki araç gerecin yeterli olması öğrenci başarısını artırır.	Yok	15	0	0,0	0	0,0	2	13,3	10	66,7	3	20,0	4
	2	38	0	0,0	0	0,0	4	10,5	17	44,7	17	44,7	4
	3	54	0	0,0	0	0,0	8	14,8	30	55,6	16	29,6	4
	4	36	0	0,0	0	0,0	3	8,3	12	33,3	21	58,3	5
	5 +	7	0	0,0	0	0,0	0	0,0	5	71,4	2	28,6	4
	T	150	0	0,0	0	0,0	17	11,3	74	49,3	59	39,3	
8.İşletmede beceri eğitimi bölümüne ilgimi artırarak derslerime olumlu katkıda bulunuyor	Yok	15	3	20,0	2	13,3	1	6,7	6	40,0	3	20,0	3
	2	38	7	18,4	4	10,5	4	10,5	13	34,2	10	26,3	3
	3	54	10	18,5	7	13,0	8	14,8	21	38,9	8	14,8	3
	4	36	2	5,6	4	11,1	4	11,1	9	25,0	17	47,2	4
	5 +	7	1	14,3	0	0,0	0	0,0	4	57,1	2	28,6	4
	T	150	23	15,3	17	11,3	17	11,3	53	35,3	40	26,7	
9.Sınıfın başarı ortalamasının yüksek olması beni de motive ederek başarıyı artırır.	Yok	15	0	0,0	1	6,7	2	13,3	3	20,0	9	60,0	4
	2	38	0	0,0	2	5,3	3	7,9	17	44,7	16	42,1	4
	3	54	0	0,0	5	9,3	7	13,0	16	29,6	26	48,1	4
	4	36	0	0,0	1	2,8	2	5,6	21	58,3	12	33,3	4
	5 +	7	0	0,0	0	0,0	1	14,3	2	28,6	4	57,1	4
	T	150	0	0,0	9	6,0	15	10,0	56	37,3	70	46,7	
10.Sınıf mevcudunun kalabalık olması başarıyı azaltmaz	Yok	15	7	46,7	5	33,3	3	20,0	0	0,0	0	0,0	2
	2	38	8	21,1	16	42,1	4	10,5	0	0,0	0	0,0	1
	3	54	23	42,6	23	42,6	6	11,1	2	3,7	0	0,0	2
	4	36	12	33,3	20	55,6	4	11,1	0	0,0	0	0,0	2
	5 +	7	4	57,1	2	28,6	1	14,3	0	0,0	0	0,0	2
	T	150	64	42,7	66	44,0	18	12,0	2	1,3	0	0,0	
11.Sınıfın fiziksel koşullarının uygun olmaması (ısınma gibi) başarıyı olumsuz yönde etkilemez	Yok	15	10	66,7	4	26,7	1	6,7	0	0,0	0	0,0	1
	2	38	21	55,3	15	39,5	2	5,3	0	0,0	0	0,0	2
	3	54	35	64,8	15	27,8	4	7,4	0	0,0	0	0,0	1
	4	36	16	44,4	18	50,0	2	5,6	0	0,0	0	0,0	2
	5 +	7	5	71,4	2	28,6	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1
	T	150	87	58,0	54	36,0	9	6,0	0	0,0	0	0,0	
12.Meslek liselerindeki kültür derslerinin saatleri konuların anlaşılması için yeterlidir	Yok	15	8	53,3	2	13,3	2	13,3	3	20,0	0	0,0	2
	2	38	11	28,9	8	21,1	4	10,5	15	39,5	0	0,0	3
	3	54	18	33,3	20	37,0	7	13,0	9	16,7	0	0,0	2
	4	36	9	25,0	11	30,6	2	5,6	14	38,9	0	0,0	3
	5 +	7	2	28,6	2	28,6	1	14,3	2	28,6	0	0,0	2
	T	150	48	32,0	43	28,7	16	10,7	43	28,7	0	0,0	
13.Meslek liselerinde verilen kültür dersleri üniversite sınavında başarılı olmak için yeterlidir.	Yok	15	3	20,0	8	53,3	2	13,3	2	13,3	0	0,0	2
	2	38	8	21,1	16	42,1	9	23,7	5	13,2	0	0,0	2
	3	54	13	24,1	30	55,6	6	11,1	5	9,3	0	0,0	2
	4	36	5	13,9	20	55,6	5	13,9	6	16,7	0	0,0	2
	5 +	7	3	42,9	3	42,9	1	14,3	0	0,0	0	0,0	2
	T	150	32	21,3	77	51,3	23	15,3	18	12,0	0	0,0	2

SORU	KARDEŞ SAYISI	KATILIMCI SAYISI	KESİNLİKLE KATILMIYORUM(1)		KATILMIYORUM (2)		KARARSIZIM (3)		KATILYORUM (4)		KESİNLİKLE KATILYORUM (5)		KATILMA DERECE
			KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	
14.Mesleki derslerin teorik bölümleri konunun anlaşılması için yeterlidir	Yok	15	0	0,0	0	0,0	0	0,0	6	40,0	9	60,0	5
	2	38	0	0,0	0	0,0	2	5,3	15	39,5	21	55,3	5
	3	54	0	0,0	0	0,0	6	11,1	18	33,3	30	55,6	4
	4	36	0	0,0	0	0,0	2	5,6	19	52,8	15	41,7	4
	5 +	7	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	28,6	5	71,4	5
	T	150	0	0,0	0	0,0	10	6,7	60	40,0	80	53,3	
15.Atölye derslerinin saatleri konunun kavranması ve uygulanması için yeterlidir	Yok	15	0	0,0	0	0,0	0	0,0	10	66,7	5	33,3	4
	2	38	0	0,0	4	10,5	5	13,2	15	39,5	14	36,8	4
	3	54	0	0,0	8	14,8	10	18,5	25	46,3	11	20,4	4
	4	36	0	0,0	4	11,1	3	8,3	12	33,3	17	47,2	4
	5 +	7	0	0,0	0	0,0	0	0,0	5	71,4	2	28,6	4
	T	150	0	0,0	16	10,7	18	12,0	67	44,7	49	32,7	
16.Fen ve matematik gibi derslerin günün ilk saatlerinde yapılması başarıyı artırır	Yok	15	0	0,0	0	0,0	3	20,0	5	33,3	7	46,7	4
	2	38	0	0,0	0	0,0	4	10,5	15	39,5	19	50,0	4
	3	54	0	0,0	0	0,0	7	13,0	28	51,9	19	35,2	4
	4	35	0	0,0	0	0,0	3	8,3	16	44,4	17	47,2	4
	5 +	7	0	0,0	0	0,0	0	0,0	4	57,1	3	42,9	4
	T	149	0	0,0	0	0,0	17	11,3	68	45,3	64	42,7	4
17.Sınıf mevcudunun az olması öğretmenlerin benimle daha çok ilgilenmesine olanak sağlayarak başarıyı artırır.	Yok	15	0	0,0	0	0,0	1	6,7	6	40,0	8	53,3	4
	2	38	0	0,0	1	2,6	3	7,9	10	26,3	24	63,2	5
	3	54	0	0,0	3	5,6	7	13,0	24	44,4	20	37,0	4
	4	35	0	0,0	1	2,8	2	5,6	12	33,3	21	58,3	4
	5 +	7	0	0,0	0	0,0	0	0,0	3	42,9	4	57,1	5
	T	149	0	0,0	5	3,3	13	8,7	55	36,7	76	50,7	
18.İşletmede beceri eğitimine ayrılan süre mesleki gelişim açısından yeterlidir	Yok	15	0	0,0	0	0,0	2	13,3	6	40,0	7	46,7	4
	2	38	0	0,0	2	5,3	3	7,9	20	52,6	13	34,2	4
	3	54	0	0,0	4	7,4	8	14,8	12	22,2	30	55,6	4
	4	36	0	0,0	1	2,8	4	11,1	23	63,9	8	22,2	4
	5 +	7	0	0,0	0	0,0	1	14,3	4	57,1	2	28,6	4
	T	150	0	0,0	7	4,7	18	12,0	65	43,3	60	40,0	

10,11,12 ve 13. sorulara verilen yanıtlara bakıldığında öğrencilerin katılmıyorum düzeyinde yanıtlar verdikleri görülmektedir. Bu durum da öğrencilerin kardeş sayılarına göre farklılaşmadan bu konularda sorunlar yaşadıkları söylenebilir.

2.ve 3. sorulara verilen yanıtlara bakıldığında öğrencilerin kararsızım ve katılmıyorum şeklinde yanıtlar verdikleri görülmüştür. Öğrencilerin verdikleri yanıtlar arasında anlamlı farklılıklar görülmemektedir.

Diğer sorulara verilen yanıtlara bakıldığında öğrencilerin katılıyorum düzeyinde yanıtlar verdikleri görülmektedir.

Tablo 26. Öğretmen Faktörünün Başarıya Etkilerine İlişkin Görüşlerin Öğrencinin Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu

SORU	KARDEŞ SAYISI	KATILIMCI SAYISI	KESİNLİKLE KATILMIYORUM(1)		KATILMIYORUM (2)		KARARSIZIM (3)		KATILIYORUM (4)		KESİNLİKLE KATILIYORUM (5)		KATILMA DERECEŚİ
			KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	
5 Öğretmenlerimin derste bilgileri anlaşılır biçimde aktarması başarıımı artırır	Yok	15	0	0,0	0	0,0	0	0,0	3	20,0	12	80,0	5
	2	38	0	0,0	0	0,0	0	0,0	5	13,2	33	86,8	5
	3	54	0	0,0	0	0,0	0	0,0	12	22,2	42	77,8	5
	4	36	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	5,6	34	94,4	5
	5 +	7	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	7	100	5
	T	150	0	0,0	0	0,0	0	0,0	22	14,7	128	85,3	
6.Öğretmenlerimin bana karşı olumlu yaklaşımları başarıımı artırır	Yok	15	0	0,0	0	0,0	0	0,0	3	20,0	12	80,0	5
	2	38	0	0,0	0	0,0	0	0,0	4	10,5	34	89,5	5
	3	54	0	0,0	0	0,0	0	0,0	10	18,5	44	81,5	5
	4	36	0	0,0	0	0,0	0	0,0	3	8,3	33	91,7	5
	5 +	7	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	14,3	6	85,7	5
	T	150	0	0,0	0	0,0	0	0,0	21	14,0	129	86,0	

Öğretmen faktörünü oluşturan sorulara verilen yanıtlara bakıldığında kardeş sayısına göre anlamlı farklılıklar olmadığı öğrencilerin kesinlikle katılıyorum düzeyinde yanıtlar verdikleri görülmüştür.

Tablo 27. Aile Faktörünün Başarıya Etkilerine İlişkin Görüşlerin Öğrencinin Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu

SORU	KARDEŞ SAYISI	KARDEŞ SAYISI KATILMCT SAYISI	KESİNLİKLE KATILMIYORUM(1)		KATILMIYORUM (2)		KARARSIZIM (3)		KATILIYORUM (4)		KESİNLİKLE KATILIYORUM (5)		KATILMA DERECESESİ
			KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	
19. Annemin eğitimi düzeyinin yüksek olmasının başarıyı artırır	Yok	15	0	0,0	0	0,0	2	13,3	8	53,3	5	33,3	4
	2	38	0	0,0	1	2,6	4	10,5	16	42,1	17	44,7	4
	3	53	0	0,0	2	3,7	6	11,1	25	46,3	21	38,9	4
	4	35	0	0,0	1	2,8	3	8,3	14	38,9	18	50,0	4
	5 +	7	0	0,0	0	0,0	1	14,3	4	57,1	2	28,6	4
	T	148	0	0,0	4	2,7	16	10,7	67	44,7	61	40,7	

SORU	KARDEŞ SAYISI	KARDEŞ SAYISI KATILMAYICI	KESİNLİKLE KATILMIYORUM (1)		KATILMIYORUM (2)		KARARSIZIM (3)		KATILIYORUM (4)		KESİNLİKLE KATILIYORUM (5)		KATILMA DERECE
			KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	
20.Babamın eğitim düzeyinin yüksek olması başarıyı artırır	Yok	15	0	0,0	0	0,0	1	6,7	2	13,3	12	80,0	5
	2	37	0	0,0	0	0,0	4	10,5	18	47,4	16	42,1	4
	3	54	0	0,0	0	0,0	8	14,8	30	55,6	16	29,6	4
	4	34	0	0,0	0	0,0	4	11,1	15	41,7	17	47,2	4
	5 +	7	0	0,0	0	0,0	0	0,0	3	42,9	4	57,1	5
	T	145	0	0,0	0	0,0	17	11,3	68	45,3	60	40,0	
21.Annemin ve babamın benimle ve derslerimle ilgilenmesi başarıyı artırır	Yok	15	0	0,0	0	0,0	2	13,3	6	40,0	7	46,7	4
	2	38	0	0,0	0	0,0	5	13,2	16	42,1	17	44,7	4
	3	54	0	0,0	0	0,0	8	14,8	23	42,6	23	42,6	4
	4	35	0	0,0	0	0,0	3	8,3	19	52,8	14	38,9	4
	5 +	7	0	0,0	0	0,0	1	14,3	3	42,9	3	42,9	4
	T	149	0	0,0	0	0,0	19	12,7	67	44,7	63	42,0	
22.Ailemin kalabalık olması başarıyı olumsuz yönde etkilemez	Yok	15	0	0,0	1	6,7	4	26,7	6	40,0	4	26,7	4
	2	38	0	0,0	3	7,9	5	13,2	21	55,3	9	23,7	4
	3	52	0	0,0	7	13,0	18	33,3	11	20,4	18	33,3	4
	4	36	5	13,9	21	58,3	5	13,9	3	8,3	2	5,6	2
	5 +	7	6	85,7	1	14,3	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1
	T	148	11	7,3	33	22,0	33	22,0	41	27,3	30	20,0	
23.Aile içinde alınan kararlarda söz sahibi olmak başarıyı artırır.	Yok	15	0	0,0	0	0,0	1	6,7	6	40,0	8	53,3	4
	2	37	0	0,0	2	5,3	4	10,5	15	39,5	17	44,7	4
	3	54	0	0,0	3	5,6	6	11,1	24	44,4	21	38,9	4
	4	36	0	0,0	0	0,0	3	8,3	12	33,3	21	58,3	5
	5 +	7	0	0,0	0	0,0	1	14,3	3	42,9	3	42,9	4
	T	149	0	0,0	5	3,3	15	10,0	60	40,0	69	46,0	
24.Ailemin ekonomik düzeyinin yeterli olması başarıyı olumlu yönde etkiler	Yok	15	0	0,0	0	0,0	2	13,3	4	26,7	9	60,0	4
	2	38	0	0,0	0	0,0	7	18,4	8	21,1	23	60,5	4
	3	54	0	0,0	0	0,0	13	24,1	26	48,1	15	27,8	4
	4	36	0	0,0	0	0,0	4	11,1	10	27,8	22	61,1	5
	5 +	7	0	0,0	0	0,0	0	0,0	4	57,1	3	42,9	4
	T	150	0	0,0	0	0,0	26	17,3	52	34,7	72	48,0	

“Ailemin kalabalık olması başarıyı olumsuz yönde etkilemez” sorusuna verilen yanıtlara bakıldığında kardeş sayısı çok olan öğrencilerin katılmıyorum ve kesinlikle katılmıyorum yanıtını verdikleri gözlenmiştir. Bu durumda kardeş sayısı çok olan öğrencilerin bu durumun başarılarına olumsuz etkide bulunduğunu düşündüklerini söyleyebiliriz.

Diğer sorulara bakıldığında verilen yanıtlar arasında anlamlı farklılıklar olmadığı ve öğrencilerin katılıyorum düzeyinde yanıtlar verdikleri gözlenmiştir.

Tablo 28. Kişisel Özellikler ve Arkadaşlık İlişkileri Faktörünün Başarıya Etkilerine İlişkin Görüşlerin Öğrencinin Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu

SORU	KARDEŞ SAYISI	KATILIMCI SAYISI	KESİNLİKLE KATILMIYORUM(1)		KATILMIYORUM (2)		KARARSIZIM (3)		KATILIYORUM (4)		KESİNLİKLE KATILIYORUM (5)		KATILMA DERECEİ
			KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	KS	KY %	
25.Bölümümün gelecekle ilgili beklentilerimi gerçekleştirebileceğine inanıyorum	Yok	15	0	0,0	1	6,7	1	6,7	6	40,0	7	46,7	4
	2	38	0	0,0	4	10,5	4	10,5	16	42,1	14	36,8	4
	3	53	2	3,7	8	14,8	8	14,8	22	40,7	14	25,9	4
	4	34	0	0,0	2	5,6	3	8,3	10	27,8	21	58,3	4
	5 +	7	0	0,0	0	0,0	0	0,0	4	57,1	3	42,9	4
	T	147	2	1,3	15	10,0	16	10,7	58	38,7	56	37,3	
26.Okuduğum bölümle ilgili farklı yayınları takip etmek (kitap,dergi,internet vs) mesleki gelişimime katkıda bulunuyor	Yok	15	0	0,0	0	0,0	1	6,7	6	40,0	8	53,3	4
	2	38	0	0,0	0	0,0	2	5,3	16	42,1	20	52,6	4
	3	52	0	0,0	1	1,9	4	7,4	21	38,9	28	51,9	4
	4	33	0	0,0	0	0,0	2	5,6	13	36,1	21	58,3	5
	5 +	7	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	28,6	5	71,4	5
	T	145	0	0,0	1	0,7	9	6,0	58	38,7	77	51,3	
27.Üniversite sınav sistemi mesleğimle ilgili beklentilerimi olumsuz etkilemez	Yok	15	2	13,3	8	53,3	2	13,3	3	20,0	0	0,0	2
	2	38	5	13,2	18	47,4	7	18,4	8	21,1	0	0,0	2
	3	54	7	13,0	32	59,3	12	22,2	3	5,6	0	0,0	2
	4	36	4	11,1	12	33,3	5	13,9	15	41,7	0	0,0	3
	5 +	7	1	14,3	5	71,4	1	14,3	0	0,0	0	0,0	2
	T	150	19	12,7	75	50,0	27	18,0	29	19,3	0	0,0	
28.Yazılılarda heyecanlanmam ve endişe duymam başarıma olumsuz yönde etkilemez	Yok	15	5	33,3	8	53,3	2	13,3	0	0,0	0	0,0	2
	2	38	20	52,6	14	36,8	4	10,5	0	0,0	0	0,0	2
	3	54	23	42,6	24	44,4	7	13,0	0	0,0	0	0,0	2
	4	36	15	41,7	18	50,0	3	8,3	0	0,0	0	0,0	2
	5 +	7	2	28,6	4	57,1	1	14,3	0	0,0	0	0,0	2
	T	150	65	43,3	68	45,3	17	11,3	0	0,0	0	0,0	
29.Derslerime planlı olarak çalışmak başarıma artırır	Yok	15	0	0,0	0	0,0	0	0,0	9	60,0	6	40,0	4
	2	38	0	0,0	0	0,0	3	7,9	18	47,4	17	44,7	4
	3	54	0	0,0	0	0,0	5	9,3	32	59,3	17	31,5	4
	4	36	0	0,0	0	0,0	1	2,8	10	27,8	25	69,4	5
	5 +	7	0	0,0	0	0,0	0	0,0	5	71,4	2	28,6	4
	T	150	0	0,0	0	0,0	9	6,0	74	49,3	67	44,7	
30.Sosyal ve kültürel etkinliklere katılmak başarıma artırır	Yok	15	0	0,0	0	0,0	1	6,7	9	60,0	5	33,3	4
	2	38	0	0,0	0	0,0	3	7,9	18	47,4	17	44,7	4
	3	54	0	0,0	0	0,0	7	13,0	23	42,6	24	44,4	4
	4	36	0	0,0	0	0,0	3	8,3	14	38,9	19	52,8	4
	5 +	7	0	0,0	0	0,0	1	14,3	4	57,1	2	28,6	4
	T	150	0	0,0	0	0,0	18	12,0	68	45,3	64	42,7	
31.Arkadaşlarımla iyi diyaloglar kurmam başarıma artırır.	Yok	15	0	0,0	0	0,0	0	0,0	9	60,0	6	40,0	4
	2	38	0	0,0	0	0,0	1	2,6	19	50,0	18	47,4	4
	3	54	0	0,0	0	0,0	3	5,6	28	51,9	23	42,6	4
	4	36	0	0,0	0	0,0	1	2,8	16	44,4	19	52,8	5
	5 +	7	0	0,0	0	0,0	0	0,0	5	71,4	2	28,6	4
	T	150	0	0,0	0	0,0	5	3,3	77	51,3	68	45,3	4

27 ve 28. sorulara verilen yanıtlara bakıldığında öğrencilerin katılmıyorum yanıtını verdikleri görülmüştür. Diğer alanlarda da aynı sonuç ortaya çıkmıştır. Buna göre öğrencilerin kardeş sayılarına göre de verilen yanıtların değişmediğini söyleyebiliriz.

Kardeş sayısının kişisel özellikler ve arkadaşlık ilişkileri faktörüyle ilgili verdikleri yanıtlar arasında anlamlı farklılıklar bulunmamaktadır öğrenciler katılıyorum düzeyinde yanıtlar vermişlerdir.

SONUÇ

Araştırmanın bulgularına dayalı olarak aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır

Ankete katılan kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla meslek derslerinin teorik kısımlarının öğrenme ve başarı için yeterli olduğunu söylemişlerdir. Dolayısıyla erkek öğrencilerin kız öğrencilere oranla teorik konulara daha fazla ağırlık verilmesini istediklerini söyleyebiliriz.

Öğrenciler sınıf mevcudunun kalabalık olmasını, sınıfın fiziksel koşullarının uygun olmamasını, kültür derslerinin saatlerinin yetersiz olmasını ve verilen kültür derslerinin üniversite sınavında başarılı olmak için yeterli olmamasının başarılarını olumsuz etkilediğini söylemişlerdir.

İşletmede beceri eğitiminin öğrencilere olumlu katkıda bulunduğu ve başarılarını olumlu etkilediği sonucu ortaya çıkmıştır. Sayısal derslerin günün ilk saatlerinde yapılmasının başarıyı arttıracak sonucu ortaya çıkmıştır. Öğrenciler atölye derslerinin mesleki konuların anlaşılması için önemli olduğunu ve başarıyı artırıcı bir unsur olduğunu söylemişlerdir.

Kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla sınıfın başarı ortalamasının kendi başarılarını arttırmak yönünde çok önemli bir unsur olarak görmedikleri sonucu ortaya çıkmıştır. Öğretmen yaklaşımlarının olumlu olması ve öğretmenlerin derste bilgileri anlaşılır biçimde aktarması öğrenci başarısını etkileyen bir unsurdur.

Annenin eğitim durumuyla öğrencilerin sorulara verdikleri yanıtlarda anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Bu durum annelerin eğitim durumlarının öğrenci başarısında çok büyük farklılıklar oluşturacak kadar etkili olmadığını düşündürmektedir.

Öğrencilerin okudukları bölümleri isteyerek seçmiş olmalarının O.Ö.B.P nı dolayısıyla okul başarılarını olumlu etkilediği sonucu ortaya çıkmıştır. Öğrenciler genel olarak anne ve babalarının eğitim düzeyinin yüksek olmasının anne ve babalarının dersleriyle ilgilenmelerinin, aile içinde alınan kararlarda söz sahibi olmalarının, ailenin ekonomik düzeyinin yeterli olmasının başarıyı olumlu etkilediğini söylemişlerdir. Sosyal

ve kültürel etkinliklere katılmanın ve arkadaşlarıyla iyi diyaloglar kurmanın başarıya olumlu katkıda bulunduğunu söylemişlerdir.

Üniversite sınav sistemi ve yazılılarda heyecanlanmayı öğrenciler başarılarını olumsuz etkileyen bir unsur olarak görmektedirler. Okul atölyelerindeki araç-gerecin yeterli olmasının ,okul idaresinin olumlu yaklaşımlarının işletmede beceri eğitiminin, okulunun fiziksel koşullarının, okul idaresinin olumlu yaklaşımlarının başarıyı etkilediği sonucu ortaya çıkmıştır.

Ankete katılan öğrencilerin verdikleri yanıtlara göre okul başarısı ile kardeş sayısı arasında anlamlı bir ilişki yoktur. Ailenin ekonomik durumunun başarıya etkisine bakıldığında gelir düzeyi düşük öğrencilerin okulun bulunduğu çevresel faktörlerin başarı için önemli olduğunu, okulda verilen kültür derslerinin üniversite sınavı için yeterli olduğunu ifade etmişlerdir. Gelir düzeyi yüksek olan öğrenciler ise okulun bulunduğu çevresel koşulların başarıya etki etmediğini ve Üniversite sınavı için okulda verilen kültür derslerinin yeterli olmadığını ifade etmişlerdir. Ailenin gelir düzeyiyle ilgili olarak diğer sorulara verilen yanıtlarda anlamlı farklılıklar bulunmamaktadır

Babasının eğitim seviyesi düşük olan öğrenciler okudukları bölümü isteyerek seçmediklerini bunun da başarılarını olumsuz etkilediğini söylemişlerdir. Üniversiteye devam etmek isteyen öğrenciler istemeyen öğrencilere oranla okuduğu bölümü isteyerek seçmiş olmanın başarıyı arttırdığını söylemişlerdir. Bu durumda okuduğu bölümü isteyerek seçen öğrencilerin üniversiteye devam etmek istediğini, kendi alanlarında daha üst düzeyde bir eğitim almak istediklerini ve bu durumun kendilerini çalışmaya daha çok motive ettiğini söyleyebiliriz.

Öğrencilerin verdikleri yanıtlar ve orta öğretim başarı puanları karşılaştırıldığında başarıya etki ettiği düşünülen durumlara verdikleri yanıtlarda anlamlı farklılıklar bulunmamıştır. Bu durum öğrencilerin başarı puanları değişse bile durumlara bakış açılarının çok fazla değişmediği düşüncesini uyandırmaktadır.

Öğrencilerin verdikleri yanıtlara göre ailelerin gelir düzeyleri arttıkça ailenin öğrenci başarısına etkisinin azaldığı, gelir düzeyi azaldıkça ise aile etkisinin arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu durumda gelir düzeyi yüksek ailelerin çocuğunun eğitimiyle kendisinin ilgilenmesinden çok özel ders aldirmek ya da dershaneye göndermek gibi seçenekleri tercih ettiği düşünülmektedir.

Annesinin eğitim düzeyi yüksek olan öğrencilerin düşük olanlara oranla işletmede beceri eğitiminin bölümlerine olan ilgilerini arttırdığını ve derslerine olumlu katkıda bulunduğunu söyledikleri sonucu ortaya çıkmıştır. Bu durum eğitim seviyesi yükseldikçe annelerin uygulamaya daha çok önem verdikleri ve uygulamanın, yaparak-yaşayarak öğrenmenin mesleki eğitimde önemli olduğu gerçeğinin farkında olduklarını göstermiştir. Bundan hareketle çocuklarını bu konuda yönlendirdiklerini düşündürmektedir.

Üniversiteye devam etmek istemekte kararsız olan öğrenciler okul idaresinin olumlu yaklaşımlarının başarıyı etkilediğini istemeyen öğrencilere göre daha çok destekledikleri sonucu ortaya çıkmıştır

Öğrencinin üniversiteye devam edip etmemeyi istemesinde öğrencilerin aile faktörleri arasında anlamlı farklılıklar olmadığı gözlenmiştir. Öğretmen faktörünün başarıya etkisinde cinsiyetle ilgili anlamlı farklılıklar görülmemiştir.

Kardeş sayısının farklılığıyla öğretmen faktörünün başarıya etkisiyle ilgili anlamlı farklılıklar görülmemiştir. Annenin eğitim düzeyinin yüksek ya da düşük olmasıyla öğretmen faktörünün başarıya etkisiyle ilgili olarak anlamlı farklılıklar görülmemiştir.

Babanın eğitim düzeyinin yüksek ya da düşük olmasıyla öğretmen faktörünün başarıya etkisiyle ilgili olarak anlamlı farklılıklar görülmemiştir. Babası okur yazar olmayan öğrencilerin aile içinde alınan kararlarda söz sahibi olmak başarıyı artırır görüşünü diğer öğrencilere oranla daha çok destekledikleri sonucu ortaya çıkmıştır.

Kişisel özellikler ve arkadaşlık faktörüyle ilgili görüşlerde cinsiyete göre anlamlı farklılıklar görülmemiştir. En düşük ve en yüksek gelir grubundaki öğrencilerin diğer gruplara göre sosyal ve kültürel etkinliklere katılmayı başarıyı artırıcı bir etken olarak algıladıkları görülmüştür.

Annenin eğitim düzeyinin kişilik özellikleri ve arkadaşlık ilişkilerinin başarıya etkisi üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı sonucu ortaya çıkmıştır. Üniversiteye devam etmek isteyen öğrenciler istemeyenlere oranla okuduğum bölümle ilgili farklı yayınları takip etmek başarıyı artırır görüşünü daha çok desteklemişlerdir. Araştırmanın

sonuçlarından yola çıkarak öğrencilerin başarılarının artırılması ve meslek liselerinin daha cazip hale gelmeleri için aşağıdaki düşüncelere varılmıştır.

- i. Mesleki ve teknik eğitime yapılan yatırımların devamının sağlanması ve bu konuda çağın gereklerinin öğrenci yetiştirilmesinde göz önünde bulundurulması gerekmektedir.
- ii. Mesleki eğitim popüler hale getirilmeli ve istihdam sağlanmalıdır.
- iii. Öğretmenler branşlarıyla ilgili teknolojik gelişmeleri takip etmeli ve bunları en iyi biçimde öğrenciye aktarmalıdır.
- iv. Aileler çocuklarının yetenekleri ve çağın gerekleri doğrultusunda yönlendirme yapmalıdır.
- v. Öğrenci ilgilerinin değişebileceği göz önünde bulundurularak hem lisede hem üniversitede alan değişikliği yapmalarına olanak tanınmalıdır.
- vi. Meslek liselerinin 1. sınıflarında ve ilköğretim 8. sınıfta mesleklere yönelik olarak doğru bir tanıtım yapılmalı ve öğrenciler bu konuda bilgilendirilmelidir.
- vii. Öğrencilerin kendilerine özsaygı ve güvenlerinin gelişmesi için ailelerin ve öğretmenlerinin destek olması gerekmektedir.
- viii. Okul idaresi velileri okula yaklaştırmaya ve onları da bir şekilde eğitimin içine katmaya çalışmalıdır.

KAYNAKÇA

- Altınköprü,T., Genç Kız Psikolojisi ve Cinselliği,İstanbul, 2002
- Apuhan,R.Ş., Ergenlerle İletişim, İstanbul, 2006
- Bakırcıoğlu,R.,İlköğretim,Ortaöğretim ve Yükseköğretimde Psikolojik Danışma, Ankara, 2003
- Balcı,A., Etkili Okul Geliştirme , Ankara,2002
- Baş,T.,Anket Nasıl Hazırlanır?Uygulanır?Değerlendirilir?, Ankara,2006, s.47.
- Başaran,İ.E., Eğitimin Psikolojik Temelleri, Ankara, 1997
- Baymur,F., Genel Psikoloji , İstanbul, 1996
- Binbaşıoğlu,C., Ailede ve Okulda Eğitim Sorunları , İstanbul, 2004
- Bloom,B.S., İnsan Nitelikleri ve Okulda Öğrenme (Çev.D.A. Özçelik) , İstanbul,1996
- Bruner,J., Bir Öğretim Kuramına Doğru (Çev.F.Varış-T.Gürkan) , Ankara, 1991
- Bursalıoğlu,Z., Eğitimde Yönetimi Anlamak Sistemi Çözümlemek, Ankara, 2000
- Büyükkaragöz,S., Eğitime Giriş, Konya ,1997
- Büyükgelibiz,A., Ergenlik Dönemi ve Sorunları, İstanbul, 2006
- Cale,L-,Morgan,J.B., Çocuklar ve Gençlik Psikolojisi (Çev.B.Vassat) , İstanbul,2001
- Çelik,V., Okul Kültürü ve Yönetimi, Ankara, 2002
- Çelikkaya,H., Öğretmenlik Mesleğine Giriş, İstanbul,1999
- Durmuş,A., Ergenlik Dönemi , İstanbul, 2005
- Erden,M-Akman,Y., Eğitim Psikolojisi , İstanbul,1996
- Ereş,F., Kız Meslek Lisesi Öğrencilerinin Okullarından Beklentileri, Hacettepe Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 1999
- Fidan,N., Eğitime Giriş , İstanbul, 1999
- Gander,M.- J.,Gardiner,H.W., Çocuk ve Ergen Gelişimi (Çev. A.Dönmez-N.Çelen-B.Onur) , Ankara, 2001
- Gençtürk,Ö., Meslek ve Anadolu Meslek Liselerinde Öğrenci Başarısını Etkileyen Faktörler, Marmara Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2001
- Glifford,T.M.,Psikolojiye Giriş (Çev. E.Aksu), İstanbul, 1997
- Hesapçıoğlu,M., Öğretmenlik Mesleğine Giriş, Konya, 2004
- Holt,J., Çocukluktan Kaçış (Çev. S.Yılancı-C.Aksoy), İstanbul, 2000
- Kasatura,İ., Okul Başarısından Hayat Başarısına, İstanbul,1998
- Kılıçcı,Y., Okulda Ruh Sağlığı, Ankara, 2000

- Kulaksızoğlu,A., Ergenlik Psikolojisi, İstanbul,1985
- Kuzgun,Y., Meslek Seçim Klavuzu, İstanbul, 1995
- Madaras,L-Madaras A., Vücuduma Neler Oluyor, İstanbul, 2004
- Navaro,L., Gerçekten Beni Duyuyor Musun , İstanbul, 2001
- Özalp,A., Çocuk Ruh Sağlığı, İstanbul, 2005
- Öztabağ,L., Psikolojide İlk Adım ,İstanbul,1990
- Öztürk,M.O., Ruhsal ve Davranışsal Bozukluklar Sınıflandırması, Ankara, 1993
- Saban,A., Öğrenme ve Öğretme Süreci , Ankara,2002.
- Saygılı,S., Ergenlik Sorunları:Anne-Babalar Gençlere Nasıl Davranmalı, İstanbul, 2004
- Söylemez,S., Bu Çocuk Ne Zaman Büyüdü,İstanbul,2004
- Topses,G., Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi, Ankara, 2003
- Türk,İ., Ortaöğretimde Ailenin Öğrenci Başarısına Etkisi, Sakarya Üniversitesi,Yüksek Lisans Tezi, Sakarya,2000
- Ulusoy,A-Güngör,A., Gelişim ve Öğrenme, Ankara, 2004
- Ülgen,G., Eğitim Psikolojisi, İstanbul,1997.
- Yavuzer,H., Ergenlik Çağında Gelişmeyi Etkileyen Güçler, İstanbul,1994
- Yavuzer,H., Ana-Baba ve Çocuk, İstanbul,1993
- Yeşilyaprak,B., Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi ,Ankara, 2004
- Yörükoğlu,A., “Değişen Toplumda Aile ve Çocuk”, İstanbul,1997
- Yücedağ,Ş., Ergenlik Dönemi Problemleri İle Anne Baba Tutumları Arasındaki İlişki, Marmara Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul,1994
- Milliyet, “ Bana Neler Oluyor”, 13.07.06
- www.psikoloji.gen.tr/modules (15.03.2007)
- www.sosyalhizmetuzmani.org/ergenpsikolojisi.html (12.06.2007)
- www.okulpdr.net/ergenlik.html (07.08.2007)
- www.ttb.org.tr/sted/sted1000/6.html (03.04.07)
- www.megep.meb.gov.tr/meslek_.html (11.08.2007)
- www.okulpdr.net/ergenlik.htm (11.08.2007)
- www.egitim.com/ - 39k (12.08.2007)

